

Yeremi **Nabi Yeremi Alaa Falan Naxan** **Sebe**

Nabi Yeremi keden peen nan tin Alaa fala xodekene raliye yamaan ma a waxatini Yerusalen yi, hali muxune birin to keli a xili ma. Yeremi man yi foningeyani waxatin naxan yi, Ala yi a findi a fala raliin na Yerusalen taani (Yeremi 1.4-9) fa jee keme sennin jee maxojen nun sennin joxon benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi, Yuda mangan Yosiyaa mangayaan waxatini. A lu nen na wanli jee tonge naanin bun ma. Na waxatine yi lu sigε xodeke.

Asiriya kaane nan senbe yi gbo na rabilinna siyane birin xa nun. Koni, Yeremi waxatini, e yi e gi falɔ Babilon kaane senben bun. Yuda mangan Yosiyaa fan kata na nin, a yi Isirayila yamanan yire fonna ndee tongo yaxune bata yi denaxanye suxu yengeni nun. Koni jee keme sennin jee solomanaanin benun Marigi Yesu xa bari, Misiran mangan sofa ganla nde rasiga nen Asiriya yamanan malideni Babilon kaane yengedeni. Yosiyaa to wa ne yenge feni, e yi a faxa. (Taruxune Firinden 35.20-24) Misiran kaane yi Yosiyaa dii xemen xali, e yi Yehoyakimi findi mangan na a funfuni. (Taruxune Firinden 36.4-5) Jee keme suulun jee tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilon kaane yi fa Yerusalen taan yengedeni, e yi yamaan foxo kedenna suxu, e siga e ra e nun e mangan Yoyakin, naxan yi baxi tideni a baba Yehoyakimi funfuni. (Mangane

Firinden 24.10-12) E yi Sedeki findi Yuda mangan na. Manga kobi senbetare kanna nan yi a ra. Donxen na, a yi a yete lu muruteni Babilon kaane xili ma. (Taruxune Firinden 36.13) Na feen yi naxu ayi. Babilon mangana ganla yi Yerusalen taan nabilin jee keden benun e xa taan suxu yengeni, jee keme suulun jee tonge solomasexe e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. E yi Manga Sedeki suxu, e yi Ala Batu Banxin gan, e siga yamaan muxu kendene ra e yii konyiyani. (Taruxune Firinden 36.17-21)

Babilon kaane yi Gedali doko yamana kanna ra, koni e keli xanbini menni, muxune yi a faxa. Yuda muxu mafutuxuluxine yi e gi, e sa doko Misiran yamanani. Ne yi Nabi Yeremi xali e xon, a sa faxa menni.

Nabi Yeremi a kawandini, a yamaan nakolon nen a fo e xa xete Ala ma alogo e xa tanga gbalon ma. Yamaan yi lu e se Misiran kaane fari alogo e xa e mali Babilon kaane yengedeni. Nabi Yeremi yi a fala, a e mi lan e xa na liga, fo e xa tin Babilon mangane non nan ma e yulubin saranna ra. Na ma, e yi a fala a Yeremi bata sa yaxune fari, e yi a naxankata. Anu, a yi a yamaan xanuxi han! A a dunuɓa yi gidin liga na fe firinna torɓaan kui, Ala xeraya xodexen naxan so a yii, e nun xanun-tenyaan naxan yi a boɓeni lan a yama torɓxin ma. Na nan a liga, a yi lu a mawuge Ala xa. Na feen sebexi Yeremi 11.18 han 12.6 e nun 15.10-21 nun 17.14-18 nun 18.18-23 nun 20.7-18 kui.

Koni ba a yamaan halagi feen na a naxan toxi fe e tinxintareyana fe ra, a mon marakisina nde toma e yee ra, naxan findixi layiri nenɛn na naxan

mɔn sa xidima e nun Ala tagi. (Yeremi 31) Marigi Yesu layiri nɛnɛn nan ma fe falaxi nayi fayida jɛɛ kɛmɛ sennin benun a xa bari. Na feen sɛbɛxi Heburune 8.8-12 kui.

Yeremi sora 2 han a mɔxɔjɛn nun naanindeni, nabina kawandine fɛsɛfɛsɛxi mɛnne nin. Yeremi sora 25 fɔlɔn na, Yeremi a kawandine fala yisoxin sɛbɛxi mɛnna nin. Sora 26 han a tonge naanin nun suulundeni, ne Yeremi a taruxuna ndee sɛbɛxi. Sora 46 han a tonge suulun nun kedendeni, ne kawandin nan bama lan siya xɔjɛne ma. Sora tonge suulun nun firinden findixi taruxun nan na, lan Yerusalɛn suxu feen nun a kala feen ma.

Marigi Yesu misalixi kawandi ba tinxinxi jaxankataxin Yeremi nan ma. (Matiyu 16.14) Marigi Yesu nan a falaxi a Nabi Yeremi layiri nɛnɛn naxan ma fe falaxi, a a tan nan na falan nakamalima, a yi na layiri nɛnɛn xidi a yetɛ wunla xɔn. Na feen sɛbɛxi Luka 22.20 nun Kɔrɛnti Singena 11.25 kui.

¹ Yeremi a falan ni ito ra, Xiliki a dii xɛmɛna, saraxaralina nde Anatɔti taani Bunyamin yamanani.

² Alatala falan ti nɛn a xa Yuda mangana Amɔn ma dii xɛmɛn Yosiyaa mangayaan jɛɛ fu nun saxandeni. ³ A mɔn yi falan ti a xa Yuda mangan Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a mangayaan waxatini han Yosiyaa dii xɛmɛn Sedeki a mangayaan jɛɛ fu nun kedenden kike suulundeni. Yerusalɛn kaane suxu waxatin nan yi na ra.

Nabi Yeremi xili fena Ala xɔn

⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁵ “Benun i nga xa fudikan i ra,

n yi i kolon.

Benun a xa i bari,

n bata yi i sugandi,

n bata yi i findi nabiin na siyane xa.”

⁶ N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina, Alatala!

N mi fatan falan tiyε, bayo banxulan ɲɔrɛn nan n na.” ⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

“I nama a fala,

‘Banxulan ɲɔrɛn nan n na’

bayo i sigama nɛn muxune birin ma,

n na i rasigama naxanye ma,

n na naxan yo fala i xa,

i yi na fala.

⁸ I nama gaxu e yεε ra,

amasɔtɔ, n na i fɔxɔ ra,

n ni i xunbama nɛn.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁹ Na xanbi ra, Alatala yi a yiin sa n dɛɛn ma.

Alatala yi a fala n xa, a naxa, “N bata n ma falan

sa i dɛ. ¹⁰ N bata i dɔxɔ siyane nun mangane xun

na to, alogo i xa e fe kala, i e rabira, i e halagi, i e

raxɔri, i mɔn yi e ti, i yi e xɔn bitin.”

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, “Yeremi, i

nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N na Amandi

wudi yiin nan toma.” * ¹² Alatala yi falan ti n xa,

a naxa, “I bata a to ki fajɪ, bayo n yengi n ma falan

xɔn, n yi a rakamali.” ¹³ Alatala mɔn yi falan ti n

xa, a naxa, “I nanse toma?” N yi a yabi, n naxa,

“N tunden nan toma a raminε sogeteden kɔmɛnna

binni.” ¹⁴ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

“Gbalon sa kelima kɔmɛnna binna nin,

* **1:11:** Amandi wudin xinla bunna nɛn fa fala “I yengi dɔxɔ a xɔn.”

siḡa yamanan birin yi.

¹⁵ Bayo n fama nɛn kɔmɛnna binna yamanane
birin maxilideni,

e yi fa,

e birin yi fa e manga gbedene dɔxɔ Yerusalɛn so
deɛne ra,

taan makantan yinne nun Yuda taane birin xili
ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ A mɔn yi a fala, a naxa,

“N na e makitima nɛn,

lan e fe naxine birin ma,

bayo e bata n nabɛnin,

e yi wusulanna gan ala gbetene xa,

e yi e xinbi sin e ala rafalaxine bun.

¹⁷ I tan xa keli, i tagi xidi,

n yamarin naxanye birin soxi i yii,

i yi ne birin nali e ma.

I nama gaxu e yeɛ ra,

alogo n nama i ragaxu e yeɛ ra.

¹⁸ Fɔlɔ to ma,

n bata i dɔxɔ yamanan birin xun na

alo taa makantanxina,

alo wure senbetenna,

alo yinna sula daxina,

Yuda mangane nun a kuntigine nun

saraxaraline nun yamanan muxune birin xili ma.

¹⁹ E i yeḡɛma nɛn, koni e mi i nɔma,

bayo n ni i fɔxɔ ra, n yi i kantan,”

Alatalaa falan nan na ra.

2

Isirayila yamana fe naxina

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,
² “Sa falani ito ti Yerusalēn kaane xa,
 i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi,
 a naxa: N bata n miri ε ma
 ε yi kii naxan yi ε foningeyaan xanuntenyani.
 N yi rafan ε ma alo naxalandi futuxina.
 E yi bira n fɔxɔ ra tonbonni,
 ε yi n fɔxɔ ra bɔxɔ xareni.
³ Isirayila kaane yi rasarijanxi Alatala xa.
 E yi findixi a se bogi singen nan na,
 naxan yo na yi e don,
 na feen yi saran e ra,
 gbalon yi godon na kanna ma.’ ”
 Alatalaa falan nan na ra.
⁴ E tuli mati Alatalaa falan na,
 Yaxuba yixεtεne,
 ε tan, Isirayila yamaan denbayane birin!
⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “E benbane tinxintareyaan mundun toxi n yi,
 naxan a ligaxi
 e yi makuya n na?
 E biraxi suxure fufafune fɔxɔ ra,
 e yεtεn yi findi fufafune ra.
⁶ E mi a fala, e naxa,
 ‘Alatala minen?
 A bata nxu ramini Misiran yi,
 a fa nxu ra tonbonni,
 bɔxɔ xaren folon gbo dεnaxan yi,
 naxan luma tuletareyaan nun dimi gbeeni,
 muxu yo mi danguma dεnaxan yi,
 muxu yo mi dɔxi dεnaxan yi.’
⁷ N bata fa ε ra yamana fajini
 alogo ε xa wudi bogi fajine don.
 Koni, ε bata fa,

ε fa n ma yamanan naxəsi
 ε yi n kεεn findi se xəsixin na.

⁸ Saraxaraline mi a fala,
 e naxa, ‘Alatala minεn?’
 Sariya kanne fan mi n kolon,
 kuntigine murutεxi n xili ma,
 nabine yi lu Baali a fe fale,
 e biraxi suxure fufafune fəxə ra.
⁹ Nanara, n mən ε makitima nεn,
 n yi ε mamandenne makiti.”
 Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ A mən yi a fala, a naxa,
 “E siga fəxə ige tagi bəxən Sipiri yi,
 ε sa a mato!
 E xεrane rasiga Kedari bənsənna yamanani,
 e xa sa na rakərəsi ki faɲi,
 ε a mato xa na fe sifan ligama na!
¹¹ Yamana nde a alane masaraxi ba?
 Hali e to mi findixi ala kəndεne ra.
 Koni, n ma yamaan tan bata a binyen masara
 suxure fufafune ra.
¹² Kore xənna xa sunu
 lan na ma,
 a xa kutun, a yi xara.”
 Alatalaa falan nan na ra.

¹³ A mən yi a fala, a naxa,
 “N ma yamaan bata yulubi firin tongo.
 E bata e mε n na,
 n tan naxan findixi siimaya ige tigin na,
 e yi sa e gbee ige ramaradene rafala,
 naxanye yibəxi, e minima.

¹⁴ Isirayila kaane bata findi konyine ra iki ba?
 Hanma e barixi konyiyaan nin ba?

Nanfera e findixi se tongo daxine ra?

15 Yatane kelima e xili ma,
e wurundunma e xili ma,
e yi e bəxən naxəri,
muxu mi fa e taa ganxine yi sənən.

16 Hali Nofi kaane nun Tapanese kaane nən
sətəma ε xun na.

17 Na birin mi ligaxi ε ra naxi ba,
bayo ε bata ε mε Alatala ra, ε Ala,
a yi ε tima kira fajin xən ma waxatin naxan yetε
yi?

18 ε fa sigan nanfera Misiran yi iki?
ε sigama Nila baa igen nan mindeyi?
ε sigan nanfera Asiriya yi?
ε sigama Efirati baa igen nan mindeyi ba?

19 ε saren xa fi ε fe naxin na,
ε yanfantenyaan yi xεtε ε ma.
ε a mato!

ε yi a kolon a fe naxin na ra,
naxan xələ ε ra.

ε bata ε mε Alatala ra, ε Ala,
gaxu yo mi lu ε yi n tan yetε ra.”

Marigina Alatala Sənben Birin Kanna falan nan na
ra.

20 A mən yi a fala, a naxa,

“To mi na ra,
ε murutεxi n xili ma,
ε yi en tagin kala,
ε yi a fala, ε naxa,

‘Nxu bata mini konyiyani!’

ε yi suxurene batu geya matexine birin fari,
e nun wudi gbeene birin bun!

Na luxi nən

alo yalunyana Ala yεε ra yi.*

21 N bata yi ε rasabati
alo manpa bili fajin naxan kεndε.
Nanfera ε masaraxi,
ε findi manpa bili kalaxin na?

22 Hali ε ε maxa libin na,
ε yi ε maxa safun wuyaxi ra,
ε hakεne luma nεn n yεtagi.”
Marigina Alatalaa falan nan na ra.

23 A mεn yi a fala, a naxa,
“Nanfera ε a falama, ε naxa,
‘N mi xεsixi, n mi Baali batuxi?’
ε funfune mato lanbanni,
ε xa a kolon ε naxan nabaxi,
alo jεgεmεn naxan a masiga tima na xun xεn.

24 ε luxi nεn alo burunna sofali gilεn
naxan darixi tonbonna ra naxan sigama
alogo e nun a xεmεne xa sa kafu.
Nde nεε a raxεtε?
Naxanye birin a fenma,
ne nama e yεtε yixadan,
bayo e a toma nεn a waxatini.

25 ε a liga ε yeren ma,
alogo ε nama xadan,
ε san yigenla yi lu,
min xεnla yi ε suxu!
Koni ε yi a fala,

* **2:20:** Suxure batun luxi alo yalunyana bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xεmεna a jaxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbete batu ba Ala ra, e bata a yanfa nayi alo jaxanla na a xεmεn yanfa yalunyaan xεn.

ε naxa, ‘A mi lanje!
 Bayo ala xəne rafan nxu ma,
 nxu waxi bira feni e foxo ra.’

²⁶ Isirayila yamaan yagixi,
 alo mupaden na suxu a yagi,
 e nun e mangane nun e kuntigine
 nun e saraxaraline nun e nabine,
²⁷ e tan naxanye a falama wudin ma,
 e naxa, ‘Nxu fafe nan i ra!’
 E a fala γεμεν xa, e naxa,
 ‘I tan nan nxu barixi!’
 E bata e xun xanbi so n yi,
 e mi e yetagin tixi n xa,
 koni, e nema tərōni,
 e naxa, ‘Keli, i nxu mali!’

²⁸ Nayi, ε alane minen,
 ε naxanye rafalaxi ε yete xa?
 E xa keli,
 xa e nəε ε rakise ε tərō waxatini!
 Yuda kaane, ε gbee alane wuya
 alo ε taane.

²⁹ Nanfera ε ε mawugama n fari?
 Ε birin bata murute n xili ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.

³⁰ A mən yi a fala, a naxa,
 “N bata ε diine ratərōn fuuni,
 e mi tinxi xurε,
 ε yetena silanfanna bata nabine faxa,†
 alo yatan naxan halagin tima.

³¹ Ε tan, iki muxune,

† **2:30:** Silanfanna: Sofane yengeso dege mana.

ε Alatalaa falan yate!

N findi nεn tonbonna ra Isirayila xa ba
hanma dimi yamanana?

Nanfera n ma yamana a falama,

e naxa, ‘Nxu bata xεrεya,

nxu mi waxi xεte feni i ma’?

³² Sungutunna jinanηε a tunla sone ma ba?

Naxalandin jinanηε a futu dugi tagi xidin ma ba?

Anu, n ma yamaan bata jinan n xεn

xabu waxati xunkuye.

³³ Ε fatan sigε ε yangane fendeni!†

Hali naxanla naxan naxu e birin xa,

ε mεn nεε na xaranηε nεn yanfantenyaan ma.

³⁴ Sεntare yiigelitεne niin wunla bata sa ε dugi

lenbene ma,

ε naxanye faxaxi

alo ε e lixi ε banxin dεen kale.

Koni hali na birin,

³⁵ ε naxa,

‘Sεntaren nan nxu tan na!

A xa ba xεlεxi nxu ma.’

Bayo, ε bata a fala

a ε mi yulubi ligaxi,

n na ε kitima nεn.

³⁶ Nanfera ε kiraan masarama xulen?

Ε yagima nεn Misiran kaane yeε ra,

alo ε yagixi Asiriya kaane yeε ra kii naxan yi.

³⁷ Ε minima nεn mεnna fan yi,

ε yiine saxi ε xun ma yagini

bayo naxanye ε malima,

Alatala a mεma nεn ne ra,

† **2:33:** Naxanla a xεmεn yanfama a yangane xεn kii naxan yi, Isirayila kaane fan bata Ala yanfa e suxurene xεn na kiini.

ε mi nɔɔn sɔtɔma e xɔn.”

3

Isirayilaa suxure batu feen luxi nen alo yalunya

¹ Ala yi a fala, a naxa,
 “Xa muxuna nde a me a naxanla ra,
 na naxanla yi sa dɔxɔ xeme gbete xɔn,
 na xemen mon na naxanla fenje ba?
 Na mi finde fe xɔsixin na yamanani ba?
 E tan bata suxure wuyaxi batu,
 naxanye luxi nyee ra yi
 alo e yangane,
 e tan mon nɔe xete n tan ma ba?”
 Alatalaa falan nan na ra.

² A mon yi a fala, a naxa,
 “E yeen ti geyane ra,
 yiren mundun na
 e mi ala gbetene batuxi denaxan yi?
 E yi dɔxi nen kira xunne ma
 alo naxanla naxan a yangane legedenma,
 alo sigatine tonbonni.
 E bata yamanan naxɔsi
 e fe naxine nun e yalunya suxurene xɔn.

³ Nayi, n mi tinxi tulen yi fa,
 jemen tulen mi faxi.
 Koni, e yetagin luxi alo yalundena,
 e tondima e tiye e yagi feen na.

⁴ Iki, e n xili,
 e naxa, ‘N fafe!
 I tan nan yi nxu xɔyin na
 nxu dii jɔre waxatini!

⁵ I luma xɔɔxi nxu ma
 han waxatin mundun yi?
 I luyɛ xɔɔxi ba han habadan?
 Ɛ yi na nan falama,
 koni, ɛ mɔn yi fe ɲaxin sifan birin ligama.”

*Isirayilaa tinxintareyaan nun Yudaa yanfan-
 tenyana*

⁶ Alatala yi a fala n xa Manga Yosiya waxatini,
 a naxa, “I bata a to Isirayila kaane naxan ligaxi?
 E bata siga geyane birin fari e nun wudi gbeene
 birin bun, e sa kidene batu mɛnne yi alo yalunden
 naxan yanga wuyaxin suxi. ⁷ N yi laxi a ra nun, e
 yelin xanbini feni ito birin lige, e xun xɛtɛma nɛn
 n ma. Koni, e mi e xun xɛtɛxi. Na ma, Isirayila
 magilɛn Yuda yanfantenna fan yi na to. ⁸ Hali n
 to n mɛxi Isirayila ra a yalunyane fe ra, n yi e rame
 futu kala kɛdin so e yii, koni Yuda yanfantenna mi
 gaxuxi. Yuda kaane fan siga nɛn e sa suxurene
 batu alo yalunya. ⁹ E yalunya kunfa gbeeni, Isir-
 ayila kaane bata yamanan naxɔsi, e yi yalunyaan
 liga e to e suxure gɛmɛ daxine nun e suxure wudi
 daxine batu. ¹⁰ Koni hali na birin, Yuda kaane mi
 e xun xɛtɛxi n ma e bɔɲɛn birin na, e yi wulen nan
 falama,” Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Isirayi-
 laa tinxintareyani, a tinxin dangu Yudaa yanfan-
 tenna xa. ¹² Siga, i sa falani itoe ti sogeteden
 kɔmɛnna ma, i naxa,
 ‘Alatalaa falan ni ito ra.
 Isirayila tinxintarena,
 ɛ xun xɛtɛ!
 N mi fa ɲaxuma ɛ ra sɔnɔn,
 bayo n tinxin,

n mi luma xɔlɔxi habadan.

Alatalaa falan nan na ra.

¹³ Ɛ ti ɛ hakɛne ra tun,

bayo ɛ murutɛxi Alatala nan xili ma, ɛ Ala.

Ɛ yi ala xɔɲɛne batu wudi gbeene birin bun,

ɛ mi ɛ tuli mati n na.’ ”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Dii murutɛxine, ɛ xɛtɛ n ma, bayo n tan nan ɛ kanna ra.

N muxu keden sugandima nɛn taana nde yi, n yi muxu firin sugandi denbayana nde yi, n siga ɛ ra

Siyon taani. ¹⁵ N yi yɛɛratine so ɛ yii naxanye bɔɲɛn luxi alo n bɔɲɛna, e yi lu ɛ xun na xaxilimayaan

nun fe kolonni.” ¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Ɛ na wuya ayi waxatin naxan yi yamanani,

Alatalaa Layiri Kankirana* fe mi fa falama na waxatini, muxune mi fa e mirima na ma sɔnɔn. A

fe mi fa falama, a fe mi fa kolonma nayi, gbɛtɛye mi rafalama. ¹⁷ Na waxatini, a falama nɛn Yerusalɛn taan ma, a Alatalaa manga gbɛdɛna. Siyane birin

fama nɛn a ma Alatala xinli Yerusalɛn yi. Nayi, e mi fa birama e bɔɲɛ yi fe ɲaxine fɔxɔ ra sɔnɔn e

tengbesenyani.”

¹⁸ “Na lɔxɔne yi, Yuda muxune nun Isirayila yamaan sigan tima nɛn e bode xɔn. E birin mɔn

yi fa sa keli sogeteden kɔmɛnna yamanani, e fa yamanani n dɛnaxan so e benbane yii e kɛɛn na.”

Yamaan xɛtɛ fena

¹⁹ Ala mɔn yi a fala,

a naxa, “N mirixi a ma a

n xa ɛ yatɛ n ma diine ra,

* **3:16:** 3.16Layiri Kankirana fe mɔn sɛbɛxi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

n yi bɔxɔ fajin fi ε ma,
 dɛnaxan fan dangu siyane birin kɛɛn na.

N yi laxi a ra

a ε n xilima nɛn fafe,
 ε mi fa ε xun xanbi soma n yi.

²⁰ Anu, ε bata n yanfa,
 ε tan Isirayila yamana
 alo ɲaxalan yalunxina a xɛmɛn yanfama kii naxan
 yi!”

Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Ala mɔn yi a fala, a naxa,
 “Xuina nde minima geyane fari,
 Isirayila kaane mayandi xuine.
 E wugama bayo e bata kiraan beɲin,
 e bata ɲinan Alatala xɔn, e Ala.

²² Muxu murutɛxine,
 ε xun xɛtɛ,
 n na ε furene dandanma nɛn.”

Muxune yi a yabi, e naxa,
 “Nxu tan ni i ra, nxu bata fa i ma,
 bayo i tan nan Alatala ra, nxɔ Ala.

²³ Nɔndin na a ra,
 xuiin naxanye minima geyane ma kidene yi,
 wulen nan ne ra.
 Nɔndin na a ra,
 Isirayila marakisin sɔtɔma Alatala nan yii, nxɔ Ala.

²⁴ Yagin bata nxu benbane wanla kala
 xabu nxu dii ɲɔɛ waxatini,
 e nun e xuruse xunxurine nun e ɲingene
 nun e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne.

²⁵ Nxɔ yagin nan findixi nxu sa seen na,
 nxɔ marafɛyaan yi findi nxɔ bitinganna ra,

bayo nxu bata yulubin sətə Alatala ra, nxə Ala,
 nxu nun nxu benbane,
 keli nxu dii ɲəɛ waxatin ma han to,
 nxu mi nxu tuli mati Alatala xuiin na, nxə Alaa.”

4

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Isirayila kaane,

xa ε xun xεtε n ma,

xa ε xεtε n ma,

xa ε ε suxurene ba n yεtagi,

xa ε ba sigε na xun xən,

² xa ε kəlɔ n tan habadan Alatala yi,

ɲəndin nun kiti kɛndɛn nun tinxinni,

nayi, siyane duban sətəma nɛn n tan Ala ra,

e yi e kanba n yi.”

³ Amasətə Alatala ito ɲan falaxi Yuda bənsəɲna

muxune nun Yerusalɛn kaane xa, a naxa,

“E xε nɛnɛne sεgε,

ε nama sansiin si ɲanle tagi.

⁴ E kafiri bəɲɛne xa sariɲan

alo dɛnkɛɛyataren na tubi Alatala ma,

a banxulan,

ε tan Yuda bənsəɲna muxune nun Yerusalɛn

kaane,

ε tubi

alogo n ma xəlɔn nama godo ε ma

ε kɛwali ɲaxine fe ra

alo tɛɛn naxan halagin tima

naxan mi nɔɛ ratuyε.”

Yaxune fama

⁵ “E falani ito rali Yuda yamanani,

ε yi a rawanga Yerusalɛn taani,

ε naxa, ‘E xətəan fe yamanan birin yi!’

Ɛ a fala Ɛ xuini texin na,
 Ɛ naxa, ‘Ɛ malan, en na en gi,
 sa so taa makantanxine yi!’

⁶ Ɛ yengɛn taxamasenni te Siyon kaane xa!
 Ɛ gi, Ɛ nama Ɛ ti de!

Bayo n gbalon nun halagi gbeen nafama nɛn
 sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.”

⁷ Yatan bata mini a yinla ra!

Muxun naxan yamanane halagima,
 na bata kiraan suxu.

A bata mini a konni,
 a xa fa Ɛ yamanan kala,
 a Ɛ taane raxɔri,
 muxu yo mi fa lu e yi.

⁸ Nanara, Ɛ kasa bɛnbɛli dugine so sununi,
 Ɛ wuga, Ɛ gbelegbele,

bayo en mi tangama Alatalaa xɔlɔ gbeen ma.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Na lɔxɔni,
 mangan nun kuntigine tunnaxɔlɔma e ma nɛn,
 saraxaraline yi yigitɛgɛ.

Nabine yi kabɛ.”

¹⁰ Nayi, n yi a fala, n naxa,

“Ee! Marigina, Alatala!

I bata yamani ito nun Yerusalɛn kaane mayenden,
 i to a fala, i naxa,

‘Ɛ bɔɔɛ xunbenla sɔtɔma nɛn!’

Anu, silanfanna yitɔnxi
 nxu kɔɛ raxaba xinla ma.”

¹¹ Na waxatini, Ala a falama nɛn yamani ito nun
 Yerusalɛn kaane xa, a naxa,

“Foye wolonna fama n ma yamaan ma

keli geyane ma tonbonni,
a mi fama se fintandeni,
a mi se yɛbama.

¹² Foye gbeen nan a ra
naxan sa kelixi mɛnni n ma yamarin bun.
Iki, n tan nan kitin sama n ma yamaan xili ma.”

¹³ Yamaan naxa, “A mato!
Yaxune nan itoe ra,
e tema alo kundana!
E yɛngɛ so wontorone fama
alo wuluwunla.
E soone xulun singbinna xa.
Gbalona en xa,
bayo en naxɔrimatɔɔn ni i ra!”

¹⁴ Ala naxa, “Yerusalɛn kaane,
ɛ fe ɲaxin ba ɛ bɔɲeni,
alogo ɛ xa kisi!
Ɛ miriya ɲaxine ramarama ɛ yi
han waxatin mundun?

¹⁵ Bayo, falana nde fama
sa keli fɔ Dan yamanani,
a halagin nan ma fe ralima
sa keli Efirami geyane fari.

¹⁶ Ɛ siyane rakolon ito ma,
ɛ a fala Yerusalɛn kaane xa, ɛ naxa,
Sofa ganla fama sa keli yire makuyeni,
e xa fa fu taane ma.
E yɛngɛ so sɔnxɔni tema Yuda taane xili ma.

¹⁷ E Yerusalɛn taan nabilinma nɛn yɛngɛni
alo xɛ kantanne,
bayo a bata murutɛ n xili ma.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ Ɛ sigati kiin nun ɛ kɛwanle saren nan na ra.

Ɛ fe xɔlɛn ni ito ra,
 a xɔlɔ mumɛ!
 A soma nɛn fɔ ɛ bɔɲɛni.

Yeremi a kuisanna lan gbalɔ famatɔɔn ma

¹⁹ N kuisanxi! N kuisanxi!

N kutunma tɔrɔyaan ma.

Kɔntɔfinla bata n bɔɲɛni li.

N bɔɲɛn dinma,

n mi nɔɛ n dundɛ!

Bayo n bata xɔtaan fe xuiin mɛ,

e nun yɛngɛ so sɔnxɔ xuine.

²⁰ Fitina fena nde nɛma raliyɛ,

gbɛtɛ sa fama,

bayo halagin bata so yamanan birin yi.

N ma bubune birin bata kala,

e nun n ma banxine birin sanɲa ma kedenni.

²¹ N yɛngɛn taxamasenna toma singanxi

han waxatin mundun yi?

N xɔta xuiin mɛma

han waxatin mundun yi?

²² Ala naxa,

“Xaxilitarene nan n ma yamaan na,

e mi n kolon.

Dii kɔmɔne nan e ra,

xaxili yo mi e ma.

E fatan fe ɲaxin nan tun ligɛ,

e mi a kolon fe fɲin nabama kii naxan yi.”

²³ “N to n yɛɛn ti bɔxɔ xɔnna ra,

a yitɔntareyaan nun a yigenla yi lu.

N to n yɛɛn ti kore xɔnna ra,

kɛnɛnna yi ɲan a yi.

²⁴ N to n yɛɛn ti geyane ra,

e yi xuruxurun
yire matexine birin yi yimaxa.

²⁵ N to n yεεn ti e ra,
muxu yo mi fa lu na,
xɔline birin yi e gi.

²⁶ N to n yεεn ti yamana sabatixin na,
a yi findi tonbonna ra,
a taane birin kalaxin yi lu
n tan Alatala fitinaxin yεε ra
n ma xɔlɔna fe ra.”

²⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yamanan birin kalama nεn,
koni n mi ε raxɔrima.

²⁸ Na ma, bɔxɔ xɔnna sunuma nεn,
kore xɔnna fan yi yifɔrɔ,
bayo n na a fala nεn,
n mi fa nimisama.
N bata a feen nagidi,
n mi fa xεtεma a fɔxɔ ra.”

Yerusalɛn luma nεn halagin bun

²⁹ Taan muxune birin e gima nεn
soo ragine nun xalimakuli wonle fa xuiin bun,
muxuna ndee yi sa e luxun nansanne yi,
ndee yi so gεmε gbeene longonna ra,
taan nabɛɛnɛnɛn yi lu a yεtε ma.
Muxu yo mi fa luma a yi.

³⁰ ε tan naxan ma taa kalaxi,
ε fa nanse ligama?
ε fa dugi mamiloxine ragode ε ma ba,
ε yi xεma maxidi seene so,
ε ε yεtagine yitɔn?
Siyaan naxanye yi ε rakunfama

alo ε yangane,
 ε mi fa rafan ne ma!
 E waxi ε faxa feni.
³¹ Bayo, n gbelegbele xuina nde mεma
 alo naxanla nεma dii barini,
 e nun kutun xuina
 alo naxanla nεma a dii singen barε.
 Siyon kaane nan xui ne ra,
 e kutunma,
 e yiine yibandunma,
 e yi a fala, e naxa,
 “Gbalona nxu xa!
 Muxu faxane nxu niin bamatɔɔn ni i ra.”

5

Mayifuna Yerusalɛn yi

¹ “Siga Yerusalɛn kirane xɔn,
 i a rakɔrɔsi ki faɲi,
 i a feene fεsεfεsε.
 I a yirene birin yito.
 Xa i muxu keden peen to
 naxan tinxinna nun nɔndin fɔxɔ ra,
 n diɲama nɛn Yerusalɛn kaane ma na yi.
² Hali e na a fala, e naxa,
 ‘N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi!’
 e kɔlɔma wulen nan fari.”
³ Alatala, i mi lannaya muxun xan fenma ba?
 I bata e naxankata,
 koni e mi fe kolonxi ayi,
 i wa nɛn e raxɔri feni,
 koni e mi xurun sɔtɔxi na yi.
 E ye xɔdɔxɔ alo fanyena,
 e tondi e xun xεtε i ma.
⁴ N yi n miri, n naxa,

“Yiigelitōne nan ne ra,
 e feene ligama xaxilitareyaan nin,
 bayo e mi Alatalaa kiraan
 nun e Alaa kiti saxine kolon.

⁵ N sigama nen yeeratine fema,
 n sa falan ti ne xa.

E tan Alatalaa kiraan kolon,
 e nun Alaa kiti saxine.”

Koni, a li,

e tan fan birin bata murute Ala ma,
 e tondi xure a bun.

⁶ Nanara, yatan minima fōtōnni,
 a fu e ma.

Kankon kelima burunna ra,
 a yi e yibō.

Narin dōxōma e yeε ra e taane dexōn,
 alogo naxan yo na mini,

a yi na yibō a dungin dungin na.

Bayo, muxuni itoe Ala matandin bata gbo ayi,
 e yanfantenyaan bata radangu ayi.

⁷ Ala yi a fala, a naxa,

“N diɲama ε ma di nayi?

ε diine bata e me n na,

e yi e kōlō alane yi

naxanye mi ala yo ra.

N tan nan yi e balon soma e yii,

koni e yi yalunyaan naba,

e birin yi e gi

sigalundene banxine yi.

⁸ E luxi nen alo soo xeme kendena,

a nema wuge a gilēn fōxō ra,

birin a lanfana ɲaxanla fōxō ra.

⁹ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?

N mi n gbeen ɲɔxɛ na yama sifan na ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ “Ɛ te e nakɔ sansanne ra,

ɛ yi e rabira,

koni ɛ nama e raxɔri!

Ɛ wudi yiine ba e binle ma,

bayo Alatala gbee mi fa e ra.

¹¹ Bayo, Yuda yamaan nun Isirayila yamaan bata
n yanfa mumɛ!”

Alatalaa falan nan na ra.

¹² E bata e mɛ Alatala ra,

e yi a fala, e naxa,

“A mi na!

Tɔrɔn mi fa fama en ma sɔnɔn,

En mi fa yɛngɛn toma,

en mi kamɛma.

¹³ Foyen nan tun nabine ra,

Ala mi falan tima e xɔn.

Nayi, e naxan falama,

na xa e tan nan sɔtɔ.”

¹⁴ Nanara, Alatala,

Ala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi,

a naxa, “Bayo ɛ bata na falan ti,

n bata n ma falan sa i tan Yeremi dɛ,

falan naxan luxi alo tɛɛna,

yamani ito findima yegen nan na,

na tɛɛn naxan ganma.”

¹⁵ Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, “Ɛ tan Isirayila yamana,

n siyana nde rafama nɛn ɛ xili ma

sa keli yire makuyeni,

siya barakaxin nan a ra,

naxan na yi xabu waxati xunkuye,

ε mi naxan xui mεma,

ε mi naxan ma falan yεε toma.

¹⁶ E xalimakunle faxan tima han!

E muxune birin findixi sofa wεkilεxine nan na.

¹⁷ E fama ε se xabaxine nun ε donseene birin
naxɔrideni nεn,

e nun ε dii xεmεne nun ε dii tεmεne,

e nun ε xuruse xunxurine nun a xungbene,

e nun ε manpa binle* nun ε xɔδε binle.

E yi ε taa makantanxine kala yεngeni

ε yigi saxi taan naxanye yi.”

¹⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Koni hali na waxatini, n mi ε raxɔrima fefe. ¹⁹ Nayi, muxune na maxɔdinna ti, e naxa, ‘Nanfera, Alatala, en ma Ala ito birin ligama en na?’ I tan Yeremi yi e yabi, i naxa, ‘Bayo ε bata ε mε a ra. E yi ala xɔɔene batu ε yamanani. Nayi, ε sa walima nεn xɔɔene xa yamana gbεteni denaxan mi findixi ε konna ra.’ ”

Yamana murutεna fe

²⁰ “E ito fala Yaxuba bɔnsɔnna muxune xa,

ε a fala Yuda yamanani, ε naxa,

²¹ E tuli mati ito ra,

ε tan yama xaxilitaren miritarena!

E yεεne na,

koni ε mi sese toma!

E tunle na,

koni ε mi sese mεma!

²² Alatalaa falan ni ito ra.

E mi gaxuma n yεε ra ba?

E mi xuruxurunε gaxuni n yεtagi ba?

* **5:17:** Wudi binla nde na yi, mεn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

N tan nan baan ꞑemensinna findixi fɔxɔ igen
danna ra,
a mi nɔɛ naxan yigidɛ habadan.

A walanne tema,
koni e mi a nɔɛ,
e xuxu xuiin minima,
koni e mi danguma a ra.

²³ Koni yamani ito muxune tengbesen,
e murutɛxi e bɔɗɗeni,
e xun xanbi so, e siga.

²⁴ E mi e mirima, e naxa,
‘En xa gaxu Alatala yɛɛ ra,
en ma Ala,
naxan tulen nafama a waxatini,
tule singen nun tule dɔnxɛna,
naxan se xaba waxatine ragidixi en xa.’

²⁵ Ɛ hakɛne nan ne baxi e kiini.
Ɛ yulubine yi ɛ munanfanna kala.

²⁶ Bayo muxu ꞑaxine n ma yamaan yɛ,
alo xɔli suxun naxanye xɔline mamɛɛnma,
e lutine ratima muxune yɛɛ ra.

²⁷ E banxine rafexi muxune se kansunxine ra
alo xɔli suxun xɔli sa seen nafema kii naxan yi.
E findixi sɛnbɛmane nun nafulu kanne ra na kii
nin.

²⁸ E fatin bata fanɗɛ ayi,
e tuyanxi.

Dan yo mi e fe ꞑaxine ma.
E mi kiridine xun mafalama kitini.
E nafunla sɔtɔma tun!
E mi tɔrɔ muxune xun mayɛngɛ kitine bolonma.

²⁹ N mi lan
n xa e saran na fe sifane ra ba?
N mi n gbeen ꞑɔxɛ na yama sifan na ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁰ “Fe naxin bata so yamanani
naxan magaxu mumε!

³¹ Nabine wule nabiya falane nan tima.
Saraxaraline nɔyaan ligama e yetε senben nan xɔn.
Anu, a rafan n ma yamaan ma na kiini.
Koni a rajanna na a li,
ε nanse ligama nayi?”

6

Gbalon Yerusalen xili ma

¹ Bunyamin bɔnsɔnna muxune, ε gi!

Ɛ keli Yerusalen yi!

Ɛ xɔtaan fe Tekowa taani!

Ɛ yɛngɛn taxamasenni te Beti-Hakeremi taani!

Bayo, gbalo gbeen fama

sa keli sogeteden kɔmɛnna ma,

halagi magaxuxin na a ra.

² Siyon taan naxan tofan,

a rayabu,

n na raxɔrima nɛn!

³ Sofa ganla fama a ma nɛn

alo xuruse rabane nun e xuruseene,

e yi e bubune ti a rabilinni,

e birin yi lu e konna kantanɛ.

⁴ E yi a fala, e naxa,

“Ɛ keli, ε a yɛngɛ feni tɔn!

Ɛ keli, en na a yɛngɛ yanyin nan na!

Anu, sɔgen bata godo fɔlɔ.

Ninbanna bata a li,

nininne bata siga fɔlɔ iki.

⁵ Nanara, ε keli,

en na a yengε kœen na.
En sa a banxi fajine kala.”

⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa, “E wudine sege,
ε gbingbinne rate

Yerusalen taan makantan yinna xon.*

Taani ito lan a kewanle yi saran a ra,
bayo muxu jaxankatanxine bata gbo ayi taani.

⁷ Fe jaxine minima taani ito yi
alo igen minima xajinna ra kii naxan yi.

Fala yo mi mema a yi
fo gbalo feene nun halagi feene.

N na a tœron nun a furene nan tun toma n yetagi.

⁸ Yerusalen kaane,
ε a liga ε yeren ma,
alogo n nama n masiga ε ra,
n yi ε konna findi bœxœ rabejinxin na,
muxe mi nœ dœxe denaxan yi.”

Yamaan naxan mi a tuli matiye

⁹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,
“E Isirayila yamaan muxu donxene tongo ma nen
alo manpa bogi tœnsœne na makentun.

E mœn xa dangu ndee suxe
alo se bogi malanne na xete nakœon yirena nde
ma.”

¹⁰ N falan tima nde xa?
N na ndee rakolonma
alogo e xa e tuli mati n na?
Denkelœyatare tunle nan e ma,

* **6:6:** Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi gbingbinni itoe nan xon, e taan yengε.

e mi nɔɛ falan mɛ.
 Alatalaa falan luxi nɛn e xa
 alo konbina,
 e mi e rafan fe yo toma a yi.

¹¹ Koni n tan bɔɲɛn bata rafe Alatalaa xɔlɔn na,
 n mi fa nɔɛ a ramare.

Ala naxa,
 “N ma xɔlɔn xuya diine ma kiraan xɔn,
 e nun foningen naxanye malanxi na yi.
 Xɛmɛne nun ɲaxanle birin suxuma nɛn e bode xɔn,
 e nun fonne nun muxu kɔbɔkɔbɔxine.
¹² E banxine yi findi muxu gbɛɛye gbene ra,
 e nun e xɛɛne nun e ɲaxanle,
 n na keli yamanan muxune xili ma waxatin naxan
 yi.”

Alatalaa falan nan na ra.
¹³ “Bayo keli muxudin ma

han muxu gbene,
 e birin kunfaxi e tɔnɔn nan xɔn.
 Keli nabiin ma han saraxaralina,
 e birin wulen falama.

¹⁴ E mi n ma yamana furen dandanma e sɔbɛ ra.

E luma a fale nɛn, e naxa,
 ‘Bɔɲɛ xunbenla! Bɔɲɛ xunbenla!’

Koni, bɔɲɛ xunbeli mi na.

¹⁵ E yi lanma nɛn e yagi e xɔsi feene ra,

koni, e mi yagima hali!

E mi yagin yetɛɛn kolon!

Nanara, naxanye faxama,

e nun ne nan faxama.

N na e kɛwanle saranma e ra nɛn,

e yi bira bɔxɔni.”

Alatalaa falan nan na ra.

16 Alatala ito nan falaxi,
a naxa, “Ɛ ti kirane xɔn,
ε yi e mato.

Ɛ maxɔdinna ti lan singe ra kirane fe ma,
ε naxa, ‘Kira faɲin minɛn?’

Ɛ yi siga na xɔn.

Ɛ matabuden sɔtɔma nɛn na yi ε niin xa.

Koni ε yi a fala, ε naxa,

‘Nxu mi sigama na kiraan xɔn.’

17 N bata ε xun makantan muxune ti,
n naxa, ‘Ɛ tuli mati xɔtaan xuiin na de!’

Koni, ε yi n yabi, ε naxa,

‘Nxu mi nxu tuli matima!’

18 Nanara, ε tan siyaan bonne,

ε tuli mati!

Ɛ birin xa a kolon

feen naxan danguma e konni.

19 Dunuɲa muxune, ε tuli mati!

N tan nan gbalon nafama yamani ito xili ma,
naxan findixi e miriyane saranna ra.

Bayo e mi e tuli matixi n ma falane ra,

e yi e mε n ma sariyan fan na.

20 N hayun mundun wusulanna ma

naxan kelixi Saba yamanani?

Hanma se xiri ɲaxumɛn naxan kelixi yire
makuyeni?

Ɛ saraxa gan daxine mi n kɛnɛnxi,

ε saraxane mi rafan n ma.”

21 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“N gɛmɛne sama nɛn yamani ito yɛɛ ra,

e sanne radinma naxanye ra,

fafane nun e diine,

e nun e dɔxɔ bodene nun e xɔyine,

e birin yi bira halagini.”

Yaxune fama

22 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Ganla fama nɛn keli sogeteden kɔmɛnna binni.

Yama sɛnbɛmaan fama nɛn
 sa keli fɔ bɔxɔn danna ra.

23 Xalimakunle nun tanbane e yii,
 e yɛɛ xɔdɔxɔ, e mi kininkinin.

E xuiin gbo alo fɔxɔ igen xuina,
 e nɛma fama e soone fari.

E yɛbaxin fama safa yɛɛn ma
 yɛngɛ so xinla ma,

e fama ɛ tan Siyon kaane nan xili ma.”

24 Yamaan naxa,

“Nxu bata na feen xibarun mɛ,
 nxu sɛnbɛn yi ɲan.

Kuisanna bata nxu suxu,
 a xɔlɛn luxi

alo ɲaxanla dii barimatɔna.

25 ɛ nama mini taani siga burunna ra.

ɛ nama siga kirane xɔn,

bayo yaxun nun a silanfanna kira yi.

Gaxun yiren birin yi.

26 N ma yamana, ɛ kasa bɛnbɛli dugin so sununi,
 ɛ ɛ sa xubeni, ɛ gbelegbele

alo muxuna dii xɛmɛ kedenna na faxa,

bayo naxan muxune birin halagima,

na fa en natɛɛnɛnɛnɛn.

27 N bata i tan Yeremi dɔxɔ

alogo i xa n ma yamaan kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ,

alo xabun naxan wuren matoma,

alogo i xa e sigati kiin nakɔrɔsi,

i yi a mato.

28 E birin findixi muxu murutεxi tengbesenxine
 nan na,
 nafigin naxanye xɔdɔxɔ
 alo wuren nun sulana.
 Kala tiine nan e birin na.
 29 Xabun tεεn nafema nεn
 alogo tεεn xa yɔxɔn ba wureni,
 koni a katama wuren nasensendeni fuun nin,
 bayo wuren gbiin mi tinma bε a yi.
 30 E luxi nεn
 alo wure gbetin naxan lan a woli ayi,
 bayo Alatala bata a mε e ra.”

7

Dina fufafuna fe

1 Alatala falani ito nan ti Yeremi xa, a naxa,
 2 “Sa ti Alatalaa banxin so dεεn na, i yi falani ito
 rali mεnni, i naxa, ‘E tuli mati Alatalaa falan na!
 E tan, Yuda kaan naxanye soma dεni itoe ra, ε
 yi Alatala batu.’ 3 Alatala Sεnbεn Birin Kanna,
 Isirayilaa Alaa ito nan falaxi, a naxa, ‘E sigati kiin
 nun ε kεwanle masara. Nayi, n tinma nεn ε lu dɔxi
 yireni ito yi. 4 E nama ε yigi sa wule falane yi,
 bayo ε a falama, ε naxa, “Alatala Batu Banxin ni ito
 ra! Alatala Batu Banxina! Alatala Batu Banxina!”
 5 Xa ε sigati kii nun ε kεwanle masara, xa ε bode
 suxu kiti kεndεni, 6 xa ε mi xɔnεn naxankata, e nun
 kiridin nun kaja gilena, xa ε mi sɔntarene faxa be,
 xa ε mi bira ala gbetene fɔxɔ ra, ε yi ε yetε tɔrɔ, 7 nayi,
 n tinpε nεn, ε lu dɔxi be yi, n yamanan naxan soxi
 ε benbane yii habadan han habadan.’ ”

8 “Koni, ε yigi saxi wule falane nin naxanye tɔnɔ
 mi na. 9 E mupan tima, ε faxan tima, ε yalunyaan
 ligama. E kɔlɔn wulen fari, ε wusulanna ganma

Baali suxuren xa, ε ala gbεtεne batuma, ε mi nax-
 anye kolon. ¹⁰ Na xanbi ra, ε mɔn yi fa ti n yεtagi n
 batu banxin kui n xinla binyama dεnaxan yi. ε yi a
 fala, ε naxa, ‘Nxu bata xunba.’ ε bata xunba alogo
 ε xa lu xɔsi feene rabε ba? ¹¹ Nayi, n xinla binyama
 banxin naxan yi, ε na yatεxi mafu tiine luxunden
 nan na ba? N tan yεεna ε ra de!” Alatalaa falan
 nan na ra.

¹² “Nayi, ε siga n ma yire fonni Silo taani n xinla
 yi binyama dεnaxan singe yi.* ε sa a to n naxan
 ligaxi a ra, lan n ma yamana fe naxin ma, Isirayila
 kaane. ¹³ ε yi feni itoe birin ligama waxatin naxan
 yi, n tan, Alatala yi lu falan tiyε ε xa yε yo yε. Koni,
 ε mi tinxi n xuiin namε. N bata ε xili, ε mi tinxi n
 natinε. Nayi, n tan Alatalaa falan ni ito ra. ¹⁴ ε
 yigi saxi n Batu Banxini ito naxan yi, n dεnaxan
 soxi ε nun ε benbane yii n xinla binyaden na, n
 na a suxuma nεn alo n Silo taan suxi kii naxan yi.
¹⁵ N na ε kedima nεn n yεtagi, alo n na n mεxi ε
 ngaxakedenne ra kii naxan yi, Efirami bɔnsɔnna
 muxune.”†

Ala mi Yeremi xuiin namε

¹⁶ “I tan Yeremi nama n madiɲa e fe ra. I nama
 n mafan, i nama n maxandi. I nama n solona e
 xa, bayo n mi i xuiin namεma. ¹⁷ I mi a toxi ba
 e naxan ligama Yuda taane nun Yerusalen kirane
 xɔn? ¹⁸ Diidine yegen fenma, fafane tεεn sama e ra,

* **7:12:** Filisitine bata yi Silo taan kala na waxatini. Ala Batu
 Bubun yi tixi menna nin. Na feen seβexi Yosuwe 18.1 kui e nun
 Samuyeli Singen 4.12-18 kui. † **7:15:** Efirami bɔnsɔnna nan yi
 gbo Isirayila bɔxɔn kɔmεn fɔxɔn bɔnsɔnne tagi. Na bɔnsɔnne tunun
 nεn yengεne yi nεε kεmε benun Yeremi xa kawandin ba fɔlɔ. Ala e
 raxɔri nεn lan e suxure batu feene ma.

ᵈaxanle taminna ramulanma alogo e xa burudine rafala Kore Xōnna Naxalan Mangan kiden xa, e yi minse saraxane rabōxōn ala gbētene xa, e yi n naxōlō. ¹⁹ E n tan nan tōrōma ba? E mi e yētē xan tōrōma ba, e yi e yētē rayagi?” Alatalaa falan nan na ra. ²⁰ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N fitinaxina n ma xōlōn nagodoma nēn be ma, e nun a muxune nun a xuruseene, e nun a wudine nun a bogi seene. Taan ganma nēn, a tēēn mi nōē ratuyē.”

Yamaan mi a tuli mati

²¹ Alatala Sēnben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E saraxa gan daxine sa ε saraxan bonne fari, ε tan yi e subene don! ²² Bayo, n to ε benbane ramini Misiran yi, n mi yamarine soxi e yii lan saraxa gan daxine nun saraxan bonne xan ma na lōxōni! ²³ Koni, yamarin nan ito ra n naxan so e yii: E tuli mati n xuiin na, alogo n xa findi ε Ala ra, ε yi findi n ma yamaan na. N na ε yamari feen naxanye birin ma, ε sigan ti na kiraan xōn, ε yi hērin sōtō.† ²⁴ Koni, e mi tin n xuiin namε, e mi e tuli mati. E yi bira e bōᵈᵈe yi fe ᵈaxine fōxō ra e tengbesenyani. E yi xētē xanbin na, benun e xa siga yēēn na. ²⁵ Xabu ε benbane mini lōxōni Misiran yi han to, n na n ma walikene rasigama ε ma, nabine, lōxō yo lōxō waxatin birin. ²⁶ Koni, ε mi tinxi n xuiin namε, ε mi ε tuli mati n na. E yi tengbesenᵈe ayi, ε fe ᵈaxin naba dangū ε benbane ra.”

²⁷ “I tan Yeremi na falani ito birin ti e xa, e mi e tuli matima i ra, e mi i yabē sese ma. ²⁸ Nayi, i yi a

† **7:23:** Na feen sebēxi Xōrōyaan 19.5 kui.

fala e xa, i naxa, ‘E findixi yamaan nan na naxan mi Alatala xuiin namεma, naxan tondixi xurε ε Ala ma. Lannayaan bata lɔ ayi ε ma, na mi fa ε falane yi.’ ”

Faxa Ti Lanbanna fe

²⁹ Ala naxa,

“E xunsexe kuyen naxan ε rasariɲanma n xa, ε na maxaba, ε yi a woli ayi. § E lu ε mawugε yire matexi yigenla fari, bayo Alatala bata a mε iki waxatin muxune ra a yi e rabeyin e tan naxanye a raxɔlɔ.”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Yuda kaane bata fe ɲaxin liga n yeε ra yi. E bata e suxure xɔsixinε dɔxɔ banxini, n xinla binyama denaxan yi, e yi na sariɲanna kala. ³¹ E bata Tofeti kidene ti Ben-Hinɔn lanbanni, alogo e xa e dii xεmεne nun e dii tεmεne gan mɛnni. N mi naxan yamarixi, n mi sa mirixi naxan ma.”

³² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, lɔxɔna nde fama, muxune mi fa mɛnna xili bama a ‘Tofeti’ hanma ‘Ben-Hinɔn lanbanna.’ Koni e fa na xili bama nɛn ‘Faxa Ti Lanbanna.’ Muxune yi maluxun Tofeti yi, han na yi rafe. ³³ Yamani ito binbine yi findi xɔline balon na e nun burunna subene. Muxu yo mi e kedε. ³⁴ N danna sama nɛn sεwa sigine nun ɲaxan sigine nun ɲaxalandi ti sigine ra xεmεn nun a ɲaxanla xa Yuda yamanani e nun Yerusalɛn taane yi, bayo yamanan kalama nɛn.”

§ 7:29: Na waxatini, muxune yi e kɔlɔma, e yi e xunsexe n lu kuye ayi han e yi e falan nakamali. Na feen seβexi Yatene 6.5-9 kui.

8

Danxutɔ yamana

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na waxatini, e Yuda mangane nun kuntigine xɔnne bama nɛn gaburun na, e nun a saraxaraline nun a nabine nun Yerusalɛn kaane birin. ² E yi e sa sogen na, e lu raxuyaxi ayi kike dɛgɛn nun sare ganla birin bun, naxanye yi rafan e ma, e yi naxanye batuma, e bira naxanye fɔxɔ ra, e yi xibarune sɔtɔma naxanye ra, e xinbi sin naxanye bun. E xɔnne mi fa malanma, e mi maluxunɲɛ, e birin findima nɛn lɔxɔn na bɔxɔn fari. ³ Sayaan xɔnla yama ɲaxini ito muxu dɔnxɛne suxuma nɛn, n na e raxuya ayi dɛnaxanye birin yi.” Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.

Alaa yamaan tondi fena

⁴ Yeremi, a fala yamaan xa, i naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa,
‘Muxun birɛ ba, a mi keli?
Muxuna a xun xanbi soɛ ba,
a mi fa a xun xɛtɛ?’

⁵ Nanfera nayi,
Yerusalɛn yamani ito xun xanbi soxi,
e lu e masigɛ n na waxatin birin?
E tantanni han,
e tondixi e xun xɛtɛ n ma.

⁶ N tuli matixi e ra ki faɲi
koni e falan mi lanma.
E sese mi nimisama e fe ɲaxine ra,
e mi a falama, e naxa,
“N nanfe ligaxi?”
E birin gixin sigama e xun xɔn
alo soon naxan sigan yɛngɛni.

7 Hali yaya xɔnla naxan kore,
 na a xετε waxatine kolon.
 Hali ganban nun tuntunna
 nun saji xɔnla e xετε waxatine yatεxi.
 Koni n ma yamaan mi Alatalaa kiti saxine kolon.’
 ”

Karamɔxɔ tantanxine

8 “Nayi, ε nɔε a falε di, ε naxa,
 ‘Nxu bata fe kolonna sɔtɔ,
 bayo Alatalaa sariyana nxu yii?’
 Anu, karamɔxɔne wule seβenle tima
 alogo na xa findi wulen nan na.
 9 Fe kolonni itoe yagima nen,
 e yigitεge, e suxin na a ra
 bayo e bata e mε Alatalaa falan na.
 Fe kolonna sifan mundun fa e yii sɔnɔn?”

10 Ala naxa, “Nanara,
 n na e naxanle soma nen gbεteye yii,
 muxu gbεteye yi e xεεne ba e yii.
 Bayo keli muxudin ma han muxu gbeene,
 e birin kunfaxi e yeτε tɔnɔn nan xɔn,
 keli nabine ma han saraxaraline,
 e birin wulen falama.

11 E mi n ma yamana furen dandanma e sɔβεεn na.
 E luma a falε nen, e naxa,
 ‘Bɔne xunbenla! Bɔne xunbenla!’
 Koni, bɔne xunbeli mi na.

12 E yi lanma nen e yagi e xɔsi feene ra,
 koni, e mi yagima hali!
 E mi yagin yeτεεn kolon!
 Nanara, naxanye faxama,
 e nun ne nan faxama.
 N na e kewanle saranma e ra nen,

e yi bira bɔxɔni.”

Alatala naxa na kiini.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N wama nɛn n xa danna sa e ra,
 manpa bogi mi fa luma na,
 xɔdɛ bogi mi luma na,
 e wudine dɛɛne xarama ayi nɛn.
 N seen naxanye soxi e yii,
 na bama e yii nɛn.”

¹⁴ Yamaan naxa,

“Nanfera en luma dɔxi?

Ɛ malan!

En na en gi,

sigaa makantanxine yi,

en sa halagi mɛnni!

Bayo Alatala, en ma Ala bata halagin nagidi en ma,

a ige xɔlɛne fi en ma,

bayo en bata yulubin liga a ra.

¹⁵ En yengi yi bɔɲɛ xunbenla nan ma,

koni en mi sese faɲi sɔtɔma.

En yi marakɛndɛyaan nan mamɛma,

koni fe magaxuxin nan fama.

¹⁶ En bata yaxune soone xuiin mɛ Dan bɔxɔn

mabinni,

bɔxɔn birin bata yimaxa e soo kɛndɛne wuga xuiin

ma!

E fama,

e yamanan nun a seen birin naxɔri,

e nun taan nun a muxune.”

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“N saɲine rasigama nɛn ɛ xili ma

naxanye seri mi na,

e yi ε maxin.”

Nabina mawuga xuina

¹⁸ N yi wama n ma tərɔni suxu feni,
n bɔɲɛn sunuxi n kui.

¹⁹ N ma yamaan wuga xuiin nan ito ra
sa keli yire makuyeni.

E naxa,

“Alatala mi fa Siyon taani ba?

A mangan mi fa na yi ba?”

Ala naxa,

“Nanfera e n naxɔlɔxi e suxurene ra,
e nun xɔɲɛne batu se fufafune?”

²⁰ Se xaba waxatin bata ɲan,
kuye wolon waxatin fan bata dangu,
koni han to en mi rakisixi!

²¹ N ma yamana tərɔna n tərɔma,
n sunuxi, n kuisanxi.

²² Seri mi fa Galadi yamanani ba?

Dandan ti mi fa na?

Nanfera nayi,

n ma yamana furen mi yalanma?

²³ Xa ige xunna nan yi n xunna ra nun
xa n yεε yinle yi findixi tigin nan na nun,
n yi Siyon faxa muxune wugama nɛn kɔε nun
yanyin birin na.

9

Mayifuun yamanan yiren birin yi

¹ Xa n yi yigiyaden sɔtɔ burunna ra nun,
n yi n mɛma nɛn n ma yamaan na,
n yi n masiga e ra!

Bayo e birin yalunde,

yanfanten ganla nan e ra.

² Alatalaa falan nan na ra, a naxa,
 “E lenne yitɔnxi nɛn e xa wulen fala
 alo xanla xalimakunle wolima kii naxan yi.
 E mi nɔɔn sɔtɔn yamanani jɔndi falan xan xɔn,
 koni e fe jaxin nan tun nabama.

E mi n kolon.

³ Birin xa a xɔyina fe liga a yeren ma.
 Muxu yo nama a yigi sa a ngaxakedenne yi,
 bayo muxune ngaxakedenne birin findixi yanfan-
 tenne nan na,
 muxune xɔyine birin yi findi nafigine ra.

⁴ E birin e bode mayendenma,
 muxe mi jɔndin falama.
 E bata e xaran wulen ma ki faɲi.
 E yi e yeɛɛ yixadan hake ligadeni.

⁵ Yeremi, i dɔxi yanfantenne nan tagi.
 E tondixi n kolonɲe e yanfantenyaan nin.”
 Alatalaa falan nan na ra.

⁶ Nanara, Alatala Senben Birin Kanna naxa,
 “N na e rasariɲanma nɛn,
 alo xabun wuren naxulunma kii naxan yi
 n yi e keɲaan fɛsɛfɛsɛ,
 bayo n fa n ma yamaan suxɛ di?

⁷ E lenne maxɔlɔn tima
 alo faxa ti xalimakunla,
 e yanfa falane nan tun tima.
 E bɔɲe xunbeli falane tima e adamadi bodene xa,
 koni e luti ratixini tɔnma e bɔɲɛni.

⁸ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?
 N mi n gbeen jɔxɛ na yama sifan ma ba?”
 Alatalaa falan nan na ra.

Wuga waxatina fe

9 N wugama nɛn,
 n gbelegbele sununi geyane fari.
 N na n mawugama
 xuruse rabade kalaxine nan ma fe ra,
 bayo e bata gan,
 muxu yo mi fa danguma e yi.
 Xuruseene wuga xuiin mi fa minima na yi sɔnɔn.
 Xɔline nun burunna subene birin bata e gi, e siga.

10 N Yerusalɛn taan luma nɛn
 alo gɛmɛ malanxine,
 kankone kurudena,
 n Yuda taane raxɔri,
 muxu yo mi lu e yii.

11 Xaxilimaan mundun feni itoe yɛɛ toɛ?
 Xa Alatala bata falan ti a xa,
 a xa na yɛba!
 Nanfera yamanan bata kala,
 a raxɔri alo burunna,
 muxu yo mi danguma dɛnaxan yi?

12 Alatala naxa, “Na feene ligaxi nɛn bayo e bata
 e mɛ n ma sariyan na, n naxan so e yii, bayo e mi e
 tuli matixi n xuiin na, e sigan ti a ma. 13 E biraxi e
 bɔɲɛ yi feene fɔxɔ ra e tengbesenyani, e nun Baali
 suxurene alo e fafane e xaranxi a ma kii naxan
 yi.” 14 Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala Sɛnbɛn Birin
 Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N dabarin nun ige
 xɔlɛn fima yamani ito ma nɛn e balon na. 15 N yi e
 raxuya ayi siyane yɛ, e nun e benbane mi naxanye
 kolon, n yɛngɛn bira e fɔxɔ ra han n yi e birin
 naxɔri.”

16 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa, “Ɛ miri!
 Ɛ sa ɲaxalan wugalane fen,

e xa fa!

Naxanla naxanye fatan gbelegbeledeni sununi,

ε ne fen de!

¹⁷ E xa e mafura fe,

e fa e wuga xuini te en ma fe ra,

han en fan yi wuga,

en yεεgen yi godo

alo xude igena.

¹⁸ Bayo wuga xuiin minima Siyon taani,

e naxa, ‘En bata halagi feu!

Yagin bata gbo en ma!

Fɔ en xa keli nεn yamanani,

bayo e bata en ma banxine rabira!’ ”

¹⁹ Nayi, naxanle,

ε tuli mati Alatalaa falan na,

a naxan falama a dεεn na,

ε yi na ramε!

ε ε dii tεmεne xaran wugan ma,

ε bode xaran mawugan ma!

²⁰ Bayo sayaan bata so en ma banxine foye sodene
ra,

sigan han en ma banxi fajine kui,

en ma diidine yi faxa kirane xɔn,

en ma foningene yi faxa yama malandene yi.

²¹ Yeremi, a fala iki, i naxa,

“Alatalaa falan ni ito ra, fa fala

‘Binbine luma nεn yiren birin yi

alo naman xεεn ma,

alo malo xidine xεεn xun xɔn malo xaban fɔxɔ ra,

koni e malan muxu mi na!’ ”

Ala kolonna nan fe kolon kendεn na

²² Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Fe kolonne nama e kanba e fe kolonni.

Senbεmaan nama a kanba a senbeni.

Nafulu kanna nama a waso
a nafulu kanyani.

²³ Koni xa naxan a kanbama,
na xa a kanba ito nin:
fa fala, a bata n famu,
a yi n kolon.

A xa n kolon Alatala ra,
naxan hinanna nun kiti kenden
nun tinxinyaan nabama dunuɲa yi
bayo na fe sifane nan nafan n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

Denkɛɣatarene yamaan ye

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lɔxɔne
fama, n muxune saranma e kewanle ra waxatin
naxan yi, naxanye birin banxulanxi e fati benden
mabinni koni e mi tubixi e bɔɲeni, ²⁵ alo Misiran
kaane nun Yuda kaane nun Edɔn kaane nun Amo-
nine nun Moyaba kaane, naxanye birin dɔxi ton-
bonni, naxanye e xunne dexɔn bima. Amasɔɔ
Ala kolontarene nan siyani itoe ra. Isirayila
yamaan birin fan luxi nen alo banxulantarene
denkɛɣaan mabinni.”

10

Ala suxurene halagi fena

¹ Isirayila yamana, ε tuli mati Alatalaa falan na
lan ε ma! ² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E nama bira siya gbɛtɛne kirane fɔxɔ ra.
E nama gaxu taxamasenne yeε ra
naxanye toma kore,
alo siya gbɛtɛne.

³ Bayo yamanane namunne findixi fe fuune nan
na.
E wudin segeɲa fɔtɔnni,

yii rawali kεεn yi a masoli soden na.

⁴E yi a rayabu wure gbeti fixεn nun xεmaan na,
e yi a gbangban
alogo a nama bira.

⁵Na suxurene luxi nεn
alo xɔli magaxu seen naxan tixi xεεn ma,
e mi fala tima, fɔ e maxali,
bayo e mi nɔε sigan tiyε hali ndedi.
Ɛ nama gaxu e yεε ra,
bayo e mi nɔε sese ɲaxi rabε,
e mɔn mi nɔε a faɲin fan nabε.”

⁶Alatala, i tan ɲɔxɔn mi na!
I gbo, i xinla sɛnbɛn gbo.

⁷Nde mi gaxuε i tan yεε ra,
i tan siyane mangana?
E lan e gaxu i yεε ra
bayo i ɲɔxɔn mi na siyane fekolonne yε,
hanma e yamanane birin yi.

⁸E birin xaxilitare,
e birin fekolontare.
E xaranxi fe fuun nan ma,
wudi batuna.

⁹E fama na wure gbetine ra
sa keli Tarasisi yamanani,
e nun xεmane sa keli Yufasi yi,
xabun nun xεma rawanla yi e rafala suxuren na,
e yi a maxidi dugi mamiloxine nun a gbeele yi.
Muxu kesuxine wali xɔnna nan tun ne ra.

¹⁰Koni Alatala nan Ala ɲɔndin kanna ra.

A tan nan habadan Ala ra,
habadan mangana.
Bɔxɔ xɔnna xuruxurunma a tan nan ma xɔlɔ bun,

yamanane mi suse naxan ma xɔɔ yee ra.

11 Yeremi, a fala e xa, i naxa,
 “Wule alani itoe,
 e tan naxanye mi kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna daxi
 ne tununma nen bɔxɔ xɔnna fari,
 e nun kore xɔnna bun.”

Yeremi 51.15-19

12 Ala nan bɔxɔ xɔnna daxi a senbeni,
 a yi dunupa beten sa a fe kolonna xɔn,
 a kore walaxani bandun a xaxilimayani.

13 A na a xui ramini,
 tulen yi a malan kore,
 a kundaan nafa,
 sa keli bɔxɔn danne ra.
 A yi galanna nun tulen nafa,
 a foyen namini a ramaradeni.

14 Muxune birin bata findi xaxilitarene nun
 fekolontarene ra.
 Xema rawanle birin yagixi
 lan e sawura rafalaxine fe ma,
 bayo wulen nan e suxurene ra,
 nii yo mi e yi.

15 Fe fuun nan e ra,
 wali magelexina.
 E halagi waxatin na a li,
 e raxɔrima nen.

16 Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi alo e tan.
 Bayo a tan nan seen birin daxi.
 A tan nan gbee Isirayila bɔnsɔnne ra.
 A xili nen Alatala Senben Birin Kanna.

Halagi famatɔna fe

17 E yiiseene malan bɔxɔn ma,

ε tan naxanye rabilinxi yεngeni!

¹⁸ Amasɔɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N yamanan muxune wolima ayi nen
alo lantan γεμενα.

N yi e yigβετεν
alogo e xa suxu yεngeni.”

¹⁹ Yamaan naxa,
“Gbalona nxu xa!
Nxu maxɔɔxi!
Nxo furen δεεν mi yiyalanηε!
Nxu tan nan yi a falama, nxu naxa,
‘Nxo furen na a ra,
nxu a raxanηε!’

²⁰ N ma bubun bata kala,
a lutine birin bata a βεpin!
N ma diine bata keli n fεma,
e mi fa na.
Muxu yo mi fa n yii
naxan mɔn n ma bubun tiyε,
hanma a yigiyaden ti n xa.”

²¹ Bayo yamaan yεeratine xaxili mi na.
E mi Alatala fenma.
Nanara, e mi sabatixi.

E yamaan birin bata raxuya ayi.
²² Ε tuli mati xui magaxuxini ito ra,
a fama muxune yimaxε
sa keli sogeteden kɔmenna binni.
A Yuda taane findima nen yire rabεpinxine ra
a e findi kankone kurudene ra.

Yeremi Ala maxandina

²³ Alatala, n bata a kolon fa fala
adamadiin gbee mi a dunuηa yi gidin na.
Muxun mi a sanna tidene ragidima.

²⁴ Alatala, n xuru

alo a lan kii naxan yi
 koni hali i mi n suxu i ya xɔlɔni
 alogo i nama n halagi.
 25 I ya xɔlɔn nagodo siya gbɛtɛne ma
 naxanye mi i kolon,
 e nun yamanan naxanye mi i xinla binyama!
 Bayo e i ya yamaan halagima,
 Yaxuba bɔnsɔnna,
 e a raxɔrima han,
 e a bɔxɔne kalama.

11

Yamaan bata layirin kala

1 Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa, 2 “Ɛ tuli mati layiri falani itoe ra, ɛ yi e fala Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane xa! 3 A fala e xa, fa fala Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Dangan na kannna xa naxan mi layiri falani itoe ramɛma. 4 N falan naxanye sebɛxi ɛ benbane ma, n na e ramini waxatin naxan yi Misiran yamanani dɛnaxan luxi alo sulun tɛɛn* naxan wuren naxulunma.’ N na a fala nɛn e xa, n naxa, ‘Ɛ n xuiin namɛ, ɛ yi n ma yamarine birin suxu. Nayi, ɛ findima nɛn n ma yamaan na, n yi findi ɛ Ala ra. 5 Nayi, n na n kɔlɔ feen naxan ma ɛ benbane xa, n na rakamalima nɛn, fa fala a n yamanana nde soma ɛ yii nɛn kumin nun nɔnɔn gbo dɛnaxan yi. Ɛ mɛnna nin to.’” N yi a yabi, n naxa, “Amina, Alatala!”

6 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Falani ito rali Yuda taane birin yi e nun Yerusalɛn kirane birin xɔn, i naxa, ‘Ɛ tuli mati layiri falane ra, ɛ yi e suxu!

* 11:4: Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

⁷ Bayo n na ε benbane maxadi nεn ki faɲi, xabu n na e ramini lɔxɔni Misiran yamanani han to. N lu e maxadε n sɔbεen na, n naxa, “E n xuiin namε!”

⁸ Koni e mi n xuiin namε, e mi e tuli mati. E birin yi bira e bɔɲε yi fe ɲaxine fɔxɔ ra e tengbesenyani. Nayi, n yi layirini ito falane birin nakamali e xili ma, n na e yamari naxan liga fe ra koni e mi tin a suxε.’ ”

⁹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane bata yanfan so n ma. ¹⁰ E bata xεtε e benbane hakɛni, naxanye tondi n ma falan namε, e bira ala gbɛtɛne fɔxɔ ra, e yi e batu. Isirayila yamaan nun Yuda yamaan bata e mε n ma layirin na, n naxan xidi nxu nun e benbane tagi.”

¹¹ “Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N gbalon nafama nεn e ma, e mi minε naxan yi. E n xilima nεn, koni n mi e xuiin namεma. ¹² Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane sa alane maxandima nεn, e wusulanna gan naxanye xa, koni ne mi e rakisε gbalon waxatini mumε! ¹³ E tan Yuda kaane, ε gbee alane wuya alo ε taane! E tan Yerusalɛn kaane, ε bata wusulan gandene ti Baali suxurene kidene ra, e wuya alo kiraan naxanye taani. Na mayagi de!’ ¹⁴ Yeremi, i nama n maxandi yamani ito xa, i nama n mafan, i nama n solona e xa, bayo e na n maxandi waxatin naxan yi lan e tɔrɔna fe ma, n mi e xuiin namεma.”

Ala a yamaan kalama nεn

¹⁵ “N xanuntenne mɔn fa nanse ligama n ma banx-
ini?

E kɔtε ɲaxi wuyaxi yitɔnma.

ε saraxa subene nɔε ne saranna masigε ε ra nεn ba,

hali ε to sɛwama fe ɲaxi rabadeni?

¹⁶ Alatala bata yi i xili sa fa fala a
‘Oliwi bili yifɔtɔnxin naxan bogiye rayabu,’
koni a fa tɛɛn nan soma a ra,
a yiine yi raxɔri tɛɛn xui gbeeni.”

¹⁷ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna naxan ε fe fɔlɔxi,
na nan tɔrɔn nafaxi ε ma, lan Isirayila yamaan nun
Yuda yamana fe ɲaxi rabaan ma, e to wusulanna
gan Baali suxuren xa, e yi a raxɔlɔ.

Yanfan Yeremi xili ma

¹⁸ Alatala bata muxune fe nataxin makɛnɛn n
xa, n yi a kolon. A bata e kɛwanle yita n na. ¹⁹ N yi
luxi nɛn alo e xuruseen naxan xalima a faxadeni.
N mi yi a kolon e feen naxanye yitɔnxi n xili ma, e
naxa, “En wudini ito kala a bogixi waxatin naxan
yi! En na a ba ɲɛɲɛ muxune yɛ, ɲinan xa ti a xinla
xɔn!”

²⁰ Koni kitisa tinxinxin nan Alatala Sɛnbɛn Birin
Kanna ra
naxan muxun bɔɲɛn nun sɔndɔmɛn kɛɲaan
fɛsɛfɛsɛma.

Tin, n xa i to i gbeen ɲɔxɛ e ra
bayo n bata n xun mayɛngɛ feen lu i tan ma.

²¹ Nanara, Alatala ito nan falaxi Anatɔti kaane
xili ma, naxanye waxi n faxa feni, naxanye a
falama, e naxa, “I nama fa nabiya falane ti Alatala
xinli, xanamu, nxu i faxama nɛn!” ²² Nanara,
Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,
“N na e saranma nɛn e kɛwanle ra. E banxulanne
faxama nɛn yɛngɛni, fitina kamɛn yi e dii tɛmɛne
nun e dii xɛmɛne faxa. ²³ E muxu yo mi luyɛ a nii
ra, bayo n gbalon nafama nɛn Anatɔti kaane ma, n
na e saran e kɛwanle ra ɲɛɛn naxan na.”

12

Nanfera muxu ɲaxine herixi?

¹ Alatala, i tinxin na ma,
kitin xa so en tan tagi.
Koni n waxi i maxɔdin feni
lan i ya kiti saxina nde a fe ma:
Nanfera muxu ɲaxine hiyabuxi?
Nanfera yanfantenne bɔɲɛ xunbelixi?

² I bata e ti, i yi e sɛnbɛ so.
E sabatima, e wanle kɛ.
I ya falana e dɛ waxatin birin,
koni e bɔɲɛ makuya i ra.

³ Anu, i tan Alatala, i n kolon.
I n toma,
i n bɔɲɛ yi feene fɛsɛfɛsɛma lan i ma.
Muxu ɲaxine lu e danna
alo xuruseen naxanye sigama e faxadeni,
i yi e ramara halagin lɔxɔn yɛɛ ra.

⁴ Yamanan luma sunuxi
han waxatin mundun,
sɛxɛne yi lu xaraxi xɛene ma?
Amasɔtɔ a muxune ɲaxu,
subene nun xɔline raxɔrima.
Bayo e a falama, e naxa,
“A mi en naɲanna toma.”

Alaa yabina

⁵ Xa ɛ nun adamadiine ɛ gima,
i yi tagan,
ɛ nun soone xa ɛ gi di nayi?
Xa i xaxili mi ragidixi
fɔ i nɛma bɔɲɛ xunbeli yireni,
i nanse ligama i na so fɔtɔnni

Yurudεn baan dε?

⁶ Bayo, i ngaxakedenne nun i fafe a denbayaan fan i yanfama, e fan sɔnxɔma i xili ma i xun xanbi ra. I nama la e ra, e na fala fajine ti i xa waxatin naxan yi.

Ala a Batu Banxin nun a yamaan nabεjin fena

⁷ Ala naxa,

“N bata n mε n ma banxin na,
n yi n ma yamanan nabεjin.

N naxanye xanuxi han,
n bata ne so e yaxune yii.

⁸ N ma yamaan luxi nεn n tan yεε ra yi
alo yatan fɔtɔnni,
e bata sɔnxɔ n na,
nanara n yi e rapaxu.

⁹ N ma yamaan mi luxi n tan yεε ra yi ba,
alo wunla minima sεgεn naxan ma,
sεgεn bonne e malanxi naxan ma a dondeni?
ε burunna subene birin malan,
e xa fa e dεge!

¹⁰ Xuruse raba wuyaxi* bata n ma nakɔɔn kala,
e yi n ma xεeni bodon,
e yi n nafan xεεn findi tonbonna ra.

¹¹ E bata a findi yire rabεjinxin na,
a xaraxi, a raxɔrixi n yεtagi.
Yamanan birin naxɔrixi,
a kɔntɔfili mi muxu yo ma.”

¹² Halagi ti ganla fama tonbonna yire matexine yi,
bayo Alatalaa silanfanna yamanan birin
naxɔrima nεn,
yεngεn yi a danne birin li.

* **12:10:** Xuruse rabaan xuruseene yεε ra, na misalixi yεεratine nan na yamaan yεε ra.

Muxu yo mi fa luma bəɲε xunbenli.

¹³ E bata sansine si,

koni e sa tansinne nan sətɔma.

E tərɔma walideni,

koni e mi tənɔ sətɔma.

Ɛ yagi lan ε wanla saranna fe ma

bayo Alatala bata xɔlɔ ε ma han!

Alaa falana lan Isirayila rabilinna yamanane ma

¹⁴ Alatala ito nan falaxi a yamaan nabilinna yamana ɲaxine xili ma, a naxa, “E bata e yiin din n ma yamanan na, n naxan soxi Isirayila kaane yii e kεεn na. Nayi, n fa na siyane bama nɛn e yamanane yi, n yi Yuda kaane ba e tagi. ¹⁵ N na yelin na siyane bε e yamanane yi, n mən kininkininma e ma nɛn, n mən yi e birin naxεε e kεε bɔxɔne yi, e dɔxɔ e yamanane yi. ¹⁶ Xa e lu n ma yamana kirane fɔxɔ ra, e yi e kɔlɔ n xinli, e naxa, ‘N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi!’ alo e yi n ma yamaan xaranma a ma kii naxan yi nun, e yi e kɔlɔ Baali suxurene yi. Nayi, e sabatima nɛn n ma yamaan tagi. ¹⁷ Koni xa e mi e tuli mati, n na yama sifan bama nɛn na, n yi a raxɔri.” Alatalaa falan nan na ra.

13

Yeremi nun tagi xidina

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Siga, i sa taa dugi tagi xidina nde sara, i yi i tagi xidi a ra. Koni, i nama a sin igeni de.” ² N yi tagi xidin sara alo Alatala a falaxi kii naxan yi, n yi a xidi n tagi.

³ Alatala mən yi falan ti n xa, a naxa, ⁴ “I tagi xidin naxan saraxi i yi a xidi i tagi, a tongo i siga

Efirati baan binni, i sa a luxun fanye yinla ra mɛnni.” ⁵ Nayi, n yi siga, n sa a luxun Efirati baan dɛxɔn, alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi. ⁶ Na waxati xunkuyen to dangu, Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i siga Efirati baan binni, i sa tagi xidin tongo, n na i yamari naxan luxun fe ra.” ⁷ Nayi, n yi siga Efirati baan binni, n sa na yiwulen, n tagi xidin sa dɛnaxan yi, n yi a tongo mɛnni, koni tagi xidin bata yi kala, a tɔnɔ mi yi fa na sɔnɔn.

⁸ Alatala yi falan ti n xa iki, ⁹ “N tan Alatala ito nan falaxi, n naxa, ‘N Yuda kaane wason kalama na kii nin e nun Yerusalɛn kaane waso gbeena. ¹⁰ Yama ɲaxini ito naxan tondima n ma falan namɛ, naxanye biraxi e bɔɲɛ yi feene fɔxɔ ra e tengbesenyani, e nun ala gbɛtɛne, e yi e batu, e yi e xinbi sin e bun, ne luma nɛn alo tagi xidini ito, naxan tɔnɔ mi fa na! ¹¹ Awa, n bata yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan birin tugun n na alo tagi xidin xidima muxun tagi kii naxan yi alogo e xa findi n ma yamaan na, e yi n xinla matɔxɔ, e n tantun, e n binya. Koni e mi e tuli mati.’ ” Alatalaa falan nan na ra.

Manpa kundine fe

¹² “Yeremi, sa ito fala e xa, i naxa, ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, a manpa kundine birin lanma nɛn e xa rafe manpaan na.’ Ei yabima nɛn, e naxa, ‘Alo nxu mi na kolon ba, a manpa kundine lan nɛn e rafe manpaan na?’ ¹³ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: n yamanani ito muxune birin luma nɛn alo dɔlɔ minna naxanye lugoxi dɔlɔn na, hali a mangan naxanye dɔxi Dawudaa mangaya gbɛdɛni, e nun a

saraxaraline nun a nabine, e nun Yerusalen kaane birin. ¹⁴ N na e xusinma nen e bode ra, e yi kala alo kundine,* diine nun fafane birin. N mi muxu yo ratange, n mi kininkininma, n mi hinarje e ra, sese mi a ligε n tagan e halage.’ Alatalaa falan nan na ra.”

Ɛ tuli mati

¹⁵ Ɛ n xuiin name, ε tuli mati!

Ɛ nama fa ε yeε yite,
bayo Alatala nan falan tima.

¹⁶ Ɛ binyen fi Alatala ma, ε Ala,

benun a xa dimin naso,
ε yi ε sanne radin geya yidimixine yi.

Ɛ yengi kenenna nan ma,
koni Ala yi a masara sayaan dimin na,
a yi findi dimi gbeen na.

¹⁷ Xa ε mi ε tuli mati,

n wugama nen wundoni ε wasona fe ra.

N yeεgen minima nen han,

n yeεn xonna yi rafe yeεgen na,

bayo Alatalaa yamaan sigama nen konyiyani.

Alaa falana lan mangana denbayaan ma

¹⁸ A fala mangan nun jaxalan mangan xa,

i naxa, “Ɛ dɔxɔ bɔxɔni,

bayo ε mangaya taxamaseri kɔmɔti nɔrɔxin bata bira.”

¹⁹ Negewi yamanan taane balanma nen,

muxu yo mi fa na

naxan e rabiye.

Yuda kaane birin sigama konyiyani,

e birin bata xali.

* **13:14:** Ala muxuni itoe yatexi manpa kundine misaala nan na be.

Yerusalen bata xunna kala

20 I yεen nakeli,
 i muxune mato naxanye fama
 sa keli sogeteden kαmenna ma.
 Xuruse kurun minen
 naxan taxu i ra,
 i yi i kanbama xuruseen naxanye yi?†

21 E bata naxanye radari
 e xa findi ε xoyine ra,
 ε nanse falama,
 ne na keli ε xili ma e dαxα ε xun na.
 I mi tαre nayi ba
 alo naxanla naxan diin barima?

22 Xa ε na fala, ε naxa,
 “Nanfera ito n sαtαma?”
 E xa a kolon,
 a muxune fuma ε ma nen,
 e yi ε rayagi ε hake wuyaxi saranna ra.

23 Fati fαren nαe a fatin masare ba,
 hanma burunna narin yi a fatin makatunxi yirene
 maxete a ma?

Na ma, ε fan mi nαe fe fanin lige,
 ε to darixi fe naxin na.

24 N na ε raxuyama ayi nen
 alo foyen se dagin naxan xalima tonbonni.

25 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N bata ito nan nagidi ε ma
 bayo ε bata ninan n xαn,
 ε yi ε yigi sa wule alane yi.

† 13:20: Xuruse rabaan xuruseene yee ra, na misalixi yeeratine
 nan na yamaan yee ra.

26 N na ε rayagima nɛn
alo ɲaxanla dugin na mate a ra
han a yetagi, alogo a ragenla xa to.
27 N bata ε yalunyaan nun ε kunfa feene to,
ε tɔnɔn fenma yalunyani yagitareyani!
N bata ε fe xɔsixine to geyane fari
e nun burunna ra.
Gbalona ε xa Yerusalɛn kaane!
E mɔn luma nɛn sariɲantareyani
han waxatin mundun?”

14

Fitina furuna fe

1 Alatala yi falan ti Yeremi xa lan fitina furuna
fe ma, a naxa,
2 “Yuda kaane sunuxi,
e taane bata kala,
e muxune gbelegbelema bɔxɔni,
e wuga xuini tema Yerusalɛn taani.
3 Muxu gbeene muxudine rasigama ige badeni.
E sigama ige ramaradeni,
e mi ige sɔtɔ.
E yigitɛgɛxin yi xɛtɛ e kundine kui genla ra,
e yi e xunna so yagini.
4 Bɔxɔn bata xara
bayo tulen mi fama yamanani,
nayi xɛɛ biine yagixin yi e xunna so.
5 Hali xɛnla a dii xali nɛnɛn nabɛɲinma burunna
ra,
bayo sɛxɛ xinde mi na.
6 Burunna sofanle tema geyane fari,
e yi foyen tongo alo kankone.
E yɛɛ rakɔɲinma,
bayo sɛxɛ mi na.”

7 Nxu hakene seren bama nxu xili ma,
 koni Alatala, nxu mali i xinla fe ra!
 Bayo nxə tinxintareyaan gbo,
 nxu bata yulubin liga i ra.

8 I tan, Isirayila yigina,
 naxan a rakisima jaxankata waxatini,
 nanfera i luyε
 alo xəjεn dangumatəna yamanani,
 alo sigatiin naxan xii kedenna tima be?

9 Nanfera i luxi
 alo sofaan na a tεrena yεngεn na,
 naxan mi nəε marakisin tiyε?
 Anu, Alatala, i nxu ye,
 i xinla falama nxu xun ma.
 I nama i mε nxu ra!

10 Alatala ito nan falaxi lan a yamana fe ma,
 a naxa, “Na xun xən sigan nafan e ma,
 e mi e raxarε yire kedenni.
 Nanara, Alatala mi e rasuxuma,
 a mi jinanma e hakene xən,
 a e saranma nεn e yulubine ra.”

11 Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I nama n
 maxandi yamani ito hεrina fe ra. 12 Hali e sunna
 suxu, n mi n tuli matiyε e wuga xuiin na. Hali e
 saraxa gan daxine nun bogise saraxane ba, n mi
 e rasuxε, bayo n waxi e halagi feni yεngεn nun
 fitina kamεn nun fitina furen na.” 13 N yi a yabi, n
 naxa, “Ee! Marigina Alatala! E nabine luma a fale
 e xa, e naxa, ‘E mi yεngεn toma, fitina kamεn mi ε
 konna liyε. Ala bəjε xunbeli kεndεn fima nεn ε ma
 be.’ ” 14 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Na nabine
 wulen nan falama n xinli. N tan xa mi e rafaxi. N
 mi yamari soxi e yii, n mi fala tixi e xa. E nabiya

falane tima wule fe toone nan xɔn alo xiyena. Ne fataxi yiimato feene nun suxure batu feene nun e yeɛɛ bɔɲɛ mayendenxine nan na.” ¹⁵ Nanara, Alatala ito nan falaxi lan nabine fe ma naxanye falan tima a xinli, a naxa, “N mi ne xɛxi, koni e a falama, e naxa, ‘Yɛngɛn nun fitina kamɛn mi soɛ yamanani ito yi.’ Nanara, n na nabine faxama nɛn yɛngɛn nun fitina kamɛn xɔn. ¹⁶ E nabiya falan tima yamaan naxan xa, ne binbine rabeɲinma nɛn Yerusalɛn kirane xɔn fitina kamɛn nun yɛngɛni. Muxu yo mi luma naxan e maluxunɲɛ, e tan nun e ɲaxanle nun e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne. N na e fe ɲaxin naxɛtɛma nɛn e ma.”

¹⁷ “Falani ito ti e xa, i naxa,
 ‘N yeɛɛgen minima kɔɛ nun yanyin na,
 a mi danma,
 bayo gbalo gbeen bata godo n ma yama faɲin ma,
 a ɲaxankataxi han!

¹⁸ Xa n siga burunna ra,
 n muxu faxaxine toma mɛnni
 silanfanna naxanye faxaxi.
 Xa n siga taani,
 fitina kamɛn bata muxune rafura mɛnni.
 Nabine nun saraxaraline yamanani sigama
 koni e mi sese famuma.’ ”

¹⁹ Yamaan naxa,
 “I bata i mɛ Yuda kaane ra ba fefe?
 I niin bata a mɛ Siyon taan na ba?
 Nanfera i nxu ɲaxankatama
 han nxu mi fa kɛndɛyaan sɔtɔma?
 Nxu yengi yi bɔɲɛ xunbenla ma,
 koni nxu mi sese faɲi sɔtɔma.

Nxu yi marakendεyaan nan mamεma,
koni fe magaxuxin nan fama.

²⁰ Alatala, nxu bata nxo fe jaxine kolon,
e nun nxu benbane hakene,
bayo nxu bata yulubin liga i ra.

²¹ I xinla fe ra,
i nama nxu rajaxu.

I nama i ya mangaya gbεδε noraχina fe magodo!
I miri layirin ma en tagi,
i nama a kala.

²² Siyane ala fufafuna ndee noε tulen nafε ba?
Hanma koren nan tulen nagodoma a yeε ma ba?
En-εn de!

I tan Alatala na a ra, nxo Ala!
Nxu yigi saxi i yi,
bayo i tan nan na feene birin ligama.”

15

Alayi a yamaan yalagi

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Hali Musa nun
Samuyeli fa ti n yetagi n solonadeni yamani ito xa,
n mi kininkininεe ma. E kedi n yetagi, e xa siga!

² Xa e a fala i xa, e naxa, ‘Nxu xa siga minen?’ I xa
e yabi, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Sayaan nagidixi naxanye ma,
ne sayaan sotoma nen!

Naxanye faxama silanfanna ra,
ne faxama nen!

Fitina kamεn nagidixi naxanye ma,
ne kamεma nen!

Konyiyaan nagidixi naxanye ma,
ne xalima nen konyiyani!’ ”

³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N fitina feen sifa naanin nan nafama e xili ma: silanfanna yi e faxa, barene yi e yibo, xoline nun burunna subene yi e don, e yi e jan. ⁴ N na e findima nen fe magaxuxin na boxo xonna yamanane birin xa, lan Yuda mangan Xesekiyaa dii xemen Manase kewanle ma a naxanye rabaxi Yerusalen taani.”

Ala mi fa kininkininma

⁵ Ala naxa, “Nayi, nde kininkininma e tan Yerusalen kaane ma?

Nde a mawugama e fe ra?

Nde danguma e xontonje?”

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“E bata e me n na,

e lu xete xanbin na.

Nayi, n na n yiini tema nen e xili ma,

n yi e halagi,

bayo e kininkinin mi fa n yi.

⁷ N na e fintanma nen

alo se dagina yamanan taane so deene birin na.

N yi e diine ba e yii,

n yi n ma yamaan halagi

bayo e mi e xun xanbi soxi e kewanle yi.

⁸ N na a ligama nen kana gilene yi wuya ayi

alo baan jemensinna.

N halagi tiin nafama nen e banxulanne ngane ma
yanyi tagini,

sanja ma kedenni,

naxankatan nun kui sanna yi e li.

⁹ Naxan bata dii solofere bari,

na furama nen, a faxa.

Koen yi so a ma yanyin na,

a yagi, a xun sin.

Naxanye na lu e nii ra,
 e yaxune yi fa ne raxəri e silanfanne ra.”
 Alatalaa falan nan na ra.

Nabina mawugana

10 Yeremi naxa,
 “Nna, gbalona n xa
 bayo i bata n bari.
 Yamanan muxune birin n matandima,
 e yi n yenge!
 Doli so mi n na,
 n mən mi doli tongoxi,
 koni birin n dangama.”

11 Alatala yi a fala n xa, a naxa,
 “N na i xunbama nən
 alogo i xa fe fajin sətə yati!
 N na i yaxune rafama nən
 i mafandeni tərən nun gbalon waxatini yati!

12 Muxun nəe wureni bolonje a yiin na ba,
 wuren naxan kelixi sogeteden kəmenna ma
 hanma sulana?

13 Yuda kaane, n na ε herisigene nun ε nafunle fima
 ε yaxune ma nən e yenge yi se tongoxine ra,
 masətə ε yulubine xən ε yamanan birin yi.

14 N bata ε so ε yaxune yii e konyine ra
 ε yi siga yamanani ε mi denaxan kolon.
 N bata tēen so ε xili ma n ma xələni.”

15 Yeremi naxa, “I tan, Alatala,
 i feene birin kolon.
 I miri n ma, i yi n mali,
 i yi n gbeen jəxə n jaxankata muxune ra!
 I nama n faxa,
 i tan naxan mi xələma xulən!

A kolon, n yagin masɔtɔma i tan nan ma fe ra!

16 I ya falane na yi n li tun,
n yi e rasuxuma nɛn alo donsena,
bayo i ya falane nan n nasɛwama,
n yi naxan n bɔɲɛni.

Amasɔtɔ i xinla bata fala n xun ma,
Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna!

17 N mi dɔxi fuyantenne tagi batudeni.

N yi luxi n danna nɛn
bayo i sɛnbɛn yi n fari,
bayo i n nafexi i ya xɔlɔn na.

18 Nanfera nayi n ma tɔrɔn dan mi na?

Nanfera n ma furen mi yalanma?

I luyɛ n xa
alo tigin naxan xɔrima ba,
muxun mi nɔɛ a xaxili tiyɛ naxan na?"

19 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Xa i xun xɛtɛ n ma,
n mɔn i tima nɛn i ya wanla ra n yɛtagi.

Xa i fala kɛndɛne ti,
i fala fuune lu na,
i falan tima nɛn nayi
alo n yɛtɛn dɛ xuina.

E tan nan fa xɛtɛma i ma,
koni i tan xa mi xɛtɛma e tan ma de!

20 N na i findima nɛn yinna wure daxin na nayi,

yamani ito yɛtagi,
naxan mi nɔɛ rabirɛ.
E i yɛngɛma nɛn,
koni e mi i nɔɛ sese ma,
bayo n na i fɔxɔ ra,
n ni i rakisi, n yi i xɔrɔya."

Alatalaa falan nan na ra.

21 “N na i xunbama nen muxu naxine yii, n yi i xərəya gbalotəne senben ma.”

16

Gbalon ləxəna fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² “I nama naxanla futu. I nama dii xεmε sətə hanma dii tεmεna yireni ito yi.” ³ Bayo Alatala ito nan falaxi dii xεmεne nun dii tεmεne xili ma naxanye barima be, e nun dii ngaan naxanye e barima, e nun fafan naxanye e sətəma yamanani ito yi, a naxa, ⁴ “E faxama nen fureni. E sayaan mi wugε, e mi maluxunɲε. E luma nen alo naman bəxən ma. Yengen nun fitina kamən nan e raxərima. E binbine yi findi balon na xəline nun burunna subene xa.”

⁵ Bayo, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “I nama so nande banxini. I nama siga saya yirene yi sununi. I nama e wuga. Bayo n bata n ma bəɲε xunbenla ba yamanani ito yi e nun n ma hinanna nun n ma kininkininna.” Alatalaa falan nan na ra. ⁶ “Muxu gbeene nun muxudine birin faxama nen yamanani ito yi. E sayaan mi wugε, e mi maluxunɲε, muxε mi a yεtε maxabε sununi hanma a xunna bi e fe ra. ⁷ Tamin mi yitaxunma muxu sunuxine ra e madəndən xinla ma. E mi minseen soma sunu muxune yii, e yi e madəndən, hali e fafe hanma e nga nan faxaxi.”

⁸ “I nama so banxina nde yi sεwa donse donna dənaxan yi, i yi dəxə muxune fεma i dεgedeni, i yi i min. ⁹ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N danna sama nen sεwa sigine nun naxan sigine nun naxalandi ti sigine ra

xεmεn nun a naxanla xa yireni ito yi, waxatini ito yi i yεε xori.’ ”

¹⁰ “I na falani ito birin ti yamani ito xa waxatin naxan yi, e a falama nen i xa, e naxa, ‘Nanfera Alatala gbalo gbeenii itoe birin nagidixi nxu ma? Nxu kalan mundun tixi? Nxu yulubin mundun ligaxi Alatala ra, nxo Ala?’ ¹¹ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: N na ligaxi nen bayo ε benbane e mε nen n na, e bira ala gbεtene foxo ra, e yi e xinbi sin e bun, e yi e batu, e yi e mε n tan na, e mi n ma sariyan suxu. ¹² Anu, ε tan bata fe naxin naba dangu ε benbane ra. E birin biraxi ε bope yi fe naxine nan foxo ra ε tengbesenyani, ε mi ε tuli matima n na. ¹³ N na ε kedima nen yamanani ito yi. N yi ε rasiga yamanani ε nun ε benbane mi denaxan kolon. E sa ala gbεtene batu menni koeen nun yanyin na, bayo n mi fa hinanpe ε ra mumε!’ ”

Konyine xεε fena

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Loxone fama, muxε mi a fale loxon naxanye yi, a naxa, ‘N bata n kolob habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini Misiran yi!’ ¹⁵ Koni a a falama nen, a naxa, ‘N bata n kolob habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini komεn foxon yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!’ Bayo n mon fama nen e ra na boxoni, n denaxan so e benbane yii.”

¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N yamani ito yaxu wuyaxi xilima nen e xili ma, e fa e suxu alo yεxε suxune. E fa e sagatan geyane nun yire matexine nun gemε yinle birin yi alo donsone.

17 Bayo n yεena e kewanle birin na, e mi luxunxi n ma. E hakene mi luxunje n ma. 18 N na e hakene nun e yulubine saranma nen e ra doxo firin, bayo e bata n ma yamanan naharamu, e bata n kee boxon nafe e sawura niitarene nun e suxure xosixine ra.”

Ala keden peen kolon fena

19 Alatala, n senbena,
n ma faran makantanxina,
n na n yigiyama denaxan yi toro waxatine yi,
siyane fama nen i tan ma
keli boxon danne birin na,
e yi a fala, e naxa,

“Wulen nan findixi nxu benbane keen na,
suxure fufafuun naxanye ton mi na.

20 Adamadiine nae alane rafale e yete xa ba?
A rabama, koni ala xa mi ne ra!”

21 Nayi, Alatala naxa,
“Nanara, n na a yitama nen e ra ito yi,
n na n fangan nun senben yitama nen e ra,
e yi a kolon, a n xili nen Alatala.”

17

Murutdene yalagi fena

1 Yuda kaane yulubine kerendenxi wure sebeli ti
seen nan na,
naxan xadoxo alo dayimuna.

E sebexi e boje walaxan nan ma,
e nun e saraxa gandene fenne ma.

2 Nayi, e diine luma nen e mire e saraxa gandene
ma,
e nun e Asera kide gbindonne wudi yifotonxine
fema,
e nun geya matexine fari.

3 Ɛ tan seen naxanye batuma n ma geyaan ma e
 nun burunne ra,
 ne nun Ɛ herisigene nun Ɛ nafunle birin soma nen
 Ɛ yaxune yii e yenge se tongoxine ra
 e nun Ɛ taan kidene,
 masoto Ɛ yulubine xon Ɛ yamanan birin yi.
 4 Ɛ tan yeteen nan fama keen nabepindeni,
 n naxan soxi Ɛ yii.
 N yi Ɛ findi konyine ra Ɛ yaxune xa yamanani
 Ɛ mi denaxan kolon,
 bayo Ɛ bata n ma xolon teen nadegɛ.
 A Ɛ ganma nen han habadan.

5 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Dangan na kanna xa
 naxan a yigi sama adamadiine yi,
 naxan a xaxili tixi muxune ra,
 a yi a xun xanbi so Alatala yi a bɔpeni.

6 Na kanna luxi nen
 alo wudi dungin tonbonni.
 A tan mi herin toɛ.
 A doxoma nen tonbonna yire yixareni,
 foxon denaxan yi boxo rabepinxini.

7 Koni, duban na kanna xa
 naxan a yigi saxi Alatala yi,
 Alatala findixi naxan yigi ra.

8 A luxi nen
 alo wudin naxan sixi igen de,
 a salenne sigama igen bun.
 Wuyenna mi a toroma,
 a deene xinde yeyɛ.
 Furun na ti jenna nde ra,
 na mi a tan toroma
 a bogin mi janma.”

9 “Muxun bəjɛna a mayendenma
dangu seen birin na.

A furen mi dandanje!

Nde nəε a famunje?

10 N tan Alatala,

n muxune bəjɛn fεsεfεsεma,

n yi e səndəmɛn nakərəsi,

alogo n xa birin saren fi a kewanle ra,

lan a sigati kiin ma.

11 Muxun naxan nafulu sətɔ ki mi fan,

na luxi nɛn

alo dəmɛn naxan xεlene rasεgεma,

a mi naxanye biraxi.

A nɛma a dunuɲa yi gidin tagini,

a fuxari.

A rananna, a lu alo xaxilitarena.”

12 En ma banxi sariɲanxin findixi Alaa mangaya

gbεdε nərəxin nan na

naxan ma fe yitexi xabu a fɔlɔni.

13 I tan Alatala, Isirayila yigina,

naxanye birin e mɛma i ra,

ne yagima nɛn.

Naxanye e masigama i ra,

ne sa luma burunburunna nin,

bayo e bata e mε Alatala ra,

siimaya ige tigina.

14 Alatala, n nakɛndεya,

alogo n xa yiyalan.

N nakisi, alogo n xa kisi,

bayo n ni i tan nan tantunma.

15 E a falama n xa, e naxa,

“Alatalaa falane mi kamalima ba?

A xa e rakamali fa.”

¹⁶ N tan mi tondixi findε yεεratiin na i fɔxɔ ra.

N fan mi yi waxi tɔrɔ lɔxɔni ito xa a li.

I na kolon.

N ma falane birin kenenni i yεtagi.

¹⁷ Nayi, i nama kui sanna ragidi n ma.

I tan naxan findixi n luxunden na gbalon lɔxɔni.

¹⁸ N ɲaxankata muxune xa yagi,

koni i nama n tan lu yagini!

E tan nan xa magaxu,

koni n tan nama gaxu.

Gbalon lɔxɔn nafa e tan nan ma

i xa e halagi gbalon na dɔxɔɲa ma firin.

Matabu Lɔxɔn nasariɲanna

¹⁹ Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Siga, i sa ti taan so dεen na, naxan xili ‘Yamaan So Dena’ Yuda mangane danguma denaxan yi e nεma soma hanma e nεma minε. I mɔn xa ti Yerusalen taan so dεene birin na. ²⁰ I yi a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Alatalaa falan na, Yuda mangane nun Yuda yamaan birin, e nun Yerusalen kaane birin, ε tan naxanye soma deni itoe ra. ²¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: E a liga ε yeren ma! E nama goron tongo Matabu Lɔxɔni, ε yi a raso Yerusalen dεene ra. ²² E nama goron namini ε konne yi Matabu Lɔxɔni. E nama wali yo ke. Koni ε Matabu Lɔxɔn nasariɲan, alo n na a yamari ε benbane ma kii naxan yi. ²³ Koni e mi n xuiin namε, e mi e tuli mati n na. E yi e tengbesen, e tondi n xuiin namε, e mi tin xurε. ²⁴ Alatalaa falan ni ito ra. Xa ε n xuiin namε ki fapi, xa ε mi goron naso taan so deni itoe ra Matabu Lɔxɔni, ε Matabu Lɔxɔn nasariɲan, ε mi wali yo ke, ²⁵ nayi mangane nun kuntigine soma

nɛn dɛni itoe ra, naxanye dɔxi Dawuda ɲɔxɔni a manga gbɛdɛni. E tema nɛn wontorone nun soone fari, e tan nun e kuntigine, e so e nun Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane. Muxune luma nɛn taani ito yi han habadan! ²⁶ Muxune fama nɛn sa keli Yuda taane yi e nun Yerusalɛn rabilinna taane nun Bunyamin yamanan nun geya yiren sogegododen binni e nun geyaan bonne nun Negewi tonbonni, alogo e xa fa saraxa gan daxine nun saraxa gbɛtɛye nun bogise saraxane nun wusulanne nun barika bira saraxane ba Alatalaa banxini. ²⁷ Koni xa ε mi ε tuli mati n na, ε yi Matabu Lɔxɔn nasarijan, xa ε goronna raso Yerusalɛn taani Matabu Lɔxɔni, nayi, n tɛɛn soma nɛn taan dɛene ra naxan mi nɔɛ ratuyɛ, a yi taan banxi fajine gan.’ ”

18

Fɛɲɛ rafalana fe

¹ Alatala yi falan ti Yereḡi xa, a naxa, ² “Keli, i siga fɛɲɛ rafalan konni, i sa n ma falan mɛma mɛnna nin.” ³ N yi siga fɛɲɛ rafalan konni, n yi a li fɛɲɛna nde rafale. ⁴ Koni fɛɲɛn naxan yi a yii, a yi naxan nafalama fɛɲɛ bɛndɛn na, fɛɛn yi na ra. Nayi, a mɔn yi xɛtɛ a ma, a fɛɲɛ gbɛtɛ rafala na fɛɲɛ bɛndɛn na, alo a yi rafan a ma kii naxan yi. ⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ⁶ “Ɛ tan Isirayila yamana, n fan mi nɔɛ na fe sifan ligɛ ε ra ba, alo fɛɲɛ rafalana? Isirayila yamana, ε fan luxi n yii nɛn alo fɛɲɛ bɛndɛn fɛɲɛ rafalan yii.” Alatalaa falan nan na ra. ⁷ “Waxatina nde yi, n na a falama nɛn a siyana nde hanma yamanana nde xa kala, hanma a halagi, hanma a raxɔri. ⁸ Koni n falan tixi siyaan naxan xili ma, xa na xɛtɛ a fe ɲaxine fɔxɔ ra, nayi

n naxankatan naxan nagidixi e ma, n xεtεma nεn na feen fɔxɔ ra, na mi fa e sɔtɔma. ⁹ Waxatina nde, n yi a fala a siyana nde hanma yamanana nde xa ti, a sabati. ¹⁰ Koni xa na siyaan fe naxin naba n yεε ra yi, a mi n xuiin name, nayi n fe fajin naxan nagidixi e ma, n na xunbama nεn e ra, na mi fa liga.”

¹¹ “Iki, Yeremi, falan ti Yuda kaane nun Yerusalεn kaane xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E a mato, n gbalona nde rafama ε ma, n fena nde yitɔnma ε xili ma. Nayi, ε xεtε ε fe naxine fɔxɔ ra! E birin xa ε sigati kiin nun ε kewanle maxεtε!’ ¹² Koni e a falama nεn, e naxa, ‘A mi lanjε! Fɔ nxu xa lu nxu miriyane ligε, birin yi bira a bɔjε yi fe naxine fɔxɔ ra tengbesenyani.’ ”

Isirayila bata njinan a Ala xɔn

¹³ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Maxɔdinna ti siyane yε.

Nde bata fe sifani ito mε singe?

Isirayila yama fajin bata fe magaxuxin liga.

¹⁴ Ige xundin njanjε Liban geyane gεmε gbeene fari ba?

Ige xunbenla njanjε xudeni ba

naxan fama sa keli na yire makuyeni?

¹⁵ Anu, n ma yamaan bata njinan n xɔn!

E wusulanna ganma saraxan na suxure fufafune xa,

naxanye e ratantanma e sigati kiini,

e yi e ba e kira fonna xɔn,

e yi e ti kira yitɔntarene xɔn.

¹⁶ E bata e yamanan findi yire rabεjinxin na, muxune kabεma naxan ma e kolin a ma han habadan.

A fe dangu muxune birin yigitεgεma nεn,
e xunni maxa.

¹⁷ N na e raxuyama ayi nεn e yaxune bun
alo sogeteden foyena.

N na n yεεn bama e ra nεn,
n yi n xun xanbi so e yi e gbalon waxatini.”

Yanfan Yeremi xili ma

¹⁸ Muxune a falama, e naxa, “Ɛ fa be, en fa
yanfan so Yeremi ma! Bayo saraxaraline sariya
xaranna, na mi ɲanma alo Yeremi a falan kii
naxan yi, fekolonne maxadi xuine fan mi ɲanɲε,
nabine falane mi ɲanɲε. Ɛ fa, en fa a mafala
yamani alogo a xa tɔrɔ. En nama en tuli mati a fala
yo ra!”

¹⁹ Alatala, i tuli mati n na!
I tuli mati n yaxune xuiin na n xili ma!

²⁰ Fe faɲin lan a saran a ɲaxin na ba?
Anu e bata n faxa yinla ge n yεε ra.
Koni, a kolon
a n bata ti i yεtagi i solonadeni e xa
alogo i ya xɔlɔn xa masiga e ra.

²¹ Na ma, i xa fitina kamεn nagidi e diine ma,
i yi sayaan nagidi e ma yεngεni,
e ɲaxanle yi findi kaɲa gilεne ra
naxanye diiye baxi e yii.

E xεmεne xa sayaan sɔtɔ,
e banxulanne yi faxa yεngεni!

²² Gbelegbele xuiin xa mini e banxine yi,
i na fa sofa ganla ra e xili ma sanɲa ma kedenni.
Bayo e bata yinla ge n xili ma,
e yalaan nati n yεε ra.

²³ I tan Alatala,

i e yanfantenyane birin kolon,
 e naxanye yitɔnxi n faxa xinla ma.
 I nama e hakεne mafelu,
 i nama i yεεn ba e yulubine ra!
 E xa bira i yεtagi!
 Keli e xili ma, i ya xɔlɔ waxatin xa a li!

19

Fεpe kalaxina fe

¹ Alatala yi ito fala, a naxa, “Sa fεpe na nde sara fεpe rafalan konni, i yi yamaan fonne nun saraxaraline xili. ² I siga Ben-Hinɔn lanbanni, dεnaxan sa Fεpe So Dεεn binni, i sa falani itoe rali mεnni n naxanye tima i xa. ³ I yi a fala, i naxa, ‘E tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda mangane nun Yerusalεn kaane! Alatala Sεnbεn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N gbalon nagodoma nεn be ma, naxan yo na a fe mε, na kanna tuli madɔxɔma ayi nεn. ⁴ Amasɔto e bata e mε n na! Muxun mi fa be kolonma bayo e bata be findi wusulan ganden na ala gbεtεne xa, e mi naxanye kolon, e benbane mi e kolon, Yuda mangane mi e kolon, e yi be rafe sɔntarene wunla ra. ⁵ E yi kidene rafala Baali suxurene xa alogo e xa e diine gan mεnni Baali xa, n mi naxan yamarixi, n mi naxan ma fe falaxi, n mi sa mirixi naxan ma.’”

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, lɔxɔna nde fama, muxune mi fa be xili bama a ‘Tofeti’ hanma ‘Ben-Hinɔn lanbanna.’ Koni e fa be xili bama nεn ‘Faxa Ti Lanbanna.’ ⁷ N fa Yuda kaane nun Yerusalεn kaane fe yitɔnxine kalama be nin. N yi e faxa e yaxune silanfanne ra naxanye waxi

e raxəri feni. N yi e binbine lu xəline nun burunna subene bun. ⁸ N taani ito findima nən yire rabejinxin na, muxune kabema naxan ma e kolin a ma. Naxan yo nema dangue be, na kanna yigitεgema nən a kolin a yire kalaxine ma. ⁹ N yaxune rafama nən naxanye waxi e raxəri feni, e taan nabilin yengeni. Na kamən gbama nən han e yi e dii xemene nun dii temene suben don, e yi e bode sube don.”

¹⁰ “Na xanbi ra, i xa fejneni bə muxune yetagi naxanye biraxi i fəxə ra, ¹¹ i yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Sənben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N yamani ito nun taani ito halagima kiini ito nin, alo fejen kalama kii naxan yi, naxan mi nəε yitəne. E binbine maluxunma nən Tofeti yi han na yi rafe. ¹² N yireni ito ligama na kii nin, e nun a muxune, n mən yi taani ito fan liga alo Tofeti yireni ito. Alatalaa falan nan na ra. ¹³ Yerusalən banxine nun Yuda mangane banxine raharamuma nən alo Tofeti yire haramuxini ito, e yi wusulanna ganma banxin naxanye xuntagi sarene birin xa, e minse saraxane rabəxən ala gbətene xa dənaxanye birin yi.’ ”

¹⁴ Yeremi yi fa, sa keli Tofeti yi Alatala a rasiga dənaxan yi nabiya falane tideni. A yi ti Alatala Batu Banxin tanden ma, a yi a fala yamaan birin xa, a naxa, ¹⁵ “Alatala Sənben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N gbalon nafama nən taani ito xili ma e nun a rabilinna taane birin, n bata gbalo feen naxanye birin ma fe fala e xili ma, bayo e bata tondi e tuli matiyε n ma falane ra tengbesenyani.’ ”

20

Yeremi xidi fena

¹ Saraxaralina Imeri a dii xεμεη Pasaxuri, kuntigin naxan yi Alatala Batu Banxin xun na, na to Yeremi a nabiya falane με, ² a yi Nabi Yeremi bɔnbɔ, a sa a sa kutun na Alatala Batu Banxin dεxɔn Bunyamin So Dεεη Faxaraxiin binni.* ³ Koni na xɔtɔn bode, Pasaxuri to Yeremi bejin, Yeremi yi a fala a xa, a naxa, “Alatala mi i xili saxi Pasaxuri, koni a bata i xili sa ‘Gaxun Yiren Birin Yi.’ ⁴ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N gaxun nasoma ηεη ε nun i xɔyine birin yi. Ε yaxune i xɔyine faxama ηεη i yeε xɔri. N Yuda kaane birin sama ηεη Babilɔn mangan sagoni, a yi e suxu a siga e ra konyiyani Babilɔn taani, hanma a e faxes silanfanna ra. ⁵ N taani ito nafunle birin sama ηεη ε yaxune sagoni, e wali xɔnne nun e se fajine, e nun Yuda mangane nafunle birin. E yi e tongo yeηgεni, e siga e ra Babilɔn taani. ⁶ I tan Pasaxuri e nun muxun naxanye birin i ya banxini, ε sigama ηεη konyiyani Babilɔn taani, i sa faxes na, i maluxun na, e nun i wule nabiya falane ti i xɔyin naxanye birin xa.’ ”

Nabina mawugana

⁷ Alatala i bata n mayenden, n lu mayendenni.

I bata n suxu sεnbεni,
i yi n nɔ feu!

Muxune yoma n ma waxatin birin,
e birin n magelema.

⁸ Bayo n ηεma falan tiye ye ye,

* **20:2:** So dεεη naxan geyaan na.

fɔ n gbelegbele,
 n yi gbalon nun halagina fe fala!
 Nayi, e n konbima,
 e n magele waxatin birin Alatalaa falana fe ra.

⁹ Koni xa n na a fala nun, n naxa,
 “N mi fa n mirima Alaa fe ma,
 n mi fa falan tima a xinli sɔnɔn,”
 a falan luma nɛn n yi nayi
 alo tɛɛn nan n bɔɲɛn ganma,
 alo n tɛɛn nan namaraxi n xɔnne yi,
 n xadan a yisuxɛ, n mi nɔ.

¹⁰ Bayo n muxu wuyaxi xuiin mɛma n mafalɛ.

E n xili bama
 “Gaxuna yiren birin yi.”

E naxa, “Ɛ a tɔɲɛgɛ!

En na a tɔɲɛgɛ.”

N xɔyine n matoma,
 xa n tantanɲɛ, e naxa,

“Waxatina nde,
 a mayendenma nɛn.

Nayi, en yi a nɔ,

en yi en gbeen ɲɔxɔ a ma.”

¹¹ Koni Alatala bata lu n xɔn

alo sofa sɛnbɛmana.

Nanara, n ɲaxankata muxune tantanma nɛn,

e mi n nɔɛ sese ma.

E fulama n na nɛn,

na yi e yagi han!

A findi marafɛyaan na e xa han habadan,

ɲinan mi tiyɛ naxan xɔn.

¹² Alatala sɛnbɛn Birin Kanna i tan nan tinxin
 muxun kɛɲaan fɛsɛfɛsɛma,

i muxun bɔɲɛn nun a sɔndɔmɛn toma.

Tin, n xa i to i gbeen ɲɔxɛ e ma

bayo n bata n xun mayεngε feen lu i tan ma.

¹³ Ε βεtin ba Alatala xa,
ε Alatala tantun.
Bayo a tɔrɔ muxune xunbama nεn muxu ɲaxine
yii.

¹⁴ Dangana n bari lɔxɔn xa.
Nga n xalixi lɔxɔn naxan yi,
na mi findixi duba lɔxɔ ra.
¹⁵ Dangan na kanna xa
naxan sa xibaru faɲina fe rali n fafe ma fa fala
dii xεmεn bata bari a xa,
a yi sewa na ma.

¹⁶ Na kanna xa lu alo taane
Alatala naxanye kalaxi kininkinintareyani.
A xa gbelegbele xuiin mε xɔtɔnni,
a yi yengε so sɔnxɔ xuiin mε yanyin na.

¹⁷ A yi lan nun
a xa n faxa nga kui,
alogo nga kuiin xa findi n gaburun na
n yi lu na yi habadan.

¹⁸ Nanfera n minixi nga kuini
n yi tɔrɔn nun xɔlεn kolon
n yi n ma siimayaan birin naba yagini?

21

Falana lan Yerusalεn suxu feen ma

¹ Alatala yi falan ti Yereḡi xa, Manga Sedeki to
Malakiyaa dii xεmεn Pasaxuri rasiga a ma e nun
saraxaraliin Sofoni, Maaseyaa dii xεmεna. E yi a
fala Yereḡi xa, e naxa, ² “Alatala maxɔdin nxu xa,
bayo Babilɔn mangan Nebukadanesari bata nxu

yengε fɔlɔ. Waxatina nde Alatala nxu maliyε nɛn, a yi a kabanako fena ndee raba nxu xa, alogo yaxuni ito xa a masiga nxu ra.”

³ Yeremi yi e yabi, a naxa, “E a fala Sedeki xa, ε naxa, ⁴ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Babilɔn mangan nun Babilɔn kaan naxanye ε taan makantan yinna rabilinxi yengɛni iki, ε ne yengɛma yengε so seen naxanye ra, n ne raxɛtɛma ε tan nan ma, n yi ε yaxuni itoe malan taani ito kui. ⁵ N tan yetɛna ε yengɛma nɛn, n fitinaxin yi n sɛnbɛn nun n fanga gbeen yita ε ra n ma xɔlɔn nun n ma bɔpɛ teeni. ⁶ Naxanye birin taani ito yi, n ne ɲaxankatama nɛn, a muxune nun a xuruseene, e birin yi faxa fitina furen. ⁷ Alatalaa falan ni ito ra! Na na dangu, naxanye na lu e nii ra fitina furen nun yengɛn nun fitina kamɛn xanbi ra, n ne birin sama nɛn Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni, Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine nun taani ito muxune birin, n yi e lu e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni. A e faxama nɛn silanfanna ra, a mi kininkinin e ma, a mi hinan e ra sese ma.’ ”

⁸ “Yeremi, a fala yamani ito xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E a mato, n bata siimayaan kiraan nun sayaan kiraan yita ε ra. ⁹ Naxan yo na lu taani ito kui, silanfanna nun fitina kamɛn nun fitina furen nan na kanna faxama. Koni naxan na mini, a yi sa a yetɛ dɛntɛgɛ Babilɔn kaane xa, naxanye ε rabilinxi yengɛni, na kanna kisima nɛn, a tan yi lu a nii ra bɛtɛ. ¹⁰ Bayo n na n yɛɛ rafindima nɛn taani ito ma a ɲaxin na, a fajin mi a ra. A sama nɛn Babilɔn mangan sagoni, a yi a gan.” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

Alaa falana lan Yuda mangana denbayaan ma

¹¹ “Yeremi, a fala Yuda mangana denbayaan xa, i naxa, ‘E tuli mati Alatalaa falan na.

¹² Dawuda bənsənnə, Alatala ito nan falaxi, a naxa: E kiti kəndən sa xətən yo xətən, ε yi muxu kansunxin ba ɲaxankata tiin yii, alogo n ma xələn nama godo ε ma ε fe ɲaxine fe ra alo tɛɛn naxan ε ganma naxan mi nɔɛ ratuyɛ.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:

N bata keli ε xili ma, ε tan naxanye dɔxi lanbanni, ε tan naxanye dɔxi fanyen ma fiila ma, ε tan naxanye a falama, ε naxa, “Nde nɔɛ fɛ nxu xili ma?

Nde nɔɛ soɛ nxu luxunden kui?”

¹⁴ N na ε saranma ε kəwanle ra nɛn.

N tɛɛn soma nɛn ε fətɔnne ra, a yi ε rabilinna birin gan.’

Alatalaa falan nan na ra.”

22

Kitina manga ɲaxine xili ma

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Siga Yuda mangana banxini, i sa falani ito ti na, i naxa, ² ‘I tan Yuda mangana, i tan naxan dɔxi Dawudaa mangaya gbɛdɛni, i tuli mati Alatalaa falan na, i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan birin, naxanye soma dɛni itoe ra! ³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E kiti kəndɛne sa, ε tinxinna raba. E muxu kansunxine xunba e ɲaxankata muxune yii. E nama ɲaxu xɔɲɛne nun kiridine nun kaja gilɛne ra, ε nama gbalɔ feen liga, ε nama sɔntaren

faxa yireni ito yi. ⁴ Bayo xa ε falani ito suxu ki faji, mangan naxanye dɔxi Dawudaa mangaya gbɛɛni, ne soma nɛn banxini ito tanden so dɛɛne ra, e dɔxi wontorone kui e nun soone fari, e tan nun e kuntigine nun e yamana. ⁵ Koni xa ε mi falani itoe suxu, n bata n kɔlɔ n yɛtɛni, banxini ito findima nɛn banxi xɔnna ra.” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

⁶ Bayo, Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangana banxin ma, a naxa, “Banxini ito rayabu n tan yɛɛ ra yi alo Galadi yamanana, alo Liban geyaan xuntagina. Koni n na a findima nɛn tonbonna ra yati, alo taa rabɛninxina.

⁷ N halagi tiine rasigama nɛn a xili ma, e birin nun e yɛngɛ so seene e yi a suman sɛnbɛtɛne sɛgɛ a bun, e yi e gan.”

⁸ “Siya wuyaxine danguma nɛn taani ito dɛxɔn. E yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nanfera Alatala taa gbeeni ito ligaxi iki?’ ⁹ Muxune e yabima nɛn nayi, e naxa, ‘Bayo e bata e mɛ Alatala, e Alaa layirin na, e yi e xinbi sin ala gbɛtɛne bun, e yi e batu.’ ”

Manga Salun wuga fena

¹⁰ E nama manga faxaxin wuga, ε nama sunu Manga Yosiyaa fe ra, koni fɔ e bata mangan naxan xali konyiyani, ε na nan wuga, bayo a mi fa xɛtɛma sɔnɔn! A mi fa a konna toma sɔnɔn!

11 Bayo Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangan Yosiya a dii xεmεn Salun ma, naxan yi a fafe Yosiya ɲɔxɔni mangayani, naxan bata keli be, a naxa, “A mi fa xεtεma sɔnɔn! 12 Koni e a xalixi konyiyani dεnaxan yi, a sa faxama menna nin. A mi fa yamanani ito toma sɔnɔn!”*

Alaa falana Yehoyakimi xili ma

13 “Gbalon na kanna xa, naxan a banxin tima tinxintareyani, a yi a banxi kuine fari sa kansun ti kitini, a yi a muxu boden ti konyi wanle ra, a mi a saren fi.

14 A a falama, a naxa, ‘N banxi gbeen tima nεn n yεtε xa naxan konkone gbo mumε!’

A yi foye sodene rafala a ma, a suman farinne sa banxin kankene yi, a yi a kasi a gbeela ra.

15 I mangayani nεn ba, bayo suman wudin nafan i ma? I fafe mi yi a dεgema ba, a yi a min? Koni na yi tinxin, a kiti kεndεn kolon, nanara a feene birin yi lanxi.

16 A yi yigelitɔne nun tɔrɔ muxune xun mafalama kitini, nanara a feene birin yi lanxi. Muxun mi n kolonma na kiin xan yi ba?”

* **22:12:** 22.12 Yuda mangan Yosiya dii xεmεn Salun nan ma fe falaxi be naxan mɔn xili Yehowaxasi. Misiran mangan nan Yosiya faxa yεngeni. Salun kike saxan nan naba mangayani, benun Misiran mangan xa a saxu, a siga a ra Misiran yi konyiyani. Na feen seβexi Mangane Firinden 23.29-34 kui.

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Koni i yeene nun i bojen tixi i yetena tonon nan tun na,
i yi sontarene faxa,
i muxune jaxankata,
i e kansun.”

¹⁸ Nanara, Alatala ito nan falaxi lan Yuda man-
gan Yehoyakimi ma Yosiyaa dii xemena, a naxa,
“Muxune mi a saya feen wuge, e naxa,
‘Ee! Ngaxakedenna xemen nun jaxanla,
en nu toro de!’
E mi a saya feen wuge, e naxa,
‘Ee! N kann! Ee! Mangana!’

¹⁹ A tan saya feen ligama nen
alo sofanla gbeena,
a binbin bubuma nen,
a sa woli ayi Yerusalen fari ma.”

Yerusalen yagin nun yarabina fe

²⁰ “E te Liban geyaan xuntagi,
e gbelegbele!
E xuiin xa siga han Basan yamanana!
E gbelegbele Abarimi geyane xuntagi!
Bayo e xoyine birin bata xunna kala.

²¹ N falan ti nen e xa,
benun e kontofili waxatin xa a li.
E yi a falama nen, e naxa,
‘Nxu mi nxu tuli matima.’
E yi na kii nin xabu e dii jore waxatini.
E mi n xuiin name.

²² E yeratine bata lo ayi foyeni,
e xoyine birin yi xali konyiyani.
E yagima nen na waxatini,
e lu marafeyani,
masoto e fe jaxine xon.

23 I tan naxan dɔxi Liban fɔtɔnni†
 i tan naxan dɔxi suman wudi banxin kui,
 i gbelegbelema nɛn,
 tɔrɔn na i sɔtɔ waxatin naxan yi,
 ɲaxankatana alo ɲaxanla naxan dii barini!”

Alaa falana Yehoyakimi a dii Yoyakin xili ma

24 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N tan Habadan Ala, n bata n kɔlɔ n yɛtɛni, fa fala i tan Yuda mangan Yoyakin,‡ Yehoyakimi a dii xɛmɛna, hali i yi findixi n ma taxamaseri yiisolirasoon nan na n yiifanni, n yi i bɛ nɛn na. 25 N na i sama nɛn i yaxune sagoni naxanye waxi i faxa feni, i gaxuma naxanye yɛɛ ra, Babilɔn mangan Nebukadanesari e nun Babilɔn kaane. 26 N na i wolima ayi nɛn yamana gbɛtɛni, e nun i nga naxan i barixi. E yi faxa yamanani ε mi barixi dɛnaxan yi. 27 E kon yamanan xɔnla ε suxuma nɛn han! Koni ε mi fa xɛtɛma mumɛ!”

28 Yamaan naxa, “Nayi, Yoyakin bata findi goron kalaxin nan na ba, se ramɛxina? Nanfera e nun a diine wolima ayi nɛn yamana gbɛtɛ yi e mi dɛnaxan kolon?”

29 Yamanana, n ma yamanana, n ma yamanan muxune, ε tuli mati Alatalaa falan na. 30 Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xɛmɛni ito xinla xa sɛbɛ alo naxan mi dii barixi, alo muxun naxan ma dunuɲa yi gidin findixi bɔnɔn na, bayo a bɔnsɔn yo mi nɔɛ dɔxɛ Dawudaa mangaya gbɛdɛni, a yi lu Yuda yamanan xun na.”

† 22:23: Manga banxin yi xili saxi Liban fɔtɔnna xun ma nɛn, a to tixi suman wudine ra keli Liban yamanan fɔtɔnne yi. Na feen sɛbɛxi Mangane Singen 7.2 kui. ‡ 22:24: Yoyakin ma fe sɛbɛxi Mangane Firinden 24.8-16 kui.

23

Yεerati naxine nun Marakisi Ti Mangana

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Gbalon na yεeratine xa, naxanye n ma yamaan naxuyama ayi, e e ralɔ ayi!” ² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan yεeratine ma naxanye a yamaan masuxuma, a naxa, “Ɛ bata n ma yamaan naxuya ayi, ε yi e kedi, ε mi ε yengi dɔxi e xɔn. Nayi, n na ε kewali naxine saranma ε ra nεn.” Alatalaa falan nan na ra. ³ “N na n ma yamaan muxu dɔnxεne malanma nεn keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi dεnaxanye yi, n mɔn yi fa e ra e yireni. E yi sabati mεnni, e wuya ayi. ⁴ N yi yεeratine lu e xun na naxanye e masuxuma ki faji, naxanye mi fa gaxuε, e mi yilanyilanjε. N ma yamaan muxu yo mi dasε e ra.” Alatalaa falan nan na ra.

⁵ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Lɔxɔne fama,
n manga tinxinxin naminima Dawuda bɔnsɔnni
waxatin naxan yi
alo wudi jingin na mini wudin ma,
a mangayaan naba xaxilimayani,
a yi kiti kendεn sa,
a tinxinyaan liga yamanani.

⁶ Yuda bɔnsɔnna rakisima nεn a waxatini,
Isirayila kaane yi lu bɔjε xunbenli.
E a xili bama nεn fa fala,
‘En ma tinxinna, Alatala.’ ”

⁷ Nanara, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Lɔxɔne fama, muxε mi a falε lɔxɔn naxanye yi,
fa fala, ‘N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, naxan
Isirayila kaane ramini Misiran yi!’ ⁸ Koni a a

falama nɛn, a naxa, ‘N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini kɔmɛn fɔxɔn yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!’ Na waxatini, e mɔn dɔxɔma nɛn e bɔxɔni.”

Nabi wuledene

⁹ Falana lan nabine ma:

N bɔɲɛn bata kala n kui,
n fatin birin xuruxurunma.
N bata lu

alo n xunna kelixi manpaan nan na,
masɔtɔ Alatala nun a fala sariɲanxina fe ma.

¹⁰ Bayo, yamanan bata rafe yalundene ra.

Yamanan bata yi xara dangan xɔn.
Xuruse rabadene birin bata kala.
Muxune mafura fe ɲaxin nabɛ,
e sɔbɛ soxi tinxintareyaan nan tun ma.

¹¹ “Nabine nun saraxaraline birin,
e sese mi fa sariɲan!

N fa e kɛwali ɲaxine toma
hali n ma banxini.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Nanara, e kiraan masalaxunma nɛn,
a yidimi, e yi radin, e bira.

Bayo n gbalon nafama nɛn e ma,
n na e kɛwanle saran e ra ɲɛɛ naxan na.”
Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalɛn nabine ɲaxu Samari nabine xa

¹³ N bata fe magaxuxine to Samari taan nabine yɛ,
e nabiya falane ti Baali suxuren sɛnbɛn xɔn ma,
e yi n ma yamana Isirayila ralɔ ayi.

¹⁴ Koni Yerusalɛn nabine yɛ,
n fe ɲaxine nan toxi.
E yalun,

wulen yi findi e siga seen na.
 E fe naxi rabane rawεkilεma,
 alogo muxu yo nama xεte fe naxin fɔxɔ ra.
 E birin luxi n yeε ra yi
 alo Sodoma kaane,
 Yerusalεn kaane luxi
 alo Gomora kaane.*

¹⁵ Nanara, Alatala Sεnbεn Birin Kanna ito nan falaxi lan nabini itoe ma, a naxa,
 “N dabarin nun ige xɔlεn fima yamani ito ma nεn e balon na,
 bayo sarijantareyaan soxi yamanan yiren birin yi Yerusalεn nabine nan xɔn.”

¹⁶ Alatala Sεnbεn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,
 “E nama ε tulɔ mati nabine falane ra naxanye nabiya falane tima ε xa.
 E ε mayendenma nεn,
 e ε xibaru fata e yeε miriyane ra,
 koni Alatala dε xuiin mi na ra.

¹⁷ N mi rafan naxanye ma,
 e a falama ne xa, fa fala,
 Alatala naxa,
 ‘E bɔɔɔe xunbenla sɔtɔma nεn.’
 Naxanye biraxi e bɔɔɔe yi feene fɔxɔ ra tengbesenyani,
 e a falama ne xa, e naxa,
 ‘Fefe naxi mi ε sɔte.’

¹⁸ Koni nde yi tixi Alatala yeɔtagi
 alogo a xa fe toon ti,
 a yi a falan mε?

* **23:14:** Sodoma nun Gomora taane fe sεbεxi Dunuɔa Fɔlɔn 19.1-29 kui.

Nde bata a tuli mati,
a yi a falan name?”

¹⁹ Alatala gbalon soma nen muxu jaxine xun na
alo foye kala tiina.

A xɔlɔn jaxankatan yi fa e ma
alo wuluwunla.

²⁰ Alatalaa xɔlɔn mi xεtεma e fɔxɔ ra
fɔ feene kamali

Ala naxanye birin nagidixi a bɔjɛni.

Ɛ xaxili sɔtɔma nen na feene xɔn waxati famatɔne
yi.

²¹ Ala naxa,

“N tan mi nabini itoe xεxi,
koni e gixin sigama xεrayaan na.

N mi fala tixi e xa,
koni e nabiya falane tima.

²² Xa e yi tixi n yεtagi nun,
e yi n ma falan nalima nen n ma yamaan ma nun
e yamaan ba e kira jaxine xɔn,
e yi e raxεtε e kεwali jaxine fɔxɔ ra.”

Ala dunuɲa yiren birin yi

²³ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Ala xa mi n na ba,
naxan maso ε ra?

Ala nan mɔn n na yire makuyene fan yi.”

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Muxun nɔε a luxunɲε wundo yireni ba,
alogo n nama a to?

N mi bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna rafexi ba?”
Alatalaa falan nan na ra.

Naxanye wule xiyene fe falama

²⁵ “N bata nabine fala xuiin mε naxanye nabiya
falane tima n xinli wulen fari, e naxa, ‘N bata xiye

sa, n bata xiyena nde to.’ ²⁶ Nabine bɔɔɔne luma e tiyε wule falan na nabiyani han waxatin mundun, e yi mayenden falane ti fata e yetε bɔɔɔe yi feene ra? ²⁷ E yengi a ma a e n xinla rapinanɔɔe nɛn yamaan na e xiyene xɔn e naxanye falama e bode xa, alo e benbane pinanxi n xinla ra kii naxan yi Baali suxurene fe ra. ²⁸ Xa nabiiin naxan xiye saxi, na xa a xiyen yeɓa. Xa n ma falan naxan yi, na kanna xa a rali a jɔndin kiini.”

Alatalaa falan ni ito ra. A naxa, “Malo keɛɛn nun malo dagin lanɔɔe e bode ma di?” ²⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N ma falan mi luxi ba alo tɛɛna, alo sinben naxan fanyen bɔma?” ³⁰ Nanara, n bata keli nabini itoe xili ma naxanye falane muɔama e bode ma, e mɔn naxa a ne fataxi n tan nan na.” Alatalaa falan nan na ra. ³¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N bata keli nabine xili ma naxanye e yetε de xuiin findima n ma falan na.” ³² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N bata keli nabine xili ma naxanye wule xiyene yeɓama, naxanye falane tima e xunna ayi, e yi n ma yamaan nalɔ ayi e wulene xɔn. Anu, n tan mi e rasigaxi, n mi e yamarixi, e tɔnɔ yo mi yamani ito ma,” Alatalaa falan nan na ra.

Alaa falan findε goronna ra ba?

³³ Alatala naxa, “Xa yamani ito hanma nabina nde hanma saraxaralina nde i maxɔdin, a naxa, ‘Waliyiya falan mundun tixi nxu xili ma keli Alatala ma?’ I xa e yabi, i naxa, ‘Waliyiya falan mundun? Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N na n mema nɛn ε ra.” ’ ³⁴ Xa nabina nde hanma saraxaralina nde hanma muxu gbεε a fala, a naxa, ‘Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma,’

n na kanna keƙwanla saranma neƙn a ra e nun a denbayana. ³⁵ E a falama e bode xa, e naxa, ‘Alatala yabin mundun tixi?’ hanma ‘Alatala nanse falaxi?’ ³⁶ Koni e nama fa waliyiya falana fe fala Alatala xun ma soƙoƙo, bayo birin waliyiya falan findixi e gbee falan nan na. E habadan Alaa falane maxetema na kii nin, Alatala Senben Birin Kanna, en ma Ala, ³⁷ e lu a fale nabina nde xa, e naxa, ‘Alatala i yabixi nanse ra?’ hanma ‘Alatala nanse falaxi?’ ³⁸ Xa e moƙo a fala, e naxa, ‘Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma.’ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Amasoto e a falama, e naxa, “Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma,” hali n to a falaxi a e nama na fala, ³⁹ nayi, n jinanma neƙn e xon fefe, n yi e kedi n yetagi, e tan nun e taana n denaxan so e nun e benbane yii. ⁴⁰ N yi habadan yagin sa e fari, habadan marafeyaan naxan mi jinanƙe muxune ra mumε!’ ”

24

Xoƙe debe firinne nun yamana fe

¹ Babilon mangan Nebukadanesari yelin xanbini Yehoyakimi a dii xemen Yoyakin suxe, Yuda mangana, e nun a kuntigine nun yiirawanle nun xabune, a siga e ra konyiyani Babilon taani keli Yerusalen taani, Alatala yi debe firin yita n na Alatala Batu Banxin yetagi, e rafexi xoƙe bogine ra. ² Debe kedenna yi rafexi xoƙe bogi faƙine ra alo bogin naxanye bolonma xoƙe malan waxati singeni. Koni deben boden xoƙene mi yi fan, e mi yi noƙe donƙe. ³ Alatala yi a fala, a naxa, “Yeremi, i nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “Xoƙe bogine.

Xɔdɛ bogi fajine na, naxanye fan han! A ɲaxine fan na naxanye kalaxi han e mi nɔɛ donɲɛ.”

⁴ Alatala yi falan ti n xa. ⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “I xɔdɛ bogi fajini itoe toxi kii naxan yi, n Yuda muxune fan yisuxuma na kii nin, n naxanye rasiga Babilɔn kaane yamanani. ⁶ N na n ɲɔxɔ luma nɛn e xɔn ki fajɪ, n xɛtɛ e ra yamanani ito yi. N na e sɛnbɛ soma nɛn, n mi fa e halagima. N na e sima nɛn, n mi fa e talama. ⁷ N bɔɲɛ fajin fima nɛn e ma alogo e xa a kolon a Alatala nan n tan na. Xa e xɛtɛ n ma e bɔɲɛn birin na, e findima nɛn n ma yamaan na, n yi findi e Alara.”

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xɔdɛ bogi ɲaxini itoe tan, naxanye kalaxi han e mi nɔɛ donɲɛ, n Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine suxuma na kii nin e nun Yerusalɛn yamaan muxu dɔnxɛne, naxanye luxi yamanani, e nun naxanye dɔxi Misiran yamanani. ⁹ E fe magaxuma ayi nɛn e findi gbalon misaala ra bɔxɔn yamanane muxune birin xa. N na e raxuya ayi dɛnaxanye birin yi, mɛn kaane e mafalama nɛn, e yi yo e ma, e yi e magele, e e danga. ¹⁰ N na e raxɔrima nɛn yɛngɛn nun fitina kamɛn nun fitina furen na han e ɲan yamanani n dɛnaxan so e yii e nun e benbane.”

25

Nɛɛ tonge solofere konyiyana

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yuda yamaan birin ma, Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a mangayaan ɲɛɛ naanindeni Yuda yamanani, naxan mɔn findixi Nebukadanesari a mangayaan ɲɛɛ singen na

Babilɔn yi. ² Nayi, Nabi Yeremi yi falan ti Yerusalɛn kaane nun Yuda yamaan birin xa, a naxa, ³ “Xabu Amɔn ma dii xɛmɛn Yosiyaa mangayaan jɛɛ fu nun saxandena, Yuda mangana, han to, na jɛɛ mɔxɔjɛn nun saxanna nan ito ra Alatala falan tima n xa, n fan a falama ɛ xa yɛyɛ, koni ɛ mi ɛ tuli matixi n na. ⁴ Alatala bata a walikɛne birin nafa ɛ ma waxatin birin, nabine, koni ɛ mi e xuiin name, ɛ mi ɛ tuli mati e ra. ⁵ E yi a falama nɛn, e naxa, ‘E birin xa xɛtɛ ɛ kira jaxine nun ɛ kɛwali jaxine fɔxɔ ra, alogo ɛ xa lu bɔxɔni Alatala dɛnaxan soxi ɛ nun ɛ benbane yii, habadan han habadan. ⁶ E nama bira ala gbɛtɛne fɔxɔ ra, ɛ yi ɛ xinbi sin e bun, ɛ yi e batu. E nama n naxɔɔ batu seene ra ɛ naxanye rafalaxi. Nayi, n mi sese jaxi ligama ɛ ra.’ ⁷ Koni ɛ mi ɛ tuli mati n na, ɛ yi n naxɔɔ batu seene ra ɛ naxanye rafala, ɛ yi tɔrɔyaan nafa ɛ yɛtɛ ma.” Alatalaa falan nan na ra. ⁸ Na ma, Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Bayo ɛ mi ɛ tuli matixi n ma falan na, ⁹ n yamanan muxune birin xilima nɛn keli sogeteden kɔmɛnna ma e nun Babilɔn mangan Nebukadanesari, n ma walikɛna. N na e rafama nɛn yamanani ito nun a muxune nun a rabilinna siyane birin xili ma, alogo n xa e raxɔri fefe. N yi e fe findi fe magaxuxin na muxune kabɛma naxan ma, e kolin e ma, e nun yire rabɛjinxin na han habadan. Alatalaa falan nan na ra. ¹⁰ N danna sama nɛn sɛwa sigine nun jaxan sigine nun jaxalandi ti sigine ra xɛmɛn nun a jaxanla xa, e nun se din xuine nun lɛnpu dɛgɛne. ¹¹ Yamanani ito birin kalama nɛn, a raxɔri, siyani itoe yi findi konyine ra Babilɔn mangan xa jɛɛ tonge solofere.”

¹² “Koni na jɛɛ tonge soloferene na jɛn waxatin

naxan yi, n Babilɔn mangan nun a yamaan hakɛne saranma e ra nɛn, n Babilɔn kaane yamanan findi yire rabɛjinxin na habadan. Alatalaa falan nan na ra. ¹³ N feen naxanye birin fala na yamanan xili ma, n na birin ligama nɛn a ra, feen naxanye birin sɛbɛxi kitabuni ito kui, Yeremi naxanye fala siyane birin xili ma. ¹⁴ Bayo Babilɔn kaane fan luma nɛn siya sɛnbɛmane nun manga gbeene bun, n yi e fan kɛwanle nun e wali xɔnne saran e ra.”

Alaa xɔlɔ igelengenna fe

¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Yeremi, igelengenni ito rasuxu n yii, naxan nafexi n ma xɔlɔn na, i yi a so siyane birin yii, n na i rasigaxi naxanye fɛma, alogo e xa a min. ¹⁶ E na a min, e xunna firifirima nɛn, e lu alo dɔlɔ minna silanfanna yɛɛ ra, n yɛngɛn naxan nasigama e ma.”

¹⁷ N yi igelengenna rasuxu Alatala yii, n yi a so siyane birin yii, alogo e xa a min, Alatala n nasiga naxanye ma. ¹⁸ N na a so Yerusalen nun Yuda taane muxune yii, a mangane nun a kuntigine, alogo mɛnne xa findi yire kalaxine ra, muxune kabɛma naxanye ma, e kolin e ma, e yi a danga alo a kii naxan yi to. ¹⁹ N mɔn yi a so Misiran mangan yii e nun a bundɔxɔne nun a kuntigine nun a yamaan birin, ²⁰ e nun siyaan naxanye basanxi e ra. N yi a so Yusu yamanan mangane birin yii, e nun Filisiti yamanan taa mangane birin, Asikalɔn taan nun Gasa taan nun Ekirɔn taana e nun naxanye na lu e nii ra Asadodi taani. ²¹ N yi a so Edɔn kaane nun Moyaba kaane nun Amonine yii, ²² e nun Tire taan nun Sidɔn taan mangane birin, e nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne mangane baan kidi ma. ²³ N yi a so

Dedan kaane nun Tema kaane nun Busi kaane yii e nun muxun naxanye birin e xunne dεxɔn bima. ²⁴ N yi a so Arabi mangane birin yii, e nun siya basanxin naxanye dɔxi tonbonni, ²⁵ e nun Simiri mangane nun Elan mangane nun Mede yamanan mangane birin ²⁶ e nun sogeteden kɔmɛn fɔxɔn mangane birin, naxanye maso, naxanye makuya, bɔxɔ xɔnna yamananane birin. Ne xanbi ra, Sesaki* mangangan fan a minma nɛn.

²⁷ Ala ito nan falaxi, a naxa, “Yeremi, a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala naxa, “Ɛ n ma xɔlɔ igelengenni ito min, a ε xunna firifirima nɛn alo dɔlɔna, ε yi baxun, ε bira. Ɛ mi fa kelima sɔnɔn yɛngɛna fe ra n naxan nafama ε xili ma.” ’ ²⁸ Xa e tondi igelengenna rasuxɛ i ra, e yi e min, nayi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Fɔ ε xa a min, ε a min! ²⁹ Bayo, xa n gbalon fɔlɔma taan nan ma n xinla binyaxi dɛnaxan yi, nayi, ε fan kɛwanle mi saraɲɛ ε ra ba? Ɛ mi tangɛ na ma sese ma. Bayo n yɛngɛn nasigama nɛn bɔxɔ xɔnna muxune birin xili ma,” Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.’ ”

³⁰ “I tan xa nabiya falani itoe birin ti e xili ma, i naxa,
 ‘Alatala sɔnxɔ xuiin bata keli kore,
 a bata a xui ramini a dɔxɔde sariɲanxini!
 A xɔlɔ xuiin naminima a muxune ma.
 A sɔnxɔma alo naxanye manpa bogini bodonma
 alogo e xa a igen ba,
 a sɔnxɔma bɔxɔ xɔnna muxune birin xili ma.

* **25:26:** Sesaki findixi wundo falan nan na naxan bunna nɛn fa fala “Babilɔn taana.”

31 A xuiin sigama han bəxən danna,
 bayo kitina Alatala nun siyane tagi,
 e nun adamadiine birin kitima nən.
 A muxu ɲaxine faxama nən silanfanna ra,
 Alatalaa falan nan na ra.”

32 Alatala ɛnben Birin Kanna ito nan falaxi, a
 naxa,
 “Gbalon bata keli
 naxan luma sigɛ
 keli siyana nde yi siga gbɛtɛ yi,
 alo foye kala tiin naxan bata sa keli bəxən danne
 ra.”

33 Na ləxəni, Alatala muxu faxaxine binbine
 luma nən yiren birin yi, keli bəxən fəxə kedenni
 han bode fəxəni. Muxu yo mi e sayaan wugama, e
 binbine mi malanma, e mi maluxunma. E binbine
 yi lu bəxən ma alo ɲamana.

34 ɛ tan yɛɛratine, ɛ wuga,
 ɛ gbelegbele,
 ɛ yi ɛ makutukutu
 ɛ tan naxanye yamaan xun na!
 Bayo ɛ kəɛ raxaba waxatin bata a li.
 ɛ birama nən, ɛ fe yi kala
 alo fɛɲɛ fəɲin na raxuya ayi.

35 Sigade mi fa yɛɛratine xa
 e gima dɛnaxan yi.
 Luxunde yo mi fa e xa
 e tan naxanye yamaan xun na.

36 ɛ yɛɛratine wuga xuiin name,
 yamaan kuntigine gbelegbele xuina,
 bayo Alatala e bəxən kalama.

37 Langa sabatixine yidunduxi Alatalaa xɔɔ mag-
axuxin bun.

38 Ala bata a yamanan nabepin
alo yatan na a dingiraan masara,
e yamanan yi kala halagi tiin bun a xɔɔ gbeeni.

26

Muxune yi e kɔnkɔ Yeremi ma

¹ Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a mangayaan
fɔɔ waxatini Yuda yamanani, Alatala yi falan
ti Yeremi xa. ² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Sa ti Alatalaa banxin yinna kui, i falan ti Yuda
yamanan taane muxune xa naxanye birin fa e
xinbi sinma Alatalaa banxini. N na i yamari falan
naxan birin ti feen na, i xa na birin fala e xa, i
nama sese ba a ra. ³ Waxatina nde, e tuli matima
nɛn, e birin yi xɛtɛ e kira ɲaxine fɔxɔ ra. Nayi, n
gbalon naxan nagidixi e ma e fe ɲaxine fe ra, n
xɛtɛma nɛn na feen fɔxɔ ra, na mi fa e sɔtɔ. ⁴ A fala
e xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xa ε
mi ε tuli mati n na, xa ε mi n ma sariyane suxu, n
naxanye soxi ε yii, ⁵ ε yi n ma walikɛne xuiin name,
nabine, n naxanye rasigaxi ε ma waxatin birin, ε
mi tin ε tuli matiyɛ naxanye ra, ⁶ nayi, n banxini
ito kalama nɛn alo Silo taana,* n yi taani ito findi
danga taan na bɔxɔn siyane birin tagi.’ ”

⁷ Saraxaraline nun nabine nun yamaan birin yi
Yeremi xuiin mɛ falani itoe tiyɛ Alatalaa banxini.

⁸ Yeremi yi yelinma falane tiyɛ waxatin naxan yi
Alatala a yamari naxanye fala fe ra, saraxaraline
nun nabine nun yamaan birin yi a suxu, e naxa,

* **26:6:** Silo taana fe seɓɛxi Yeremi 7.12 kui.

“I faxama nɛn yati! ⁹ Nanfera i nabiya falane tima Alatala xinli fa fala banxini ito kalama nɛn alo Silo taana, taani ito yi kala, a findi yire rabejinxin na?” Yamaan birin yi e malan Yeremi rabilinni Alatalaa banxini.

¹⁰ Yuda yamanan kuntigine to na feene mɛ, e yi keli mangana banxini, e sa dɔxɔ Alatalaa banxini dɛnaxan xili “So Dɛ Nɛnɛna.” ¹¹ Nayi, saraxaraline nun nabine yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, e naxa, “Xɛmɛni ito a kitin xa lan sayaan ma! Bayo a bata nabiya falane ti taani ito xili ma, alo ɛ fan yɛtɛna a mɛxi kii naxan yi!”

¹² Yeremi yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, a naxa, “ɛ falan naxanye birin mɛxi, Alatala nan n nafaxi a n xa fa na nabiya falane ti banxini ito nun taani ito xili ma. ¹³ Iki, ɛ sigati kiin nun ɛ kɛwanle maxɛtɛ, ɛ yi ɛ tuli mati Alatala ra, ɛ Ala. Nayi, Alatala gbalon naxan nagidixi ɛ xili ma, a xɛtɛma nɛn na feen fɔxɔ ra, na mi fa ɛ sɔtɔma. ¹⁴ N tan fa ɛ sagoon nin. Naxan fan ɛ yɛɛ ra yi, a tinxin, ɛ na liga n na. ¹⁵ Koni, ɛ xa a kolon nɛn, xa ɛ n faxa, sɔntaren faxa feen goronna luma nɛn ɛ xun ma, ɛ tan nun taani ito nun a muxune, bayo Alatala nan n nafaxi yɔ, alogo n xa falani itoe ti ɛ xa.”

¹⁶ Kuntigine nun yamaan birin yi a fala saraxaraline nun nabine xa, e naxa, “Hali xɛmɛni ito a kitin mi lan sayaan ma! Bayo a falan tixi en xa Alatala nan xili yi, en ma Ala.” ¹⁷ Yamanan fonna ndee yi keli, e yi a fala yamaan malanxin birin xa, e naxa, ¹⁸ “Yuda mangan Xesekiya waxatini, Moreseti kaan Mike a fala nɛn Yuda yamaan birin xa, a naxa, ‘Alatala Sɛnɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,

“Siyon taani buxama nɛn
alo xɛɛna,
Yerusalɛn findima nɛn taa xɔnna ra.
Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan ma,
na findima nɛn fɔtɔnna yire matexin na.” †

¹⁹ Yuda mangan Xesekiya nun Yuda yamaan birin Mike faxa nɛn na ma ba? Xesekiya mi gaxu Alatala yɛɛ ra ba, a yi Alatala mafan? Nayi, Alatala gbalon xunba nɛn e ra, a yi naxan nagidixi e ma. En fe naxin nan nafama en yetɛ ma, xa en xɛmɛni ito faxa!”

Mangan yi nabi Yuriya faxa

²⁰ Xɛmɛna nde fan yi na naxan yi nabiyɛ falane tima Alatala xinli, naxan ma falaye yi luxi alo Yeremi a falane, Semaya Kiriyati-Yeyarin kaana dii xɛmɛn Yuriya. A fan nabiyɛ falane ti nɛn taani ito nun yamanani ito xili ma. ²¹ Yehoyakimi nun a sofa kuntigine nun a kuntigine birin to na falane mɛ, mangan yi wa a faxa feni. Koni, Yuriya to na feen mɛ, a yi gaxu, a yi a gi, a siga Misiran yamanani. ²² Manga Yehoyakimi yi muxune rasiga Misiran yi, Akibori a dii xɛmɛna Elanatan e nun muxuna ndee. ²³ E sa Yuriya suxu Misiran yi, e sa fa a ra Manga Yehoyakimi xɔn, a yi a faxa silanfanna ra, e sa a binbin woli ayi yamaan yiiigelitɔne gaburu yireni.

²⁴ Anu, na waxatini, Safan ma dii xɛmɛna Axikan Yeremi ratanga nɛn alogo e nama a lu yamaan sagoni, e yi a faxa.

† **26:18:** Mike 3.12

27

Yuda kaane lan e xuru Babilon mangan ma

¹ Yosiyaa dii xεμεν Yehoyakimi a mangayaan falɔ waxatini Yuda yamanani, Alatala yi falan ti Yeremi xa. ² Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, “Gbelemεne rasεgε, i lutine ti e ra goron tongo seen na, i e sa i kɔε ma. ³ I mɔn yi e rasiga Edɔn mangan nun Moyaba mangan nun Amoni mangan nun Tire mangan nun Sidɔn mangan ma e xεrane xɔn e naxanye rafaxi Yerusalen yi Yuda Manga Sedeki fεma. ⁴ I yi n ma yamarin nali e ma, alogo e xa sa a fala e kanne xa, i naxa, Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ε sa ito fala ε kanne xa, ε naxa, ⁵ ‘N tan nan bɔxɔ xɔnna daxi n sɛnbε gbeeni, e nun muxune nun suben naxanye a fari. Naxan na n kenɛn, n yi bɔxɔ xɔnna so na yii. ⁶ Iki n fa ε yamanane birin sama nɛn Babilon mangan Nebukadanesari sagoni, n ma walikεna. N mɔn burunna subene sama nɛn a sagoni. ⁷ N siyane birin sama nɛn a nɔɔn bun e nun a diin nun a mamandenna nɔɔn bun, han a waxati saxin yi a li, a fan ma yamanan yi sa lu siya sɛnbεmane nun manga gbeene nɔɔn bun. ⁸ Xa siyana nde hanma yamanana nde mi xuru Babilon mangan Nebukadanesari ma, a mi tin Babilon mangana konyiyaan xa lu a xun ma alo goron tongo gbelemεna, n na siyaan kewanla saranma a ra nɛn yεngɛn nun fitina kamɛn nun fitina furen na, han n yi yelin e halagε Babilon mangan xɔn.’ Alatalaa falan nan na ra. ⁹ E tan nama ε tuli mati ε nabine nun ε yiimatone nun ε xiyene nun ε koron bɔnbɔne nun ε kɔeramuxune

ra, naxanye a falama ε xa, e naxa, ‘E mi luma Babilɔn mangana nɔɔn bun.’ ¹⁰ Bayo, e wulen nan falama ε xa, naxan ε masigama ε bɔxɔn na. N na ε kedima nɛn ε yamanani, n yi ε raxɔri. ¹¹ Koni siyaan naxan na tin Babilɔn mangana konyiyaan yi sa a fari alo goron tongo gbelemɛna, a xuru a ma, n matabun fima nɛn na ma a yetɛ bɔxɔni, a yi a bi, a lu dɔxi na,” Alatalaa falan nan na ra.

¹² N na nan fala Yuda mangan Sedeki fan xa, n naxa, “E tin Babilɔn mangana konyiyaan xa sa ε fari alo goron tongo gbelemɛna, ε xuru e nun a yamaan ma, ε kisima nɛn. ¹³ Nanfera ε nun i ya yamaan lanma ε faxa yɛngɛn nun fitina kamɛn nun fitina fureni, alo Alatala a falaxi kii naxan yi siyane xa naxanye tondin xurɛ Babilɔn mangan ma? ¹⁴ E nama ε tuli mati nabine ra, naxanye a falama ε xa, e naxa, ‘E mi luma Babilɔn mangana nɔɔn bun!’ Bayo, e wule nabiya falane nan tima ε xa. ¹⁵ N tan mi e xɛxi, e wulen nan falama n xinli. Nayi, n na ε kedima nɛn ε yamanani, ε nun ε nabiin naxanye falane tima, ε birin yi raxɔri.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ N ni ito nan fala saraxaraline nun yamaan birin xa, n naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E nama ε tuli mati ε nabine ra naxanye a falama ε xa, e naxa, “Alatalaa banxin muranne famatɔɔn ni i ra sa keli Babilɔn yi!” Bayo e wule nabiya falane nan tima ε xa. ¹⁷ E nama ε tuli mati ne ra. E xuru Babilɔn mangan ma, ε yi kisi. Nanfera ε waxi taani ito kala feni? ¹⁸ Xa nabiin nan e ra, xa Alatalaa falana e yi, nayi e xa Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna mafan alogo muranna naxanye fa luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda man-

gana banxin nun Yerusalen yi, a ne fan nama xali Babilon yamanani. ¹⁹ Bayo Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi lan senbetenne ma, e nun ige ramaraden nun ige maxali wontorone nun muran gbeten naxanye luxi taani ito yi, ²⁰ Babilon mangan Nebukadanesari mi naxanye tongo a Yehoyakimi a dii xemen Yoyakin xali konyiyani waxatin naxan yi, Yuda mangana, e nun Yuda yamanan nun Yerusalen taan muxu gbeene birin a siga naxanye ra konyiyani Babilon yi, ²¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi yati muranne xili ma naxanye luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda mangana manga banxini e nun Yerusalen taani, a naxa, ²² “Ne tongoma nen, e xali Babilon yi, e sa lu na yi han n na keli loxon naxan yi, n mon yi e rafa be.” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

28

Yeremi nun wule nabina fe

¹ Na jee kedenna ra, Yuda mangan Sedeki a mangayaan jee naaninden kike suulunden loxona nde yi, Gabayon kaana Asuru a dii xemen Nabi Xananiya yi falan ti n xa Alatalaa banxini saraxaraline nun yamaan birin yee xori, a naxa, ² “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Babilon mangan goron tongo gbelemen naxan sama muxune ke ma, n fama na kaladeni nen! ³ Benun jee firin, n mon xetema nen muranne birin na be Alatalaa banxini, Babilon mangan Nebukadanesari naxanye tongoxi be, a siga e ra Babilon yi. ⁴ N mon xetema nen Yuda mangan na, Yoyakin Yehoyakimi a dii xemena, e nun Yuda muxu suxine birin, naxanye sigaxi Babilon

yi, bayo Babilɔn mangan goron tongo gbelemɛn naxan sama muxune kɔɛ ma, n fama na kaladeni nɛn!’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁵ Nabi Yeremi yi Xananiya yabi saraxaraline nun yamaan birin yɛɛ xɔri naxanye yi Alatalaa banxini. ⁶ Nabi Yeremi naxa, “Amina! Alatala xa na liga! Alatala xa i fala xuine rakamali, a yi xɛɛ Alatalaa banxin muranne nun muxu suxine ra be sa keli Babilɔn yi. ⁷ Koni i tuli mati falani ito ra n naxan falama ɛ nun yamaan birin xa: ⁸ Nabiin naxanye fa benun i tan nun n tan xa fa, xabu a fɔlɔni, ne nabiya falane ti nɛn lan yɛngɛn nun gbalon nun fitina furene fe ma yamana wuyaxi nun mangaya gbeene xili ma. ⁹ Koni xa nabina nde bɔɲɛ xunbenla fe fala, fɔ a falan xa kamali nɛn benun muxune xa a kolon a Alatala nan a xɛxi.”

¹⁰ Nayi, nabi Xananiya yi goron tongo gbelemɛn ba Nabi Yeremi kɔɛ ma, a yi a yigira. ¹¹ Xananiya yi a fala yamaan birin yɛɛ xɔri, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Babilɔn mangan Nebukadane-sari nɔɔn naxan sama siyane birin fari alo goron tongo gbelemɛna, benun ɲɛɛ firin, n na kalama na kii nin.’ ” Nabi Yeremi yi siga.

¹² Nabi Xananiya yelin xanbini goron tongo gbelemɛni girɛ, a naxan ba Nabi Yeremi kɔɛ ma, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ¹³ “Sa a fala Xananiya xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata wudi gbelemɛni gira, koni i fa wure gbelemɛn nan sɔtɔma a funfuni. ¹⁴ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N goron tongo wure gbelemɛn sama nɛn siyani itoe birin kɔɛ ma, alogo e xa lu Babilɔn mangan

Nebukadanesari a nɔɔn bun, e lu walɛ a xa, n mɔn burunna subene sama nɛn a sagoni.’ ”

¹⁵ Nabi Yeremi yi a fala Nabi Xananiya xa, a naxa, “Xananiya, i tuli mati! Alatala mi i xɛxi, anu i bata yamani ito mayenden alogo e xa e yigi sa wulene yi. ¹⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ni i janma nɛn bɔxɔ xɔnna fari, i faxama nɛn jɛɛni ito ra, bayo i ya falane yamaan namurutɛma Alatala ma.’ ” ¹⁷ Nabi Xananiya yi faxa na jɛɛn kike solofereden na.

29

Kɛdin yi rasiga muxu suxine ma

¹ Nabi Yeremi a falan ni i ra a naxan seɛɛ kɛdin kui Yerusalɛn taani, a yi a rasiga fonne ma naxanye xali konyiyani, e nun saraxaraline nun nabine nun yamaan dɔnxɛn birin, Nebukadanesari naxanye suxu Yerusalɛn yi a siga e ra konyiyani Babilɔn yi. ² A lixi, Manga Yoyakin nun a nga nun mangan bundɔxɔne nun Yuda kuntigine nun Yerusalɛn kuntigine nun yiirawanle nun xabune fan bata yi mini Yerusalɛn yi siga konyiyani. ³ A kɛdin taxu nɛn Safan ma dii xɛmɛna Elasa nun Xiliki a dii xɛmɛn Gemariya ra, Yuda mangan Sedeki naxanye xɛ Babilɔn mangan Nebukadanesari ma. Kɛdin kui falan ni i ra:

⁴ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi muxu suxine birin xa, n naxanye rasiga konyiyani keli Yerusalɛn yi siga Babilɔn yi, a naxa, ⁵ “ɛ banxine ti, ɛ dɔxɔ e kui. ɛ nakɔne si, ɛ yi e bogine don. ⁶ ɛ jaxanle futu, ɛ yi diine sɔtɔ. ɛ jaxanle fen ɛ dii xɛmɛne xa, ɛ yi ɛ dii tɛmɛne fi xɛmɛ taa ra, alogo e fan xa diine bari. ɛ wuya

ayi ε dingirani, ε yatεn nama xurun_{ne} ayi de! ⁷ Ε b_one xunbenla raso taani, n na ε xalixi konyiyani denaxan yi, ε yi Alatala maxandi na taan xa, bayo ε b_one xunbenla s_ot_oma na nan x_on.”

⁸ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “Ε nama tin, nabine nun yiimatone xa ε mayenden naxanye ε tagi. Ε nama ε tuli mati ε xiyene ra! ⁹ Bayo e wule nabiya falane nan tima ε xa n xinli. N tan mi e xεxi,” Alatalaa falan nan na ra. ¹⁰ Koni Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Babil_on yamanana n_o s_ot_on na _{ne}ε tonge solofere ti, n na ε malima nen, n yi n ma fala fajin nakamali ε xa, n xεte ε ra be. ¹¹ Bayo n na a kolon n feen naxanye yit_onxi ε xa. N b_one xunbenla nan yit_onxi ε xa, t_or_oyaan mi a ra, alogo n xa yigin lu ε ma waxati famat_one yi.” Alatalaa falan nan na ra. ¹² “Nayi, ε na n xili, ε yi fa n maxandi, n na ε yabima nen. ¹³ Ε na n fen, ε n toma nen, xa ε n fen ε b_onen birin na.” ¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra. “N tinma nen ε xa n to, n yi xεte ε ra keli konyiyani, n yi ε malan keli siyane nun yirene birin yi, n na ε raxuya ayi denaxanye yi, n yi xεte ε ra be, n na ε kedixi denaxan yi siga konyiyani.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Na ma, ε a falama nen, ε naxa, “Alatala bata nabine fi nxu ma Babil_on yi!”

¹⁶ Koni Alatala ito nan falaxi lan mangan ma naxan d_oxi Dawudaa manga gb_edeni, e nun yamaan naxan birin d_oxi Yerusalen taani ito yi, ε ngaxakedenna naxanye mi siga ε f_ox_o ra konyiyani, ¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N yengen nun fitina kamen nun fitina furen nafama e ma nen, n yi e lu alo x_ode

bogi kalaxin naxanye mi nɔɛ donɔɛ. ¹⁸ N na e sagatanma nɛn yɛngɛn nun fitina kamɛn nun fitina furen na, n yi e fe findi fe magaxuxin na bɔxɔn yamanane birin xa, e yi findi danga taan misaala ra, e fe yi yamanane birin muxune yigitɛgɛ, e yi kabɛ e ma, e kolin e ma, e e konbi, n na e raxuya ayi dɛnaxanye birin yi.” ¹⁹ Alatalaa falan ni ito ra. “Na ligama nɛn bayo e mi e tuli matixi n ma falan na, n na n ma walikɛne rasigaxi e tan naxanye ma waxatin birin, nabine. Anu ɛ fan mi ɛ tuli matixi,” Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ Koni ɛ tan xa ɛ tuli mati Alatalaa falan na, ɛ tan muxu suxine birin, n bata ɛ tan naxanye rasiga keli Yerusalɛn yi siga Babilɔn yi!

²¹ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan Kolayaa dii xɛmɛna Axabi nun Maaseyaa dii xɛmɛn Sedeki ma, naxanye wule nabiya falane tima ɛ xa, a naxa, “N na e sama nɛn Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni, a yi e faxa ɛ yɛɛ xɔri. ²² Yuda kaan naxanye birin siga konyiyani Babilɔn yi, ne birin dangan misaala tongoma muxu firinni itoe nan ma sɔnɔn, e naxa, ‘Alatala xa i lu alo Sedeki nun Axabi, Babilɔn mangan naxanye gan!’ ²³ Bayo e bata xaxilitareyaan liga Isirayila yi. E bata yalunyaan liga e muxu bodene ɲaxanle xɔn, e yi falan ti n xinli wulen fari, anu, n tan xa mi yamarin fixi e ma. N na kolon, na feen seren nan mɔn n na.” Alatalaa falan nan na ra.

Yeremi yi Semayaa kɛdin yabi

²⁴ A fala Nexɛlan kaan Semaya xa, i naxa, ²⁵ “Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, i bata kɛdine sɛbɛ Yerusalɛn

kaane birin ma, e nun Maaseya a dii xεmεn Sofoni saraxaralina, e nun saraxarali gbεtεye birin, i ito nan sεbεxi Sofoni ma, i naxa, ²⁶ ‘Alatala bata i findi saraxaraliin na Yehoyada naxoni alogo i xa i yengi dαxα Alatalaa banxin feene xαn. Na ma, muxu yo na a yetε findi nabiin na daxuyani, i lan i xa a sa kutun na, i a kαεεn xidi yαlαnxαnna ra. ²⁷ Nanfera nayi, i mi i kαnkαma Yereimi Anatoti kaan ma, naxan a yetε findixi nabiin na ε tagi? ²⁸ A yetεεn bata kedin nasiga nxu ma Babilon yi, a naxa: Ε buma nen menni de! Nayi, ε banxine ti, ε dαxα e kui. Ε nakone si, ε yi e bogine don.’ ”

²⁹ Saraxarali Sofoni yi na kedin xaran Nabi Yereimi xa. ³⁰ Alatala yi falan ti Yereimi xa, a naxa, ³¹ “Xeraan nasiga a faladeni muxu suxine birin xa naxanye Babilon yi, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi Semaya Nexelan kaan xili ma, a naxa, “Bayo Semaya nabiya falane tima ε xa, anu, n tan mi a xεxi, a yi ε mayenden alogo ε xa ε yigi sa wuleni.”

³² Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Semaya Nexelan kaan nun a bαnsαnna kεwanle saranma e ra nen. A bαnsαnna muxu yo mi luyε yamani ito ye, a mαn mi fe fαpin toma n naxan ligama n ma yamaan xa, bayo a falane yamaan namurutεma Alatala ma.” ’ Alatalaa falan nan na ra.”

30

Ala mαn Isirayila yamanani tαnma nen

¹ Alatala yi falan ti Yereimi xa, a naxa, ² “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N falan naxanye tixi i xa, e birin sεβε kedin kui.’ ³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Lαxαne fama, n Yuda nun Isirayila muxu suxine raxεtεma waxatin naxan yi,

n fa e ra yamanani n naxan so e benbane yii, e yi dɔxɔ a yi,' Alatala naxa na kiini.”

⁴ Alatala falani itoe nan ti lan Isirayila nun Yuda yamanane ma, a naxa,

⁵ “Alatala ito nan falaxi, a naxa,
‘En gbelegbele xuiin mɛma.

Gaxun nan na ra,
bɔɲɛ xunbeli mi fa na.

⁶ Ɛ maxɔdinna ti,
xa xɛmɛn nɔɛ diin bare!

Nanfera nayi,
xɛmɛne birin e tagin suxi
alo ɲaxanla nɛma dii barini?
Nanfera birin yetagini tɔɲɔnxi?

⁷ Gbalo lɔxɔ gbeen nan a ra!

A ɲɔxɔn mi na.

Waxati xɔdɛxɛn nan na ra Yaxuba bɔnsɔnna xa,
koni e xunna minima a yi nɛn,
e kisi.’ ”

⁸ “Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘Na lɔxɔni, n goron tongo wudine kalama nɛn, a ba e kɔɛ ma, n yi e xidi lutine yibolon, n yi e ba xɔɲɛne konyiyaan bun. ⁹ E yi wali Alatala xa e Ala, e nun Dawuda yixɛtɛna, e mangana, n naxan fima e ma.’

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

‘Ɛ tan Yaxuba yixɛtɛne,
n ma walikɛne, ɛ nama gaxu,
Isirayila kaane, ɛ nama kuisan!

Bayo, n na ɛ rakisima nɛn,
n yi sa ɛ ba yire makuyeni,
n yi ɛ bɔnsɔnna ba yamanani
e sa konyiyani dɛnaxan yi.

Yaxuba bɔnsɔnna muxune mɔn xɛtɛma nɛn,

e yi lu maraxaran nun bəɲe xunbenli.

E mi fa yimaxe sənən!

11 Bayo, n luma nən e xən,
alogo n xa e rakisi.

N siyane birin naxəre nən,
n na e raxuyaxi ayi naxanye ye,
koni n mi e tan naxərima.

N na e xuruma nən
alo a lan kii naxan yi,
bayo n mi e yatema səntarene ra.
Alatalaa falan nan na ra.”

12 “Alatala ito nan falaxi, a naxa,
‘E naxankatan mi dandanɲe,
e furen magaxu.

13 Muxu yo mi e xun mafalama,
e fure deən dandan muxu mi na,
a seri mi e tan yii.

14 E xəyine birin bata ɲinan e xən,
e mi fa e fenma sənən.
Bayo, n bata e naxankata alo yaxuna,
n yi e hake gbeene nun e yulubi wuyaxine saran e
ra a naxin na.

15 Nanfera e wugama e naxankatan
nun e tərɔyaan bun naxan mi nəe dandanɲe?
N na ligaxi e ra e hake gbeene nun e yulubi wuyax-
ine nan ma fe ra.’ ”

16 “ ‘Koni naxan yo na wa e raxəri feni,
na fan naxərima nən.
E yaxune birin xalima nən konyiyani.
Naxanye birin fuma e yiiseene ma,
muxune fuma ne fan yiiseene ma nən.
Naxanye e suxuma yengeni,

ne fan birin suxuma nen yengeni.’

17 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 ‘Koni n mən ε rasabatima nen,
 n yi ε rakendeya ε furene ma,
 bayo e a falama ε ma nen a yama ramexina,
 muxe mi a yengi dɔxi naxan xɔn, Siyon taana.’

18 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 ‘N mən Yaxuba bənsənne yigiyadene rasabatima
 nen,

n kininkinin e dɔxɔdene ma.
 Taa xɔnna mən tima nen a funfuni.
 Manga banxin mən yi ti a yireni.

19 Bɛti xuiin nun sɛwa xuiin minima nen e tagi.

N na e rawuyama ayi nen,
 e mi fa xurunɲe ayi mumε!

N binyen fima nen e ma,
 e mi fa rayelefue sɔnɔn.

20 E diine luma nen alo a fɔlɔni,
 e yamaan luma nen n yetagi.

N yi e ɲaxankata muxune kewanle saran e ra.

21 E mangan minima e tan nin,
 e tan nde nan tima e yεε ra.

N yi na kanna maso n na,
 a yi a maso n na,

bayo muxun mundun suse a masoε n na a yetε ra?’

Alatalaa falan nan na ra.

22 ‘Ɖ findima nen n ma yamaan na,
 n yi findi ε Ala ra.’ ”

23 Alatala gbalon soma nen muxu ɲaxine xun na
 alo foye kala tiina.

A xɔlɔn ɲaxankatan yi fa e ma
 alo wuluwunla.

24 Alatalaa xɔlɔn mi xetema e fɔxɔ ra

fɔ feene rakamali
 Ala naxanye birin nagidixi a bɔɾɛni.
 Ɛ xaxili sɔtɔma nɛn na feene xɔn waxati famatɔne
 yi.

31

Isirayila kaane xeƐ fena

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na waxatini, n
 findima nɛn Isirayila xabilane birin ma Ala ra, e yi
 findi n ma yamaan na.” ² Alatala ito nan falaxi, a
 naxa,

“Yama dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra yɛngɛn xan-
 bini,

ne n ma hinanna toma nɛn tonbonni,
 Isirayila yamaan yi matabun sɔtɔ.”

³ Alatala a yeƐ yita nɛn n na wulani,
 a naxa, “N bata ɛ xanu habadan!
 Nanara, n ma hinanna mi ɲanma ɛ xa.

⁴ Isirayila yama faɲina,
 n mɔn ɛ rasabatima nɛn,
 ɛ yamanan mɔn tima nɛn.

Ɛ mɔn ɛ tanbanne maxama nɛn
 ɛ yi siga bodonlane fɔxɔ ra ɲaxaɲaxani.

⁵ Ɛ mɔn manpa bili nakɔne sima nɛn Samari
 geyane fari.

Xɛɛ biine sansine sima nɛn,
 e yi e bogine sɔtɔ.

⁶ Bayo lɔxɔna nde fama,
 kantan tiine e xui raminima
 Efirami yamanan geyane ma waxatin naxan yi, e
 naxa,

‘Ɛ keli, en siga Siyon taani Alatala fɛma, en ma Ala.’
 ”

7 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “E xuini te sɛwani Yaxuba bɔnsɔnna fe ra,
 E ɲaxan e fe ra e tan naxanye siyane xun na!
 E xui ramini, e yi Ala tantun, e naxa,
 ‘Alatala, i ya yamaan nakisi,
 Isirayila muxu dɔnxɛne.’

8 N xɛtɛma nɛn e ra
 sa keli kɔmɛn fɔxɔn yamanani,
 n yi e malan sa keli bɔxɔn danne ra.
 Danxutɔne nun sankalatɔne e ye,
 ɲaxalan fudi kanne nun naxanye dii barini, e
 birin.
 Yama gbeen nan xɛtɛn be.

9 E fama nɛn wugɛ,
 e lu n maxandɛ,
 n yi ti e yeɛ ra,
 siga xudene dɛ, kira yitɔnxin xɔn,
 e mi e sanna radinɲɛ dɛnaxan yi,
 bayo Isirayila yamaan fafe nan n na,
 Eframi bɔnsɔnna luxi nɛn
 alo n ma dii singena.”

10 Siyane, e tuli mati Alatalaa falan na,
 e sa a rali
 fɔ fɔxɔ ige tagi bɔxɔ makuyene yi!
 E naxa,
 “Naxan Isirayila yamaan naxuyaxi ayi,
 na e malanma nɛn.

A e kantanma nɛn
 alo xuruse rabaan nun a xuruse kuruna.

11 Bayo, Alatala bata Yaxuba yixɛtɛne xɔrɔya,
 a yi e xunba muxune yii
 naxanye sɛnbɛn gbo e xa.

12 E fama nɛn,

e xuiⁿi te ⁿa^xaⁿa^xaⁿi Siyon geyaⁿ xun^ta^gi.
 E ^se^wa^ma ⁿeⁿ Alatalaa ⁿe^ma^an birin na,
 murutun nun manpa ⁿeⁿeⁿ nun turen
 nun ^ye^xe^ene nun siine nun ⁿiⁿgene.

E nii yifanma e ma ⁿeⁿ
 alo igen saxi nak^on naxan ma,
 e mi fa yigit^eε^e mumε!

¹³ Nayi, sungutunne ^se^wa^ma ⁿeⁿ e bodondeni,
 e nun banxulanne nun fonne birin.
 N yi e sunun findi ^se^waⁿ na,
 n yi e mad^end^en,
 n yi e ras^ewa e ⁿa^xankatan xanbini.

¹⁴ N yi saraxaraline ralugo sube turaxine ra
 n ma yamaan yi wasa n ma ⁿe^ma^an na,”
 Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Gbelegbele xuiⁿ nun wuga xui gbeen tema
 Rama taani.

Rakeli nan a diine wugama.
 A mi tinⁿe a xa masabari
 amas^ot^o e birin bata faxa.”

¹⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “E wuga xuiⁿ nun ε ^ye^egen dan,
 bayo ε ^ke^wanle saren fima ⁿeⁿ,
 ε diine fama ⁿeⁿ
 sa keli yaxune konni.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “E yigin s^ot^oma ⁿeⁿ waxati famat^one yi,
 bayo ε diine m^on xet^ema ⁿeⁿ e konni.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ N bata Efirami b^ons^onna wuga xuiⁿ mε, e naxa,
 “Ala, i bata nxu xuru kari x^od^ex^eni

alo turaan naxan mi suxi,
 nxu yi xuru ki fajni.
 I mɔn xa nxu raxete,
 nxu xetema nen,
 bayo i tan nan Alatala ra, nxɔ Ala.

¹⁹ Nxu nxu xun xanbi so nen i yi,
 koni na xanbi ra,
 nxu yi nimisa.
 Nxu yelin xanbini xaxinla sɔte,
 nxu yi xɔlɔ nxu yete ma,
 nxu yagi, nxu yi nxu xun sin,
 bayo nxu bata kalan ti nxu dii jɔre waxatini han!”

²⁰ Ala naxa, “Efirami bɔnsɔnna mi findixi n nafan
 diin xan na ba,
 n diin naxan nafisama bonne xa?
 Bayo n nɛma falane tiye a ma,
 a fe rabirama n ma.
 Nanara, n bɔnen bata kala a fe ra,
 a kininkininna yi n suxu han!”
 Alatalaa falan nan na ra.

²¹ E taxamasenne ti kiraan xɔn,
 ε wudine bitin kiraan de
 alogo muxune nama kira gbeen fata
 e lan e xa bira naxan fɔxɔ ra.
 Isirayila yama fajina,
 ε mɔn xa xete, ε xete ε taane yi.

²² N ma dii murutεxine,
 ε luma na xun xɔn sigani
 han waxatin mundun yi?
 Bayo Alatala fe nenɛn naminima nen bɔxɔ xɔnna
 fari,

ɲaxanla fama nɛn xɛmɛn fendeni.*

Ala mɔn Yuda nun Isirayila yitɔnma nɛn

²³ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N na xɛtɛ e muxu suxine ra waxatin naxan yi, a mɔn falama nɛn Yuda yamanan nun a taane yi, e naxa, ‘Alatala xa barakan sa tinxin yirena fe yi geya sariɲanxina.’ ²⁴ Xɛɛ biine nun xuruse rabane dɔxɔma nɛn Yuda yamanani e nun a taane birin. ²⁵ Bayo n muxu xadanxine nii yifanma e ma nɛn, n yi muxu nii kalaxine ralugo.”

²⁶ Na waxati yɛtɛni, n yi xulun, n yi a kolon a n ma xixɔnla yi ɲaxun han!

²⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lɔxɔne fama, n mɔn muxune nun xuruseene rasabatima nɛn Isirayila nun Yuda yamanane yi, e wuya ayi alo muxun na sansiin xuya xɛɛn ma. ²⁸ Benun to, n na n yɛɛn ti nɛn e ra alogo n xa e xunna kala, n yi e tala, n yi e halagi, n yi e raxɔri, n yi gbalon nafa e ma. Koni iki, n mɔn n yengi dɔxɔma nɛn e xɔn alogo n xa e yamanan ti, n yi e si,” Alatalaa falan nan na ra. ²⁹ A mi fa falama na lɔxɔni fa fala, Fafane bata ɲaxundan xindene don, koni e diine nan ɲinye ramuluxun.†

³⁰ Koni birin faxama a yɛtɛ hakɛn nan ma fe ra. Muxu yo ɲaxundan xindene don, na kanna yɛtɛɛn nan ɲinye ramuluxunma.

* **31:22:** Waxatina nde, Ala waxi a xɔn ma nɛn a Isirayila yamaan xa a tan Ala fen. Anu, e dari fe mi yi na ra hali Isirayila yamaan to findixi Ala gbeen na layiri xidin xɔn alo xɛmɛn nun ɲaxanla futun xidima kii naxan yi. † **31:29:** Na feen mɔn sɛbɛxi Nabi Esekiyeli 18.2 kui.

Layiri nenena fe

³¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Na lɔxɔne fama, n layiri nenɛn xidima†
 nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi waxatin
 naxan yi.

³² A mi ligama
 alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane tagi,
 n to e yii rasuxu n yi e ramini Misiran yamanani.
 Bayo e n ma layirin kala nen
 hali n to findi e kanna ra,”
 Alatalaa falan nan na ra.

³³ “Koni layirin ni i ra,
 n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan tagi.”
 Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, “Na waxatin na dangu,
 n na n ma sariyane sama nen e xaxinli,
 n yi e sɛbɛ e bɔɲeni.
 N findima nen e Ala ra,
 e yi findi n ma yamaan na.

³⁴ Muxu yo mi fa a boden maxaranma,
 muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa,
 a naxa, ‘I xa Alatala kolon,’
 bayo e birin n kolonma nen,
 keli muxudin ma han muxu gbeena.
 Bayo n dijɲama nen e hakɛne ma
 n yi e yulubine xafari.”
 Alatalaa falan nan na ra.

³⁵ Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan sogen da
 alogo a xa kenenna fi yanyin na,

† **31:31:** Layiri nenena fe sɛbɛxi Luka 22.20 nun Kɔrɛnti Singen
 11.25 nun Kɔrɛnti Firindena 3.6 nun Heburune 8.8-12 kui.

e nun kiken nun sarene kœen na,
 naxan fœxœ igeni maxama,
 a mœrœnne yi xuxu, §
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna, na naxa,
³⁶ “Fanni dunuƚa da kiin sariyani itoe n yεtagi,
 Isirayila yixεtene fan yatema nen siyaan na n yεε
 ra yi.”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁷ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Xa kore xœnna nœ maligε,
 xa bœxœ xœnna bunne nœ kolonƚε,
 nayi, n fan n mœma nen Isirayila bœnsœnna ra e
 kεwanle fe ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalœn taa nenœna fe

³⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lœxœne fama,
 taani ito mœn tima Alatala xa waxatin naxan yi,
 keli Xanœli Sangansoon ma han sa dœxœ Songen
 Ma Dœen na. ³⁹ Taan dan nenœn fœlœma mœnna nin
 siga tinxinni han Garebi geyana, sa dangu Gowa
 binni. ⁴⁰ Binbine nun xubene bœxœnma lanbanna
 naxan yi e nun gbingbinna naxanye sigama han
 Kedirœn xudeni siga han taan so dœen tongonna
 so dœen naxan xili Soone Dœna, sogeteden binni,
 mœnne birin nasariƚanma nen Alatala xa. Yire yo
 mi fa kalœ na hanma a raxœri.”

32

Yeremi yi xœœna nde sara

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, Yuda manga
 Sedeki a mangayaan ƚœε fudeni, Nebukadanesari

§ 31:35: Igen mœrœnne: alo foyen na so igeni.

a mangayaan ꝑεε fu nun solomasεχeden nan yi a ra nun.

² Babilɔn yamanan sofa ganla bata yi Yerusalɛn taan nabilin nun na waxatini, e yi taan yεngεma. Nabi Yeremi yi saxi kasoon na kantan tiine banxin sansanna kui Yuda mangan konni. ³ Yuda mangan Sedeki bata yi a balan mɛnni, a naxa, “Nanfera i nabiya falani itoe tima? I yi a fala, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N taani ito sama nɛn Babilɔn mangan sagoni, a yi a tongo. ⁴ Yuda mangan Sedeki mi tangama Babilɔn kaane ma de! N na a sama nɛn Babilɔn mangan sagoni yati, a yi falan ti a xa kɛnɛn nun kɛnɛn, a yi a yetagi to. ⁵ Babilɔn mangan sigama nɛn Sedeki ra Babilɔn yi, a sa luma dɛnaxan yi han n na keli a malideni waxatin naxan yi. Xa ε Babilɔn kaane yεngε, ε mi nɔ sɔtɔma de!” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

⁶ Yeremi a falan ni ito ra, a naxa, “Alatala falan ti nɛn n xa, a naxa, ⁷ I sɔxɔ Salun ma dii xɛmɛn Xanameli fama nɛn i fɛma, a yi a fala i xa, a naxa, ‘N ma xεε bɔxɔn sara n ma, naxan Anatɔti taani, bayo i tan daxa kε sariyan na, i yi a sara, a findi i gbeen na.’ ⁸ Nayi, n sɔxɔ a dii xɛmɛn Xanameli yi fa n fɛma kantan tiine banxin sansanna kui alo Alatala a fala kii naxan yi. Xanameli yi fa a fala n xa, a naxa, ‘N ma xεε bɔxɔn sara n ma naxan Anatɔti taani, Bunyamin yamanani, bayo i tan daxa kε sariyan na, i yi a sara, a findi i gbeen na. A sara!’ N yi a kolon fa fala Alatalaa falan nan yi kamalixi na ra. ⁹ Nayi, n yi n sɔxɔ a diin Xanameli a xεε bɔxɔn sara a ma naxan Anatɔti taani, n yi gbeti gbanan fu nun solofere so a yii. ¹⁰ N yi a sara kɛdini tɔn, n yi n ma taxamasenna

sa a ma, n yi serene xili, n gbetin maliga sikeela ra. ¹¹ N yi a sara kedin tongo, n ma taxamasenna yi naxan ma, sariyane yi sebexi naxan kui, e nun kedi gbete naxan mi yi balanxi taxamasenna ra. ¹² N yi a sara kedin so Neriya dii xemen Baruku yii Maxiseya mamandenna. N na liga n soxo a dii xemen Xanameli yee xori, e nun seren naxanye e yii foxon sa xee boxon sara kedin ma, e nun Yahudiyani naxanye birin yi kantan tiine banxin sansanna kui. ¹³ N yi yamarini ito so Baruku yii e yee xori, n naxa, ¹⁴ 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, boxon sara kedini itoe tongo, naxan balanxi n ma taxamasenna ra e nun naxan nabixi, i sa e sa fena nde kui, e mi kale denaxan yi. ¹⁵ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, boxona nde, muxune mon banxine nun xee boxone nun manpa bili nak boxone sarama nen yamanani ito yi.' "

¹⁶ "N to boxon sara kedin so Neriya dii xemen Baruku yii, n yi Alatala maxandi, n naxa, ¹⁷ 'Marigina Alatala, i tan naxan kore xonna nun boxo xonna daxi i senbe gbeeni, kabanako fe yo mi xoboxo i tan yii. ¹⁸ I ya hinanna mayitama nen muxune xa han mayixete wuli keden, koni i fafane hakene saranma e diine ra nen. Ala, i gbo, Ala senbemaan nan i tan na naxan xili Alatala Senben Birin Kanna. ¹⁹ I ya fe ragidixine gbo, i kewanle magaxu. I yena adamadiine birin sigati kiin na, alogo i xa birin saran a kewanle ra, saranna naxan lan a wali xonne ma. ²⁰ I yi kabanako feene nun taxamasenne ligama xabu nxu yi Misiran yamanani waxatin naxan yi han to, i ne liga Isirayila kaane ye e nun adamadiine birin, i yi

xinla sɔtɔ naxan gbo han to. ²¹ I bata Isirayila i ya yamaan namini Misiran yamanani taxamasenne nun kabanako feene nun sɛnbɛ gbeen nun nɔɔn nun fe magaxuxine xɔn. ²² I yamanani ito so nɛn e yii, i bata yi i kɔlɔ naxan so fe ra e benbane yii, kumin nun nɔnɔn gbo yamanan naxan yi. ²³ E bata fa, e fa dɔxɔ a yi. Koni, e mi e tuli matixi i xuiin na, e mi bira i ya sariyan fɔxɔ ra, e mi i ya yamarine suxi. Nanara, i ɲaxankatani ito birin nafaxi e ma. ²⁴ Yaxune bata gbingbinne rate taan yinna xɔn alogo e xa dangu a xun ma. Taan fama nɛn ludeni Babilɔn kaane sagoni, naxanye a yɛngɛma, silanfanna nun fitina kamɛn nun fitina furen yi taan kala. I naxan falaxi, na bata kamali, a tan ni ito ra. ²⁵ Marigina Alatala, i a fala n xa nɛn, i naxa, “Xɛɛ bɔxɔn sara gbetin na serene yɛɛ xɔri.” Anu, taan sa luma Babilɔn kaane nan sago yi.’ ”

Alatala yi Yeremi yabi

²⁶ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ²⁷ “Alatala nan n tan na, niiramane birin ma Ala. Kabanako fena nde na yi ba, naxan xɔdɔxɔ n tan yii? ²⁸ Nanara, n tan, Alatala, n ni ito nan falama, fa fala taani ito sama Babilɔn kaane nun Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni nɛn, e yi a tongo. ²⁹ Babilɔn kaan naxanye taani ito yɛngɛma, ne soma nɛn taani ito yi, e tɛɛn so a ra, e a gan, e nun a banxine e wusulanna gan Baali xa naxanye xuntagi, e minse saraxane rabɔxɔn ala gbɛtɛne xa dɛnaxanye yi, e yi n naxɔlɔ. ³⁰ Bayo xabu e dii ɲɔrɛ waxatine yi Yuda kaane nun Isirayila kaane mi sese ligaxi fɔ fe ɲaxina n yɛɛ ra yi, e lu n naxɔlɛ e

suxure rafalaxine xɔn, Alatalaa falan nan na ra.
³¹ Bayo taani ito muxune bata n naxɔɔ, e n bɔɲɛn nate, keli a ti lɔxɔn ma han to. Nayi, n fa a bama nɛn n yɛtagi. ³² Yuda kaane nun Isirayila kaane bata n naxɔɔ e kɛwali ɲaxine xɔn, e tan nun e mangane nun e kuntigine nun e saraxaraline nun e nabine, e nun Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane birin. ³³ E bata e xun xanbi so n yi, e mi e yɛɛ rafindixi n ma. Anu, n yi e xaranma waxatin birin, koni e mi tin e tuli matiyɛ, e xurun sɔɔ. ³⁴ E yi e suxurene dɔxɔ n ma banxini n xinla binyama dɛnaxan yi, e yi a raharamu. ³⁵ E yi kidene rafala Baali xa Ben-Hinɔn lanbanni, alogo e xa e diine gan saraxan na Mɔɔɔkɔ xa. N mi e yamari naxan ma, n mi sa mirixi naxan ma. E bata xɔsi fe sifani itoe liga, e yi Yuda bɔnsɔnna ti yulubin ma.”

³⁶ “Iki, ɛ fa a falama taani ito ma nɛn, ɛ naxa, ‘A sama nɛn Babilɔn mangan sagoni! E a nɔma nɛn yɛngɛn nun fitina kɛmɛn nun fitina furen xɔn!’ Nanara, n tan Alatala, Isirayilaa Ala, n fa ito nan falama, n naxa, ³⁷ ‘N na e malanma nɛn yati, sa keli yamanane birin yi, n na e raxuyama ayi dɛnaxanye yi n ma xɔɔ gbeen nun n ma bɔɲɛ teeni. N mɔn xɛtɛma e ra nɛn be, n yi tin e dɔxɔ bɔɲɛ xunbenli. ³⁸ E findima nɛn n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra. ³⁹ N yi xaxili kedenna fi e ma. E lu kira kedenna xɔn, alogo e xa gaxu n yɛɛ ra habadan, alogo e nun e diine xa lu hɛrini. ⁴⁰ N yi habadan layirin xidi n tan nun e tan tagi, n mi e rabeɲɲɛ mumɛ. N luma nɛn fe faɲin ligɛ e xa, n yi n yɛɛragaxun sa e bɔɲɛni, alogo e nama e xun xanbi so n yi. ⁴¹ N sɛwama nɛn fe faɲin liga feen na e xa. N yi e rasabati yamanani ito yi yati, n

bəɾɛn nun n niin birin na.’ ” ⁴² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N fe faɾin naxan falaxi lan e fe ma, n na ligama e xa nɛn alo n ɾaxankatani itoe birin nafaxi yamanani ito xili ma kii naxan yi. ⁴³ E mən xɛɛ bəxəne sarama nɛn yamanani ito yi na waxatini, e a falama dɛnaxan ma, e naxa, ‘Yire raxərixin nan a ra, muxu mi na, sube mi na, a bata sa Babilən kaane sagoni.’ ⁴⁴ Xɛɛ bəxəne sarama nɛn gbetin na, e sara kɛdine yi yɛlan, muxune yi e taxamasenne sa e ma sereyane yɛɛ xəri Bunyamin yamanani e nun Yerusalɛn rabilinna taane nun Yuda taane nun geya yire taane nun sogegododen binna geya yire taane nun Negewi yamanan taane yi. Bayo, Alatala mən e yamanan nasabatima nɛn. Alatalaa falan nan na ra.”

33

Yerusalɛn kisi fena

¹ Alatala mən yi falan ti Yeremi xa a firindeni, a yi balanxi kantan tiine sansanna kui waxatin naxan yi. A naxa, ² “Alatala ito nan falaxi, a tan naxan feene ligama, a tan naxan feene yitənma, a e ragidi, a xili Alatala, a tan naxan a falama, a naxa, ³ ‘N maxandi, n na i yabima nɛn. N fe gbeene yɛbama nɛn i xa, wundo fe luxunxine i mi naxanye kolon.’ ⁴ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan taani ito banxine ma e nun Yuda mangane banxine, naxanye bata rabira alogo e xa yaxune yɛngɛ naxanye tema yinna fari yɛngɛni, a naxa, ⁵ ‘Yamaan na Babilən kaane yɛngɛ waxatin naxan yi, banxini itoe rafema nɛn muxune binbine ra n naxanye faxama n ma xələ gbeeni. N na n yɛtagin luxunma nɛn taani ito muxune ma e kɛwali ɾaxine

fe ra. ⁶ Koni, n mən taani ito rasabatima nən, n yi a muxune rakendeya, n yi bəje xunbenla nun lannayaan fi e ma han! ⁷ N Yuda muxu muxine nun Isirayila muxu muxine raxetema nən keli konyiyani, n mən yi e rasabati alo a fəlōni. ⁸ N yi e rasarijan e hakene birin ma e yulubin ligaxi n na naxanye xən. N na e hakene birin mafeluma nən e n yulubin tongoxi naxanye xən, naxanye findixi murute feene ra n xili ma. ⁹ Nayi, taani ito findima nən sewan na n xa, e nun tantunna nun binyena bəxə xənna siyane birin tagi, e na fe fəjine birin me waxatin naxan yi n naxanye ligama e xa. E kuisanma nən e gaxu lan na fe fəjine nun bəje xunbenla birin ma n naxanye fima e ma.’ ”

¹⁰ “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E tan a falama yireni ito ma, e naxa, “Yire raxərixin na a ra, muxu mi fa na, xuruse mi na.” Anu, Yuda taani itoe nun Yerusalən kirani itoe naxanye rabəjinxiki, muxune nun xuruseene mi fa denaxanye yi iki, ¹¹ sewa sigine nun jaxajaxa sigine mən sama nən mənne yi e nun jaxalandi ti sigine xəmən nun a jaxanla xa, e nun naxanye sigama betin be barika bira saraxane badeni Alatalaa banxini, e naxa, “En Alatala Senben Birin Kanna tantun, bayo Alatala fan, a hinanna luma nən habadan.” Bayo n mən yamanan nasabatima nən alo a fəlōni,’ Alatala naxa na kiini.”

¹² “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Yamana raxərixini ito, muxune nun xuruseene mi fa denaxan yi, bəxəna nde xuruse rabane mən xuruse rabaden nun matabuden sətōma nən e xuruse kurune xa mənna taane birin yi.

¹³ Xuruseene mən luma nən e kantan muxune

dεxɔn geya yire taane nun sogegododen geya yire taane nun Negewi yamanan taane nun Bunyamin yamanan nun Yerusalɛn rabilinna taane birin yi, e nun Yuda taane yi.’ Alatala naxa na kiini.”

Ala a falan nakamalima nɛn Dawuda bɔnsɔnna xa

¹⁴ “Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Lɔxɔne fama, n fala fajine rakamalima lɔxɔn naxanye yi, n naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma. ¹⁵ Na lɔxɔne nun na waxatini, n tinxinden naminima nɛn Dawuda bɔnsɔnni, alo wudi jingin na mini wudin ma, a yi kiti kɛndɛn nun tinxinyaan naba yamanani. ¹⁶ Yuda yamaan nakisima nɛn na lɔxɔne yi, bɔjɛ xunbenla yi so Yerusalɛn yi. E a xili bama nɛn fa fala, “En ma tinxinna, Alatala.” ¹⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa: Dawuda jɔxɔ yi biran mi dasɛ mumɛ naxan dɔxɛ Isirayila yamaan manga gbɛdɛni.* ¹⁸ Lewi saraxaraline jɔxɔ yi biran mi dasɛ mumɛ naxan saraxa gan daxine bɛ, a bogise saraxane tutin nali, a saraxane ba lɔxɔ yo lɔxɔ.’”

¹⁹ Alatala yi falan ti Yeremi xa. A naxa, ²⁰ “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa ɛ nɔɛ layirin kalɛ nxu nun yanyin nun kɔɛɛn tagi, kɔɛɛn nun yanyin yi ba minɛ e waxatini nun, ²¹ nayi, n ma layirin nɔɛ kalɛ nxu nun n ma walikɛɛn Dawuda fan tagi nɛn, a bɔnsɔnna muxun yi dasa naxan dɔxɛ a jɔxɔni a manga gbɛdɛni. Nayi, n ma layirin mɔn nɔɛ kalɛ nxu nun Lewi saraxaraline tagi nɛn naxanye n ma wanla ra. ²² N na n ma walikɛɛn

* **33:17:** Na feen mɔn sɛbɛxi Samuyɛli Firinden 7.12-16 nun Mangane Singen 2.4 nun Taruxune Singen 17.11-14 kui.

Dawuda yixetene rawuyama ayi nen, e nun Lewi bənsənna muxun naxanye n ma wanla ra alo kore xənna saren naxanye mi nəe yatε, alo baan jεmεnsinna naxan yatεn mi kolonjε.’ ”

²³ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ²⁴ “I mi a toxi ba, yamani ito naxan falama? E naxa, ‘Alatala bata a mε a yama sugandixi firinne ra.’ Nayi, e n ma yamaan naɲaxuma, e mi fa e yatεxi siya ra.”

²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xa layirin mi yi nxu nun yanyin nun kəεen tagi nun, xa n mi yi kore xənna nun bəxə xənna da kiin sariyane sa nun, ²⁶ nayi, n yi nəe n mε nen Yaxuba yixetene nun n ma walikεen Dawuda yixetene ra, n yi tondi a bənsənna muxuna nde sugandε alogo a xa lu Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yixetene xun na. Bayo n mən e yamanan nasabatima nen, n yi kininkinin e ma.”

34

Alaa falana Sedeki xa

¹ Babilən mangan Nebukadanesari nun a sofa ganla nun yamanan naxanye birin yi a nəən bun ma e nun siyane birin yi Yerusalən nun a rabilinna taane birin yεngεma waxatin naxan yi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ² “Alatala, Isirayilaa Ala naxa, sa falan ti Yuda mangan Sedeki xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nen Babilən mangan sagoni, a yi a gan. ³ I tan mi tangama a ma, koni a i suxuma nen yati, i lu a sagoni, i Babilən mangan toma nen i yεen na, a yi falan ti i xa kεenεn nun kεenεn, a yi siga i ra Babilən yi. ⁴ Koni Yuda mangan Sedeki, i tuli mati Alatalaa falan na! Alatala falani ito nan tixi

lan i ma, a naxa, i mi faxε yεngεni sese ma. ⁵ I faxan bɔɲε xunbenla nin. I saya feen ligama nεn alo i benbane gbeene liga kii naxan yi, manga danguxine, muxune yi wusulanna gan i ya binyen mayita feen na, e i wuga, e naxa, “Ee! Nxu kanna bata faxa!” N tan Alatala nan na falaxi.’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁶ Nabi Yeremi yi na falane birin nali Yuda mangan Sedeki ma Yerusalεn yi. ⁷ Na waxatini, Babilɔn mangana ganla yi Yerusalεn yεngεma e nun Yuda taan bonne birin, a li Lakisi taan nun Aseka taan nan tun yi fa luxi Yuda taa makantanxine ra.

Konyine xɔɔyana fe

⁸ Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan Sedeki yelin xanbini layirin xidε e nun Yerusalεn yamaan tagi, alogo e xa konyine xɔɔya. ⁹ Birin yi xɔɔyaan fima a konyi Heburu kaane ma, alogo muxu yo nama fa a Yahudiyān boden nawali alo konyina. ¹⁰ Kuntigine nun yamaan naxanye na layirin xidi, ne yi tin e konyine bejin feen ma alogo e nama fa lu konyiyani. E yi tin na ma, e yi e bejin. ¹¹ Koni na xanbi ra, e mɔn yi e miriyaan masara, e yi e konyine maxili, e bata yi naxanye bejin, e yi e karahan alogo e mɔn xa findi konyine ra.

¹² Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ¹³ “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N layirin xidi nεn nxu nun ε benbane tagi, n na e ramini waxatin naxan yi Misiran yi konyiyani. N yi a fala e xa, n naxa, ¹⁴ “Xa ε ngaxakedenna Heburuna nde a yεε mati ε ma konyin na, a wal-ima nεn ε xa ɲεε sennin. A ɲεε soloferedeni ε xa a

xɔɔya.”* Koni ε benbane mi n xuiin suxu, e mi e tuli mati n na. ¹⁵ Ε tan bata yi ε kewanle masara waxati danguxini itoe yi, naxan fan n tan yeε ra yi, ε yi na liga, ε birin yi xɔɔyaan fi ε ngaxakedenne ma. Ε layirin xidi nen n yetagi, n ma banxini n xinla binyama denaxan yi. ¹⁶ Koni ε bata xεε ε fe ragidixin fɔxɔ ra, ε yi n xinla kala, ε to ε konyine maxili, ε bata yi naxanye bejin nun, ε bata yi naxanye lu e xa siga, ε mɔn yi e karahan a e xa findi ε konyine ra.’ ”

¹⁷ “Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Ε to mi n binyaxi, ε tondi xɔɔyaan fiyeε ngaxakedenne ma ε adamadi bodene. Nayi, n xɔɔyaan sifana nde fima ε ma nen, ε fa xɔɔyani ito nan sɔtɔma, naxan a ligε ε faxa silanfanna nun fitina furen nun fitina kameni, han ε fe yi bɔxɔ xɔnna yamanane birin muxune magaxu.’ Alatalaa falan nan na ra. ¹⁸ ‘Muxun naxanye n ma layirin kalaxi, naxanye mɔn mi tin layirin nakamale e yetεen naxan xidi n yetagi, n na e suxuma nen alo e jinge diin naxan yisegen firinna ra, e yi dangu a dungine tagi layiri xidin dangan misaala ra.† ¹⁹ Yuda nun Yerusalen kuntigine nun mangan bundɔxɔne nun saraxaraline nun yamanan muxun naxanye birin danguxi na jingen dungine tagi, ²⁰ n ne sama nen e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, e binbine yi findi xɔline nun burunna subene balon na. ²¹ N Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine sama nen e

* **34:14:** Na feen sebexi Xɔɔyaan 21.2 nun Sariyan 15.12-15 kui.

† **34:18:** Mɛn kaane yi xuruseni sege ma nen firinna ra, e yi dangu a dungi firinne tagi layirin misaala ra fa fala xa naxan mi layirin nakamali, na kanna xa liga alo xuruseen naxan yisege xi ito ra. Na feen sebexi Dunuɔa Fɔlon 15.9-18 kui.

yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, Babilɔn mangana sofa ganla, naxanye e masigaxi ε ra. ²² N yamarin fima nɛn, n yi e raxεtε be taani ito xili ma. E taan yεngεma nɛn, e yi a tongo, e yi a gan. N yi Yuda taane raxɔri, e findi bɔxɔ rabeɲinxin na.’ Alatalaa falan nan na ra.”

35

Yereṃi nun Rekabu bɔnsɔnne fe

¹ Alatala bata yi falani ito ti Yereṃi xa Yuda mangan Yosiyaa dii Yehoyakimi a mangayaan waxatini, a naxa, ² “Siga Rekabu bɔnsɔnne fεma, i yi e xili, e xa fa Alatalaa banxin kuiin yirena nde yi, i manpaan so e yii, alogo e xa a min.”

³ Nanara, n yi Yaasaniya tongo, Xabasiniyaa dii xεmɛn Yereṃi a dii xεmɛna, e nun a ngaxakedenne nun a diine nun Rekabu bɔnsɔnna birin. ⁴ N yi siga e ra Alatalaa banxini, Alaa muxun Yigidali a dii xεmɛn Xanan ma dii xεmɛne yi walima banxin konkon naxan kui, kuntigine banxin kuiin yiren dεxɔn, Salun ma dii xεmɛn Maaseyaa waliden konkon xun ma, naxan yi so dεen kantanma. ⁵ N yi fεɲεne dɔxɔ Rekabu bɔnsɔnna muxune yεtagi e rafexi manpaan na e nun igelengenne. N yi a fala e xa, n naxa, “E manpana nde min!” ⁶ E yi n yabi, e naxa, “Nxu mi manpaan minma, bayo nxu benba Rekabu a dii xεmɛn Yonadabo nxu yamari nɛn, a naxa, ‘E nama manpaan min mumε, ε tan nun ε yixεtene, ⁷ ε nama banxi ti, ε nama sansi si, ε nama manpa bili si, seni itoe mɔn nama lu ε yii. Koni ε luma bubune nin ε dunuɲa yi gidin birin yi, alogo ε xa bu yamanani ε dɔxɔma xɔɲeyani dɛnaxan yi.’

⁸ Nxu benba Rekabu a dii xεmεn Yehonadabu nxu yamari feen naxanye ma, nxu bata ne suxu. Nxu mi manpaan minma nxɔ simayani mumε, nxu tan ba, nxɔ ɲaxanle ba, nxɔ dii xεmεne ba, nxɔ dii tεmεne ba, ⁹ nxu mi banxi tima, nxu so a kui, nxu gbee mi findε manpa bili nakɔ ra, hanma xεεna hanma langana. ¹⁰ Nxu luma bubune nan kui, nxu bata nxu benba Yonadabo a yamarine birin suxu ken! ¹¹ Koni Babilɔn mangan Nebukadanesari to yamanan yεnge, nxu a fala nεn, nxu naxa, ‘En siga Yerusalεn yi, en na en gi Babilɔn kaane nun Arami kaane sofa ganle bun.’ Nayi, nxu yi dɔxɔ Yerusalεn yi.”

¹² Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ¹³ “Alatala Sεnben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, sa a fala Yuda kaane nun Yerusalεn kaane xa, i naxa, ‘E mi xaxili sɔtε ba? E mi n ma falane suxε ba?’ Alatalaa falan nan na ra. ¹⁴ ‘Rekabu a dii xεmεn Yehonadabu bata yi yamarin fi a diine ma, a e nama manpaan min. E bata a yamarin suxu. E mi a minxi han to. Han to, e mi manpaan min bayo e bata e benbana a yamarin suxu. Anu, n tan falan tima ε xa yeyε, koni ε mi n xuiin suxi. ¹⁵ N na n ma walikεne rasigama ε ma yeyε, nabine, alogo e xa a fala ε xa, e naxa, “E xεtε ε kira ɲaxin fɔxɔ ra, ε kεwanle maxεtε, ε nama bira ala gbεtεne fɔxɔ ra, ε yi e batu. Nayi, ε luma nεn yamanani n naxan soxi ε nun ε benbane yii.” Koni ε mi ε tuli mati n na, ε mi n xuiin namε. ¹⁶ Rekabu a dii xεmεn Yehonadabu yixεtεne bata e benbana a yamarin suxu, koni yamani ito mi n xuiin suxi!’ ¹⁷ Nanara, Alatala, Ala Sεnben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa,

‘N gbalon nafama nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane ma, n feen naxanye birin fala e xili ma. Amasoto n bata falan ti e xa, e mi n xuiin namexi, n yi e xili, e mi n yabi.’ ”

¹⁸ Yeremi yi a fala Rekabu bənsənnə muxune xa, a naxa, “Alatala Sənbən Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘E bata ε benba Yehonadabu a yamarine suxu, ε bira a yamarine birin fəxə ra, ε yi e birin liga,’ ¹⁹ Na ma, Alatala Sənbən Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Rekabu a dii xəməən Yonadabo yixətəna ndee luma nən walə n yətəgi, e mi janjə mume!’ ”

36

Yehoyakimi yi kedin gan

¹ Yuda mangan Yosiyə a dii xəməən Yehoyakimi a mangayaan jəε naanindeni, Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa, ² “Kedi mafilinxina nde tongo, i yi n ma falane birin səbε n bata naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma e nun siya gbətene birin xabu n falan ti fələ i xa ləxən naxan yi Yosiyə waxatini han to. ³ Waxatina nde, Yuda kaane a famuma nən n fe jaxin naxan nagidixi e xili ma, e birin yi xətε e kira jaxin fəxə ra. Nayi, n na e yulubine nun e hakene mafeluyε nən.”

⁴ Yeremi yi Neriyaə dii xəməən Baruku xili. Alatala bata yi falan naxanye birin ti a xa, Yeremi yi ne fala, Baruku yi ne səbε kedin kui. ⁵ Na xanbi ra, Yeremi yi yamarin fi Baruku ma, a naxa, “E tənna nan dəxi n ma mənni, n mi nəε sigε Alatala Batu Banxini. ⁶ Nayi, i tan xa siga Alatalaa banxini. N na Alatalaa falan naxanye tixi i xa, i naxanye

sebe, i sa ne xaran yamaan yetagi sun suxu loxoni. I e xaran Yuda kaane xa naxanye fama sa keli e taane yi. ⁷ Nayi, waxatina nde, e Alatala mafanma nen, e birin yi xete e kira jaxin foxo ra. Bayo Alatalaa xolon nun a fitinan gbo yamaan xili ma.” ⁸ Nabi Yeremi Neriya dii xemen Baruku yamari feen naxanye birin ma, a yi ne liga, a yi sa Alatalaa falane xaran kedini Alatala Batu Banxini.

⁹ Yuda mangan Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan je suulunden kike solomanaanin-deni, e yi loxo keden sugandi a Yerusalen kaane xa sunna suxu na loxoni Alatala yetagi e nun Yuda kaan naxanye birin fa Yerusalen yi sa keli Yuda taane yi. ¹⁰ Baruku yi Yeremi a falane birin xaran kedini Alatala Batu Banxini yamaan birin yetagi. A yi doxi sebeli tiin Gemariyaa konkon nin, Safan ma dii xemena, denaxan yi sansanna kui naxan faxan na Alatala Batu Banxin so de nenen na.

¹¹ Gemariya dii xemen Mikahu, Safan mamandenna to Alatalaa falane birin name naxanye yi sebexi na kedin kui, ¹² a yi siga sebeli tiin doxodeni manga banxini kuntigine birin yi malanxi denaxan yi, sebeli tiina Elisama nun Semayaa diin Delaya nun Akibori a diina Elanatan nun Safan ma diin Gemariya nun Xananiyaa diin Sedeki, e nun kuntigin bonne birin. ¹³ Mikahu yi na falane birin yeba e xa, a naxanye me, Baruku yi kedin xaranma waxatin naxan yi yamaan birin yetagi.

¹⁴ Nayi, kuntigine yi Netaniyaa dii xemen Yehudi rasiga, Kusi a dii xemen Selemiya mamandenna, a xa sa a fala Baruku xa, a naxa, “I kedin naxan

xaranxi yamaan birin yεtagi, na tongo, i fa!” Neriyaa dii xεmεn Baruku yi na kedin tongo, a siga e fema. ¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “I magodo, i yi a xaran nxu xa.” Baruku yi a xaran e xa. ¹⁶ E to na falane birin mε, e gaxuxin yi e bode mato, e yi a fala Baruku xa, e naxa, “Nxu falani itoe birin yεbama nen mangan xa.” ¹⁷ Nayi, e yi Baruku maxodin, e naxa, “A fala nxu xa, i falani itoe birin seβexi kii naxan yi. Yeremi nan de xui itoe ra ba?” ¹⁸ Baruku yi e yabi, a naxa, “A falani itoe tixi n xa a xuini texin nan na, n yi e seβε kedin ito kui duba igen na.” ¹⁹ Kuntigine yi a fala Baruku xa, e naxa, “Siga, ε nun Yeremi xa sa ε luxun, muxu yo nama a kolon ε denaxan yi.”

²⁰ E yi kedin lu Elisama seβeli tiina konkoni, e siga mangan fema a tanden ma, e sa falane birin yεba mangan xa. ²¹ Mangan yi Yehudi rasiga kedin tongodeni. Yehudi yi sa a tongo Elisama seβeli tiina konkoni, a yi fa a xaran mangan yεtagi e nun kuntigin naxanye birin yi mangan fema. ²² Neεn kike solomanaaninden nan yi a ra, mangan yi doxi a xunbeli waxatin banxini, teεn yi degema wuren kui a yεtagi. ²³ Yehudi na yi kedin yire saxan hanma naanin xaran, mangan fan yi na kedin yiren xabama a ra nen seβeli tiina filedin na, a yi na woli teeni wuren kui, han kedin birin yi gan jan. ²⁴ Nayi, mangan nun a kuntigine birin yi na falane birin namε, e mi gaxu hali, e mi e dugine yibo e ma nimisani. ²⁵ Anu, Elanatan nun Delaya nun Gemariya mangan mafan nen alogo a nama kedin gan, koni a mi a tuli mati e ra. ²⁶ Mangan yi yamarin fi Yerameeli ma, mangana

dii xemena nde, e nun Asiriyeli a dii xemen Seraya nun Abadele a dii xemen Selemiya, a e xa sebeli tiin Baruku nun Nabi Yeremi suxu. Koni Alatala yi e raluxun.

Alaa falana mangan xili ma

²⁷ Baruku bata yi Yeremi a falan naxanye sebe, mangan to na kedigan, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ²⁸ “I mon xa kedi gbete tongo. Falan naxanye yi kedi singen ma, Yuda mangan Yehoyakimi naxan ganxi, i mon xa ne sebe kedini. ²⁹ I mon xa a fala Yuda mangan Yehoyakimi xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, i tan nan kediganxi, i naxa, “Nanfera i falani itoe sebei a Babilon mangan fama nen, a yi yamanani ito kala, a yi a muxune nun a xuruseene birin naxori?” ³⁰ Nanara, Alatala ito nan falaxi Yuda mangan Yehoyakimi xili ma, fa fala a bonsonna muxu yo mi daxoma Dawudaa manga gbedeni, a yeteen binbin naberinma nen sogen na yanyin na e nun xunbenla ra keeen na. ³¹ N na a kewali jaxine saranma nen a ra e nun a diine nun a kuntigine. N gbalon nafama e tan nun Yerusalen kaane nun Yuda kaane birin ma nen, n feen naxanye birin fala e xili ma, bayo e mi e tuli matixi n na.’ ”

³² Yeremi yi kedi mafilinxi gbete tongo, a yi a so Neriya dii xemen Baruku yii, sebeli tiina. Baruku yi falane birin sebe Yeremi naxanye fala a xa, naxanye yi kedi singen kui, Yuda mangan Yehoyakimi naxan gan. A mon yi na fala sifa wuyaxi gbete ye sa ne fari.

37

Yeremi yi sa kasoon na

¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari yi Yosiyaa dii xεmεn Sedeki dɔxɔ mangan na Yehoyakimi a dii xεmεn Yoyakin nɔxɔni Yuda yamanan xun na.

² Alatala falan naxan ti Nabi Yeremi xa, a tan ba, a kuntigine ba, yamanan muxune ba, e sese mi na rame.

³ Anu, na waxatini Manga Sedeki bata yi Selemiyaa dii xεmεn Yehukali nun saraxaraliin Maaseya dii xεmεn Sofoni xε a faladeni Nabi Yeremi xa, a naxa, “Alatala en ma Ala maxandi nxu xa.”

⁴ Na waxatini Yeremi yi sigan nun xεtεn nabama yamaan tagi. A munma yi sa kasoon na singen.

⁵ Misiran mangana ganla bata yi mini Misiran yamanani. Babilɔn kaan naxanye yi Yerusalen rabilinxi a yengɛdeni, ne yi na feen mε, e yi e masiga Yerusalen ra.

⁶ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa, a naxa, ⁷ “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Ɛ sa a fala Yuda mangan xa naxan ε xεxi n maxɔdindeni, ε naxa, “Misiran mangana ganla naxan minixi ε malideni, ne xεtεma nεn e konni Misiran yamanani. ⁸ Nayi, Babilɔn kaane mɔn fama nεn, e yi taani ito yengε, e yi a nɔ, e a gan.” ⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: Ɛ nama ε yetε mayenden, ε yi a miri a Babilɔn kaane e makuyama ε ra nεn! Bayo e mi sigama. ¹⁰ Hali ε Babilɔn kaane sofa ganla birin nɔ, naxanye ε yengεma, hali muxu maxɔlɔxine nan gbansan lu e faxataren na, e birin kelima nεn, e mini e bubune kui, e yi taani ito gan.’ ”

¹¹ Babilɔn kaane sofane yi makuyaxi Yerusalen ra waxatin naxan yi lan Misiran mangana ganla

fe ma, ¹² Yeremi yi wa mini feni Yerusalɛn yi siga Bunyamin yamanani, alogo a xa sa kɛɛna nde tongo a konni. ¹³ A to taan so dɛɛn li dɛnaxan xili Bunyamin dɛna, mini taani, kantan ti kuntigin naxan xili Yiriya, Selemiyaa dii xɛmɛna, Xananiya mamandenna, na yi Nabi Yeremi rati, a yi a fala a xa, a naxa, “I bata sa Babilɔn kaane fari!” ¹⁴ Yeremi yi a yabi, a naxa, “Nɔndi mi na ra, n mi sɛ Babilɔn kaane fari sese ma!” Koni Yiriya mi a tuli mati a ra. A yi Yeremi suxu, a siga a ra kuntigine fɛma. ¹⁵ Kuntigine xɔɔxin yi a bɔnbɔ, e yi a sa kasoon na Yonatan ma banxini, sebeli tiina, bayo e bata yi mɛn findi kaso banxina nde ra. ¹⁶ E Yeremi raso yinla nde ra kaso banxin bun, a sa balan mɛnni, a yi bu na han!

¹⁷ Lɔxɔna nde, Manga Sedeki yi xɛraan nasiga a tongodeni. E to fa a ra mangan konni, mangan yi a maxɔdin wundoni, a naxa, “Alatala bata falana nde ti i xa iki ba?” Yeremi yi a yabi, a naxa, “Ɔn, a naxa a i sama nɛn Babilɔn mangan sagoni.” ¹⁸ Yeremi mɔn yi a fala Manga Sedeki xa, a naxa, “N hakɛn mundun ligaxi i ra, hanma i ya kuntigine hanma yamana, naxan a ligaxi i n saxi kasoon na? ¹⁹ Ɛ nabine sa minɛn yi iki, naxanye yi nabiya falane tima ɛ xa, e naxa, ‘Babilɔn mangan mi fama ɛ tan nun yamanani ito yɛngɛdeni?’ ²⁰ Iki, mangana, n kanna, yandi, i tuli mati n na, i xa tin n ma falan ma. I nama n naxɛɛ sebeli tiin Yonatan ma banxini, alogo n nama faxa mɛnni.” ²¹ Manga Sedeki yi yamarin fi a e xa e yengi dɔxɔ Yeremi xɔn kantan tiine banxin sansanna kui, e yi lu buru xun keden soɛ a yii lɔxɔ yo lɔxɔ keli buru ganne yireni han taan burun birin na ɲan lɔxɔn naxan yi.

Yeremi lu na kii nin kantan tiine banxin sansanna kui.

38

Eyi Yeremi ragodo yinla ra

¹ Yeremi yi falan naxanye tima yamaan xa, Matan ma dii xεmεn Sεfati nun Pasaxuri a dii xεmεn Gedali nun Selemiyaa dii xεmεn Yukala nun Malakiyaa dii xεmεn Pasaxuri yi ne birin namε. A yi a falama, a naxa, ² “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Naxan yo lu taani ito yi, na kanna faxama yεngεn nun fitina kamεn nun fitina furen nin, koni naxan na keli taani ito yi, a sa a yetε dεntεgε Babilōn kaane xa, na kanna kisima nεn, a tan yi lu a nii ra betε. A kisima nεn.’” ³ Alatala mōn ito nan falaxi, a naxa, ‘Taani ito sama nεn Babilōn mangan sagoni yati, a yi a tongo.’”

⁴ Kuntigine yi a fala mangan xa, e naxa, “Xεmεni ito xa faxa! Bayo sofaan naxanye luxi taani ito yi, a ne tunnaxōlōma e ma e nun yamaan birin, a lu fala sifani itoe tiyε e xa. Xεmεni ito mi yamaan munanfanna xan fenma, fō a kala fena.” ⁵ Manga Sedeki yi e yabi, a naxa, “N bata a lu ε yii. N tan mangan mi nōε ε yεε ratiyε.” ⁶ Nayi, e yi Yeremi tongo, e sa a rasin mangana dii xεmεn Malakiyaa ige ramara yinla ra kantan tiine banxin sansanna kui, e Yeremi ragodo mεnni lutin na. Ige mi yi fa na kui, koni boron yi na. Yeremi yi bitin boroni.

⁷ Koni Ebedi-Meleki Kusi kaan naxan yi findixi kuntigin na mangana banxini, na yi a mε a e bata Yeremi rasin ige ramara yinla ra. Mangan yi tixi taan so dεεn na dεnaxan xili Bunyamin. ⁸ Ebedi-Meleki yi mini manga banxini, a yi a fala mangan

xa, a naxa, ⁹ “Mangana, n kanna, muxuni itoe bata fe ɲaxin liga Nabi Yeremi ra, e sa a woli ige ramara yinla ra. A faxama nɛn kamɛn na nayi, bayo buru mi fa taani.” ¹⁰ Mangan yi Ebedi-Meleki Kusi kaan yamari, a naxa, “Muxu tonge saxan tongo, i sa Nabi Yeremi rate ige ramara yinla ra, benun a xa faxa.” ¹¹ Ebedi-Meleki yi muxune tongo, e siga mangana banxin kui yirena nde yi gbeti ramaraden bun ma, e sa dunkobine nun dugi fori kalaxine tongo mɛnni, e yi sa e ragodo Yeremi ma lutin na. ¹² Ebedi-Meleki Kusi kaan yi a fala Yeremi xa, a naxa, “Dunkobin nun dugi fori kalaxini itoe raso i ganla bun ma, i lutine xidi e fari.” Yeremi yi na liga. ¹³ E yi Yeremi bandun lutine ra, e yi a rate ige ramara yinla ra. Yeremi yi lu kantan tiine banxin sansanna kui.

Sedeki nun Yeremi e bode tona

¹⁴ Manga Sedeki yi xɛrane rasiga Nabi Yeremi tongodeni. E yi fa a ra mangan fɛma Alatala Batu Banxin so dɛ saxanden na. Mangan yi a fala Yeremi xa, a naxa, “N fe keden nan maxɔdinma i ma, i nama sese luxun n ma.” ¹⁵ Yeremi yi Sedeki yabi, a naxa, “Xa n na a fala i xa, i mi n faxɛ ba? N na i kawandi, i mi a suxɛ sese ma.” ¹⁶ Manga Sedeki yi a kɔlɔ Yeremi xa wundoni, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, a tan naxan niin biraxi en yii, n mi i faxɛ, n mɔn mi i sɛ muxune sag-
oni naxanye waxi i faxa feni.” ¹⁷ Nayi, Yeremi yi a fala Sedeki xa, a naxa, “Alatala, Ala Sɛnɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa i mini i yi i yɛtɛ dentɛgɛ Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, i kisima nɛn, taani ito mi ganɲɛ, ɛ nun

i ya denbayaan yi kisi. ¹⁸ Koni, xa i mi i yete dentegε Babilon mangana sofa ganla kuntigine xa, taani ito sama nen Babilon kaane sagoni, e yi a gan, i tan nun mi tangε e ma.’ ” ¹⁹ Manga Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, “N gaxuxi Yahudiyane nan yeε ra naxanye saxi Babilon kaane fari. N gaxuxi nen, xa Babilon kaane mi n soε ne yii, e yi n naxankata.” ²⁰ Yeremi yi a yabi, a naxa, “E mi i soε ne yii. I tuli mati Alatalaa falan na, n naxan falama i xa. Nayi, i herin sotoma nen, i niin yi kisi. ²¹ Koni xa i tondi i yete dentegε e xa, Alatala falani ito nan makenenxi n xa, a naxa ²² ‘Naxanla naxanye birin luma Yuda mangana banxini, ne raminima nen Babilon mangana kuntigine yetagi, e yi a fala i xa, e naxa:

I yi laxi i xoyin naxanye ra,
ne bata i mayenden, e yi i no.

I bata bitin boroni, e tan yi i rabepin.’ ”

²³ “Naxanle nun e diine birin xalima nen Babilon kaane fema, i tan fan mi tangama e ma. Babilon mangana i suxuma nen, a yi taani ito gan.” ²⁴ Nayi, Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, “Muxu yo nama en ma falani itoe fe me. Nayi, i mi faxε. ²⁵ Xa kuntigine a me a n bata falana nde ti i xa, e fa i maxodinma nen na falan ma, e naxa, ‘A fala nxu xa, mangan naxan falaxi i xa, i nama sese luxun nxu ma, xa na mi a ra, nxu i faxama nen.’ ²⁶ I xa a fala e xa nen, i naxa, ‘N mangan mafanxi nen alogo a nama n nasiga Yonatan ma banxini alogo n nama faxesenni.’ ”

²⁷ Kuntigine birin yi fa Yeremi fema, e yi a maxodin. A yi e yabi alo mangana a yamari kii naxan yi. E yi Yeremi lu na, bayo muxu yo mi na

falane mεxi. ²⁸ Yeremi yi lu kantan tiine sansanna kui han Yerusalεn suxu lɔxɔna.

Yerusalεn suxu kiina a taruxun ni ito ra:

39

Yerusalεn suxu fena yεngεni

Mangane Firinden 25.1-12 nun Yeremi 52.4-16

¹ Yuda mangan Sedeki a mangayaan ηεε solomanaaninden kike fudeni, Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalεn xili ma, e yi a rabilin. ² Sedeki a mangayaan ηεε fu nun kedenden kike naaninden xi solomanaaninde lɔxɔni, e yi taan yinna yirena nde rabira. ³ Nayi, Babilɔn mangana kuntigine birin yi e maso, e yi dɔxɔ gbεdene yi Taa Tagin so dεen na, Neragala-Sareseri nun Samigara-Nebu nun Sarasekimi, mangan bundɔxɔne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena e nun Babilɔn mangana kuntigin bonne birin. ⁴ Yuda mangan Sedeki nun sofane birin to e to, e yi e gi, e mini mangana nakɔɔn kiraan xɔn taan so dεen na kɔεen na naxan makantan yin firinne tagi, siga Araba tonbonna lantaan kiraan xɔn. ⁵ Koni, Babilɔn sofa ganla yi e sagatan e sa Sedeki li Yeriko mεεmεεene yi. E yi a suxu, e siga a ra Babilɔn manga Nebukadanesari fεma Ribila taani Xamata yamanani, a yi sa a makiti mεnni. ⁶ Babilɔn mangan yi Sedeki a diine kɔε raxaba a yεtagi Ribila taani. A mɔn yi Yuda yamanan muxu gbeene fan birin faxa. ⁷ A yi Sedeki yεεne sɔxɔnηε ayi, a yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra, a siga a ra Babilɔn yi. ⁸ Babilɔn kaane yi mangana banxin nun muxune banxine birin gan, e yi Yerusalεn

taan makantan yinne rabira. ⁹ Yamaan muxu dɔnxɛn naxanye lu taani, Babilɔn mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne suxu a siga e ra konyiyani Babilɔn yi e nun naxanye bata yi e yetɛ dentɛgɛ a xa e nun yamaan dɔnxɛn birin. ¹⁰ Koni yiigelitɔɔn naxanye yi yamaan yɛ, sese mi yi naxanye yii, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne lu Yuda yamanani, a yi manpa bili nakɔne nun xɛɛne fi e ma.

¹¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari bata yi yamarini ito fi mangan kantan muxune xunna Nebusaradan ma lan Yeremi ma, a naxa, ¹² “Sa a tongo, i yi i yengi dɔxɔ a xɔn, i nama sese jaxi dɔxɔ a ra, koni a na naxan fala, i na liga a xa.” ¹³ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan nun Nebusasaban, mangan bundɔxɔne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena nde e nun Babilɔn kuntigine birin ¹⁴ yi xɛrane rasiga Yeremi tongodeni kantan tiine banxin sansanna kui, e yi a taxu Axikan ma diin Gedali ra, Safan mamandenna, alogo a xa siga a ra a konni. A sa lu a kon kaane yɛ.

¹⁵ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a yi kantan tiine banxin sansanna kui waxatin naxan yi, a naxa, ¹⁶ “Sa falani ito ti Ebedi-Meleki Kusi kaan xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N bata jaxankatan nan ma fe fala taani ito xili ma a fajin mi naxan na. Awa, iki n fama na rakamalideni nɛn i yɛɛ xɔri. ¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra. Na lɔxɔni, n na i makantanma nɛn, i mi sɛ muxune sagoni i gaxuxi naxanye yɛɛ ra. ¹⁸ N na i rakisima nɛn, i mi faxɛ silanfanna ra sese ma. Bayo i bata i yigi sa n yi, i

luma nen i nii ra,” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

40

Yeremi yi xərəya

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yelin xanbini a bejinje Rama taani. Bayo a bata yi Yeremi li xidixi yəlonxənnə ra mənni Yerusalən nun Yuda muxu suxine ye e yi sigama naxanye ra Babilən yi konyiyani.

² Mangan kantan muxune xunna yi Yeremi tongo, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala, i ya Ala gbaloni ito nan ma fe fala be xili ma. ³ Alatala naxan fala, a bata na rakamali, bayo ε bata yulubin liga Alatala ra, ε mi ε tuli matixi a xuiin na, feni ito yi liga ε ra. ⁴ Iki, n yəlonxənnə bama nen i yiine ma. Xa i tinje fe n fəxə ra Babilən yi, fa. N na n yengi dəxe i xən. Xa a mi i kenenxi, i fa n fəxə ra Babilən yi, hali i mi fa. I nəe sigε nen yamanan yiren birin yi, dənaxan na i kenen i siga mənni.” ⁵ A to mi a yabi sinma Nebusaradan mən yi a fala a xa, a naxa, “Babilən mangan bata Gedali findi Yuda yamanan xunna ra, xete na fema, Axikan ma dii xeməna, Safan mamandenna. I sa dəxə yamaan ye a fema, hanma dənaxan na i kenen, i siga mənni.” Mangan kantan muxune xunna yi donseene nun kiseene fi a ma, a yi a bejin. ⁶ Yeremi yi siga Axikan ma dii xemən Gedali fema Misipa taani, a yi lu a fema yamaan ye naxanye luxi yamanani.

Yamana kanna Gedali faxa fena

Mangane Firinden 25.22-26 nun Yeremi 41.1-3

⁷ Sofa kuntigine nun e sofaan naxanye mɔn yi burunne ra, ne birin to a mɛ, a Babilɔn mangan bata Axikan ma dii xɛmɛn Gedali findi yamana kannu ra, a yi yamanan xɛmɛne nun ɲaxanle nun diidine taxu a ra, yiigelitɔɔn naxanye mi xali konyiyani Babilɔn yi. ⁸ Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayɛli nun Kareyaa dii xɛmɛne Yoxanan nun Yonatan nun Tanxumeti a dii xɛmɛn Seraya, e nun Netofa kaana Efayi a diine nun Maka kaana dii xɛmɛn Yaasaniya, ne nun e ganle yi siga Gedali fɛma Misipa taani. ⁹ Axikan ma dii xɛmɛn Gedali, Safan mamandenna yi a kɔlɔ e nun e ganle xa, a naxa, “E nama gaxu wale Babilɔn kaane xa, ε lu yamanani, ε wali Babilɔn mangan xa, ε herin sɔtɔma nɛn. ¹⁰ N luma nɛn Misipa taani Babilɔn kaane yɛɛ ra, naxanye fama en ma. E tan xa manpa bogine bolon, ε bogiseene xaba, ε turene ba, ε yi e ramara, ε lu ε taane yi, ε dɛnaxanye tongoxi.”

¹¹ Na ma, Yahudiyɛn naxanye birin yi Moyaba yamanan nun Amonine yamanan nun Edɔn yamanani e nun yamana gbɛtɛye birin yi, ne yi a mɛ a Babilɔn mangan bata yamaan muxun dɔnxɛne lu Yuda yamanani, a yi Axikan ma dii xɛmɛn Gedali findi yamana kannu ra e xunna, Safan mamandenna. ¹² Yahudiyane yi fa, sa keli yiren birin yi, e yi raxuyaxi ayi dɛnaxanye yi, e yi fa Yuda yamanani Gedali fɛma Misipa taani, e yi manpa bogine nun bogiseene malan han a gbo ayi.

¹³ Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi burunne ra, ne yi fa Gedali fɛma Misipa taani. ¹⁴ E yi a fala a xa, e naxa, “I mi a kolon

ba, a Amonine mangan Baalisi bata Netaniyaa dii xεμεη Yisimayeli rafa alogo a xa fa i faxa?” Koni Axikan ma dii xεμεη Gedali mi la e ra. ¹⁵ Kareyaa dii xεμεη Yoxanan yi a fala Gedali xa wundoni Misipa taani, a naxa, “Tin n xa sa Netaniyaa dii xεμεη Yisimayeli faxa. Muxu yo mi a kolonma. Nanfera i tinma a xa i faxa, Yahudiyani itoe birin yi raxuya ayi naxanye i rabilinni, Yuda yamaan dɔnxεη yi lɔ ayi?” ¹⁶ Axikan ma dii xεμεη Gedali yi Kareyaa dii xεμεη Yoxanan yabi, a naxa, “I nama na liga de! Bayo i naxan falama Yisimayeli xun ma, wulen nan na ra.”

41

Gedali faxa fena

¹ Nεεη kike soloferedeni, Netaniyaa dii xεμεη Yisimayeli, Elisama mamandenna mangan xabilan muxuna nde, naxan yi mangana kuntigina nde ra, na yi fa Axikan ma dii xεμεη Gedali fεma Misipa yi, muxu fu biraxi a fɔxɔ ra. E yi e dεge e bode xɔn ma mεnni Misipa taani. ² Nayi, Netaniyaa dii xεμεη Yisimayeli nun na muxu fune yi keli sanja ma kedenni, e yi Axikan ma dii xεμεη Gedali faxa silanfanna ra, Safan mamandenna, Babilɔn mangan naxan dɔxɔ yamanan xun na.

³ Yisimayeli mɔn yi Yahudiyane birin faxa, naxanye yi Gedali fεma Misipa taani, e nun Babilɔn kaane sofaan naxanye yi na.

⁴ Gedali faxa lɔxɔn xɔtɔn bode, muxu yo munma yi a kolon, ⁵ muxu tonge solomasεε yi fa sa keli Siken nun Silo nun Samari taane yi, naxanye dε xabeye yi bixi, e dugine yibɔxi, e yetε maxabaxi

sunun taxamasenna ra, alogo e xa fa bogise saraxane nun wusulanna ba saraxan na Alatalaa banxini. ⁶ Netaniyaa dii xεμεη Yisimayeli yi mini e ralandeni Misipa taani. A siga wuge. A to e li, a yi a fala e xa, a naxa, “E fa so Axikan ma dii xεμεη Gedali konni.” ⁷ Koni e to so taani, Netaniyaa dii xεμεη Yisimayeli nun a fɔxɔrabirane yi e kɔe raxaba, e yi e birin woli ige ramaraden yinla ra. ⁸ Koni muxu fu yi e ye, ne yi a fala Yisimayeli xa, e naxa, “I nama nxu faxa, bayo donseene luxunxi nxu xɔn xεene ma, murutun nun fundenna nun turen nun kumina.” Nayi, a mi ne faxa e ngaxakedenne xɔn. ⁹ Yisimayeli Gedali a muxune binbine woli ige ramara yinla naxan na, Manga Asa nan na rafala, alogo a xa taan xun mayenge Isirayila mangan Basa ma.* Netaniyaa dii xεμεη Yisimayeli yi mēn nafe binbine ra. ¹⁰ Na danguxina, Yisimayeli yi Misipa kaane suxu, mangana dii tēmeηe nun yamaan naxan birin yi luxi na yi, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xεmeηa. Netaniyaa dii xεμεη Yisimayeli yi keli, a xa siga e ra konyiyani Amonine yamanani.

¹¹ Netaniyaa dii xεμεη Yisimayeli fe naxin naxan liga, Kareyaa dii xεμεη Yoxanan yi na mε e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a fɔxɔ ra. ¹² E yi ganla birin tongo e siga Netaniya a dii xεμεη Yisimayeli yengeđeni, e sa a li dara gbeen de Gabayon taani. ¹³ Yisimayeli yi sigama yamaan naxan na, ne to Kareyaa dii xεμεη Yoxanan to, e nun sofa kuntigin naxanye yi a fɔxɔ ra, e birin yi sεwa.

* **41:9:** Na feen seβexi Mangane Singen 15.9-24 kui.

¹⁴ Yisimayeli muxun naxanye birin suxu Misipa taani, a siga e ra konyiyani, ne yi xεε Yoxanan ma, Kareyaa dii xεμενα. ¹⁵ Koni Netaniyaa dii xεμεν Yisimayeli nun a muxu solomasεεε yi nε e giyε Yoxanan yεε ra, e siga Amonine yamanani. ¹⁶ Kareyaa dii xεμεν Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi a fεxε ra, ne yi ti yamaan yεε ra naxanye yi luxi e nii ra, Netaniyaa dii xεμεν Yisimayeli naxanye suxu Misipa taani Axikan ma dii Gedali faxa xanbini, sofane nun naxanle nun diidine nun kuntigine, a naxanye xali Gabayon taani. ¹⁷ E yi siga, e sa ti Kimihami yigiyadeni, Betεlemi taan dεxεn, alogo e xa siga Misiran yamanani, ¹⁸ e makuya Babilεn kaane ra, e yi gaxuma naxanye yεε ra, bayo Netaniyaa dii xεμεν Yisimayeli bata yi Gedali faxa, Axikan ma dii xεμενα, Babilεn mangan naxan dεxε yamanan xun na.

42

Muxu gixine yi Yeremi maxεdin

¹ Sofa kuntigine nun Kareyaa dii xεμεν Yoxanan nun Hosayaa dii xεμεν Yesani nun yamaan birin, muxudin nun muxu gbeen birin yi e maso, ² e yi a fala Nabi Yeremi xa, e naxa, “Yandi, tin, i yi Alatala, i ya Ala mafan nxu xa, i yi a mafan yama dεnxεni ito xa. Bayo nxu yi wuya, koni iki nxu muxu dando nan luxi, alo i a toma kii naxan yi. ³ Alatala, i ya Ala xa kiraan yita nxu ra, nxu lanma nxu xa bira naxan fεxε ra, e nun nxu lanma nxu xa naxan liga.” ⁴ Nabi Yeremi yi a fala e xa, a naxa, “N bata a mε. N na Alatala maxandima nεn, ε Ala, alo ε a falaxi kii naxan yi. Alatala na ε yabi naxan na, n

na birin falama nen ε xa, n mi sese luxun_{ne} ε ma.”
⁵ E yi a fala Yeremi xa, e naxa, “Alatala xa findi sere tinxinxi_nndi falan na nxu xili ma, xa nxu mi Alatala i ya Alaa falane birin suxu a naxanye tima i xa lan nxu ma! ⁶ Xa a findi a _naxin na hanma a fapina, nxu Alatala xuiin suxuma nen, en ma Ala, nxu i xexi naxan fema alogo nxu xa herin soto, Alatala, en ma Alaa fala suxun xon.”

⁷ Xi fu to dangu, Alatala yi falan ti Yeremi xa.
⁸ Yeremi yi Kareyaa dii xemen Yoxanan xili, e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra, e yamaan birin, muxudin nun muxu gbeena. ⁹ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, ε n xexi naxan ma alogo n xa sa a mafan ε xa, a naxa,
¹⁰ ‘Xa ε lu daxi yamanani ito yi, n na ε rasabatima nen, n mi ε fe kale, n yi ε si, n mi ε tale mumε, bayo n bata sunu lan gbalon ma, n naxan ligaxi ε ra.’ ¹¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘E nama gaxu Babilon mangan yee ra, ε gaxuxi naxan yee ra iki. E nama gaxu a yee ra, bayo n luxi ε xon nen alogo n xa ε rakisi, n yi ε xunba a yii. ¹² N kininkininma nen ε ma, a fan yi kininkinin ε ma, a yi ε raxete ε yamanani.’ ¹³ Koni xa ε a fala, ε naxa, ‘Nxu mi luma yamanani ito yi!’ Xa ε mi ε tuli mati Alatala ε Alaa falan na, ¹⁴ xa ε a fala, ε naxa, ‘En-en, nxu sigama Misiran yamanan nin, nxu mi fa yengen toe denaxan yi, nxu mi fa yenge so xotaan fe xuiin mema denaxan yi, donseen mi fa dasama nxu yii denaxan yi. Nxu luma menna nin!’ ¹⁵ Nayi, Yuda muxu donxene, ε tuli mati Alatalaa falan na! Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa ε a ragidi yati, a ε xa siga Misiran yamanani, xa ε sa daxo nayi xonyani, ¹⁶ nayi, ε

gaxuxi yengen nun fitina kamen naxanye yeε ra, ne sa ε sɔtɔma nen Misiran yamanani, ε yi faxa menni. ¹⁷ Naxanye birin waxi siga feni Misiran yamanani, e sa dɔxɔ na, ne faxama yengen nun fitina kamen nun fitina furen nin, e sese mi luyε e nii ra, e sese mi gbaloni minima n naxan nasigama e xili ma.’ ¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna mon ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, ‘N ma xɔlon nun n ma fitinan godoxi Yerusalen kaane ma kii naxan yi, n ma xɔlon godoma ε ma na kii nin, xa ε siga Misiran yamanani. E findima nen danga yamaan misaala ra, ε fe yi muxune yigitεgε, e yi ε yalagi, e ε konbi. E mi fa yireni ito toε mumε!’ ”

¹⁹ “Yuda yamaan muxu dɔnxene, Alatala bata a fala ε xa, a ε nama siga Misiran yamanani. E xa a kolon ki faji, a n bata ε rakolon to! ²⁰ E tantanni ito sa findima ε faxa xunna nan na, ε to n xexi Alatala fema, ε Ala, ε naxa, ‘Alatala en ma Ala maxandi nxu xa. Alatala en ma Ala na naxan yo fala, i na fala nxu xa, nxu a ligama nen.’ ²¹ Awa, n bata fa ε yabi to, koni ε mi ε tuli matima Alatalaa falan na, en ma Ala, a naxanye birin falaxi n xa lan ε ma. ²² Awa iki, ε xa a kolon. E faxama nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen ε sigan dɔxɔdeni denaxan yi.”

43

Eyi Yeremi xali Misiran yi

¹ Yeremi yelinxina falane raliye yamaan birin ma, Alatala e Alaa falane birin, alo Alatala e Ala a yamari a ma kii naxan yi, ² Hosayaa dii xemena Asari nun Kareyaa dii xemnen Yoxanan nun a yamaan wasodene birin yi a fala Yeremi xa, e naxa,

“I wule! Alatala, en ma Ala mi i rafaxi a faladeni, fa fala, ‘ε nama siga Misiran yi ε sa dɔxɔ na.’³ Koni Neriya dii xεmεn Baruku nan i radinxi nxu ma alogo nxu xa sa Babilɔn kaane sagoni, e yi nxu faxa hanma e siga nxu ra konyiyani Babilɔn yi.”⁴ Kareyaa dii xεmεn Yoxanan nun sofa kuntigine nun yamaan birin yi tondi e tuli matiye Alatala falan na, fa fala e xa dɔxɔ Yuda yamanani.⁵ Kareyaa dii xεmεn Yoxanan nun sofa kuntigine birin yi Yuda yama dɔnxεn tongo naxanye bata yi fa dɔxɔ Yuda yamanani sa keli siyane birin tagi, e yi raxuyaxi ayi dεnaxanye birin yi⁶ e nun xεmεne nun ɲaxanle nun diidine nun mangana dii tεmεne, Babilɔn mangan kantan muxune xunna Nebusaradan muxun naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xεmεna, Safan mamandenna, e nun Nabi Yeremi nun Baruku, Neriya dii xεmεna.⁷ E yi siga Misiran yamanani, bayo e mi tin e tuli matiye Alatala xuiin na, e yi sa Tapanese taan li.

Falana lan Misiran ma

⁸ Alatala yi falan ti Yeremi xa Tapanese taani, a naxa, ⁹ “Gεmε xungbena ndee tongo i yi e bitin bεndeni Misiran mangana banxin so dεen na Tapanese taani Yuda kaane yeε xɔri. ¹⁰ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Sεnbεn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N xεraan nasigama nεn Babilɔn mangan Nebukadanesari fɔxɔ ra, n ma walikεna. N yi a manga gbεden dɔxɔ gεmεni itoe fari n naxanye luxunxi, e yi xunna soni bandun nininna ra mangan xun ma be. ¹¹ A fama nεn, a Misiran yamanan yeŋgε. Sayaan nagidixi naxanye ma, ne yi faxa. Konyiyaan nagidixi naxanye

ma, ne yi siga konyiyani. Silanfanna ragidixi naxanye ma, ne yi faxa silanfanna ra. ¹² A yi tεen so Misiran yamanan suxure kidene ra, a yi e gan, a siga e suxurene ra. A yi Misiran yamanan nɔ alo xuruse kantanna a domaan tongoma kii naxan yi, a mɔn yi xεtε bɔpε xunbenli. ¹³ A Beti-Semɛsi sɛnbɛtɛn gɛmɛ daxine fan kala Misiran yi, a yi Misiran kaane suxurene kide banxine.’ ”

44

Alaa falana Yahudiya gixine xili ma Misiran yi

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yahudiyane birin ma Misiran yamanani naxanye yi dɔxi Migidoli taan nun Tapanese taan nun Nofi taani e nun Misiran yamanan faxa binna, a naxa, ² Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “Ɛ bata a to n ɲaxankatan naxan saxi Yerusalɛn fari, e nun Yuda taane birin. To, e bata kala hali muxuna, a mi fa e yi ³ amasɔtɔ e fe ɲaxin xɔn e naxan ligaxi e to n naxɔɓ, e sa wusulanna gan ala gbɛtɛne xa, e yi e batu, e tan nun ε tan nun ε benbane mi naxanye kolon. ⁴ N yi n ma walikɛne rafama ε ma yeyɛ, nabine, e yi a falama, e naxa, ‘Ɛ xεtε xɔsi feni itoe fɔxɔ ra naxanye mi rafan Ala ma.’ ⁵ Koni e mi n xuiin namɛ, e mi e tuli mati, e mi xεtε e fe ɲaxine fɔxɔ ra, e mi ba wusulanna ganɲε ala gbɛtɛne xa. ⁶ Nayi, n ma xɔɓ gbeen yi godo, a yi fitinan nafa Yuda taane birin ma, e nun Yerusalɛn kirane, e yi kala, e yi raxɔri, alo e kii naxan yi to.”

⁷ Iki, Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “Nanfera ε fe ɲaxi sifani ito ligama ε yɛtɛ ra, ε yi xɛmɛn nun ɲaxanla

nun dii jərən nun dii futene raxəri Yuda yamaan ye, muxu yo mi lu? ⁸ E n naxələma e batu se rafalaxine ra, e wusulanna gan ala gbətene xa Misiran yamanani ito yi e fa yigiyaxi dənaxan yi. E waxi e yete raxəri feen nin, e findi danga yamaan misaala ra bəxə xənna siyaan bonne xa, e lu e konbē. ⁹ E bata jinan e benbane kəwali jaxine xən ba, e nun Yuda mangane nun e jaxanle nun e nun e jaxanle kəwali jaxine, e naxanye liga Yuda yamanan nun Yerusalən taani? ¹⁰ Han to muxu yo munma nimisa, a gaxu, a n ma sariyan nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi e nun e benbane yii.”

¹¹ Nanara, Alatala Sənbən Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N bata a ragidi, n xa gbalon liga e ra, n yi Yuda yamaan birin naxəri.

¹² Yuda kaan naxanye luxi e nii ra, naxanye a ragidixi e xa sa dəxə Misiran yamanani, ne birin naxərima nən Misiran yamanani, e birin yi faxa yəngən nun fitina kaməni muxudin nun muxu gbeena. E findima nən danga yamaan misaala ra, e fe yi muxune yigitəgə, e yi e yalagi, e e makonbi.

¹³ N na e kəwanle saranma nən e ra e tan naxanye dəxi Misiran yi, alo n Yerusalən kaane kəwanle saran e ra kii naxan yi yəngən nun fitina kamən nun fitina furen na. ¹⁴ Muxu yo mi luyə a nii ra Yuda muxu dənxe ne ye, naxanye bata sa dəxə Misiran yamanani, e sese mi e futuxulə alogo e xa xətə, e dəxə Yuda yamanani, bayo e mi xətəma, fə e muxu gixi dando gbansan.”

¹⁵ Xəmə naxanye birin yi a kolon a e jaxanle yi wusulanna ganma ala gbətene xa, e nun jaxanla

naxanye birin yi tixi na yama gbeen malanni, e nun yamaan naxan birin yi dɔxi Misiran nun Misiran yamanan faxa binni, ne yi Yeremi yabi, e naxa, ¹⁶ “Nxu mi fa waxi i ya falan name feni, i naxan tima fata Alatala ra. ¹⁷ Koni nxu waxi nxu dε xuiin nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xɔnna Naxalan Mangan xa, nxu yi minse saraxane rabɔxɔn a xa alo nxu nun nxu benbane nun nxɔ mangane nun kuntigine yi a ligama kii naxan yi a fɔlɔni Yuda taane yi, e nun Yerusalɛn kirane xɔn. Na waxatini, donseene yi nxu yii nun, nxu yi naxunni, nxu mi yi naxankataxi. ¹⁸ Koni xabu nxu ba wusulanna ganɲε Kore Xɔnna Naxalan Mangan xa, nxu ba minse saraxane rabɔxɔnɲε a xa, seene birin yi dasa nxu ma, yengɛn nun fitina kamɛn yi nxu naxankata.”

¹⁹ Naxanle mɔn yi a fala, e naxa, “Nxu yi wusulanna ganma Kore Xɔnna Naxalan Mangan xa waxatin naxan yi, nxɔ xɛmɛne mi yi na kolon ba? E yi a kolon a nxu yi burudine ganma a maligan na, nxu yi minse saraxane rabɔxɔn a xa.”

²⁰ Nayi, Yeremi yi a fala yamaan xa, xɛmɛn nun naxanla, yamaan naxan birin na yabin so a yii, a naxa, ²¹ “E wusulanna naxanye ganxi Yuda taane nun Yerusalɛn kirane xɔn, ε tan nun ε benbane nun ε mangane nun ε kuntigine nun yamaan birin, Alatala mi a xaxili luxi na xɔn ba, a yi a miri na ma a bɔɲeni? ²² Alatala mi yi fa nɔε ε kɛwali naxine nun ε xɔsi feene raxanɲε waxatin naxan yi, ε yamanan yi kala, a yi raxɔri, a findi danga yiren misaala ra, muxu yo mi dɔxi naxan yi, alo a kii naxan yi to. ²³ Bayo ε bata wusulanna gan suxurene xa, ε yi yulubin liga Alatala ra, bayo ε mi

ε tuli matixi Alatala xuiin na, ε mi a sariyane nun a yamarine nun a maxadi xuine suxu, nanara, gbaloni ito ε lixi, alo a kii naxan yi to.”

²⁴ Yeremi yi a fala yamaan xa, e nun jaxanle birin, a naxa, “ε tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda kaan naxanye Misiran yamanani. ²⁵ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘ε nun ε jaxanle naxan falaxi ε dεen na, ε bata na liga. ε a fala nen, ε naxa, “Nxu waxi nxu dε xuine nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu minse saraxane raboxon a xa.” Nba, ε naxan falaxi, ε na liga. ε dε xuiin nakamali!’ ²⁶ Koni, ε tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda kaan naxanye dɔxi Misiran yamanani! Alatala naxa, ‘N bata n kɔlɔ n xili gbeeni, Yuda kaa yo mi fa a kɔlɔma n xinli sɔnɔn, naxanye dɔxi Misiran yi. E sese mi fa a falama, e naxa, “N bata n kɔlɔ Habadan Marigina Alatala yi.” ²⁷ Bayo n na n yεen tima e ra nen alogo e xa gbalon sɔtɔ, koni herin mi a ra. Yuda kaane birin naxɔrima nen yengen nun fitina kamɛni, naxanye dɔxi Misiran yamanani, han e jnan. ²⁸ Muxu dando nan tun yengen minima, e keli Misiran yamanani siga Yuda yamanani. Nayi, Yuda yamaan muxu dɔnxɛn naxanye faxi dɔxɔdeni Misiran yamanani, ne birin a kolonma nen, xa e tan nan ma fala jɔndin na hanma n ma falana.’ ²⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Ito nan fa findima taxamasenna ra ε xa fa fala n fama nen ε kewanle sarandeni ε ra yireni ito yi alogo ε xa a kolon a n kɔnkɔ falane kamalima nen yati, lan ε jaxankata feen ma.’ ³⁰ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N Misiran mangan Xofira

sama nɛn a yaxune sagoni, naxanye waxi a faxes feni, alo n Yuda mangan Sedeki sa Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni kii naxan yi, a yaxun naxan yi waxi a faxes feni.’ ”

45

Yeremi yi Baruku madɛndɛn

¹ Yuda mangan Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a mangayaan jɛɛ naanindeni, Nabi Yeremi yi falani ito ti Neriya dii xɛmɛn Baruku xa, a Yeremi a falane sɛbɛ kɛdini waxatin naxan yi, a naxa, ² “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan i ma, Baruku, a naxa, ³ ‘I yi a falama, i naxa, “Gbalona n xa! Bayo Alatala bata jaxankatan sa n ma sɔxɔlɛn fari, n bata xadan kutundeni, n mi matabu yo sɔtɔma.” ’ ⁴ Nanara, Alatala yi a fala n xa a n xa ito fala i xa, a naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N naxan tixi, n na rabirama nɛn. N naxan sixi, n na talama nɛn, yamanani ito kɔnin. ⁵ Nayi, i tan muxu gbeeyaan nan fenma i yɛtɛ xa ba? I nama a fen! Bayo n gbalon nafama nɛn birin ma. Koni, n na i rakisima nɛn, i na siga dɛdɛ yamanani.” ’ Alatalaa falan nan na ra.”

46

Alaa falana lan Misiran ma

¹ Alatala falani itoe nan ti Nabi Yeremi xa lan siyane ma:

² A ito nan fala lan Misiran yamanan nun Misiran mangan Neko a ganla ma, Babilɔn mangan Nebukadanesari naxan nɔ yɛngɛni Efirati

baan de Karakemisi taani, Yuda mangan Yehoyakimi a mangayaan ꞑεε naanindenɪ, Yosiyaa dii xεmεna.

³ “E yε masansan wure lefa xungbene nun a xurine yitɔn!

E maso, ε yεngεn so!

⁴ E soone yitɔn,

soo ragine xa te e fari!

E xunna makantan wure kɔmɔtine so,

ε ti ε yirene yi!

E tanbane yitɔn!

E kanke yε masansanne ragodo ε ma!

⁵ Nanfera, n fa e gaxuxin nan toma iki?

E xεtεma e xanbi ra,

e sofane bata faxa.

E xεtεma e giyε!

E e gima, e mi e xanbi rato.

E gaxuxin yiren birin yi,”

Alatalaa falan nan na ra.

⁶ “Hali xulunlane mi nɔε e giyε!

Hali fangamane mi nɔε e futuxule!

E sanna radinma,

e sa bira

fɔ kɔmεn fɔxɔn yamanani Efirati baan de.”

⁷ “Nde ito ra naxan tema

alo Nila baana,

naxan igeye bɔxɔnma a ma

a findi fufaan na?

⁸ Misiran nan tema

alo Nila baana,

naxan igeye bɔxɔnma a ma

a findi fufaan na.

A a falama, a naxa,

‘N tema nɛn,
n sa bɔxɔn birin xun ma,
n yi taane nun e muxune birin naxəri.’

⁹ Soo ragine, ε te yɛngɛni!

Wontoro ragine ε fɔn e ma!

Sofane, ε mini ε yɛ masansan wure lefane ra,
ε tan Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu kaan
xali wonle!”

¹⁰ “Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan gbee

na lɔxɔn na,

a gbeɛɲɔxɔ lɔxɔna,

a gbeen ɲɔxɔma a yaxune ra lɔxɔn naxan yi.

Silanfanna faxan tima nɛn na lɔxɔni

han a wasa wunla ra,

bayo a luxi nɛn

alo saraxana Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin

Kanna xa,

kɔmɛn fɔxɔn yamanani Efirati baan dɛ.

¹¹ Misiran yama fajina,

ε siga Galadi yamanani ε sa senna fen.

Koni ε dandan fɛrɛne fenma fuyan,

seri mi fa ε yiyalanɲɛ sɔnɔn.

¹² Siyane bata i ya yarabina fe mɛ.

I gbelegbele xuiin bata bɔxɔn birin suxu.

Amasɔtɔ sofane tema e bode fari,

e birin yi bira.”

Babilɔn mangan yi Misiran yɛngɛ

¹³ Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan Babilɔn mangan Nebukadanesari fa feen ma Misiran yamanan yɛngɛdeni:

¹⁴ “E a rawanga Misiran yamanani,

Migidoli kaane xa a mɛ,

Nofi kaane nun Tapanese kaane xa a me!

A fala e xa, e naxa,

‘E keli, e yitɔn,

bayo yengɛn bata e konna li!’

¹⁵ Nanfera e sofane bata raxɔri?

E mi tiye,

bayo Alatala bata e radin bɔxɔni.

¹⁶ A muxu wuyaxi rabirama nen.

E tema nen e bode ma,

e bira, e naxa,

‘En keli, en xete en konne yi,

en bari taane!

En na en masiga halagi ti yengeni ito ra!’

¹⁷ E a falama nen mɛnni, e naxa,

‘Misiran mangani ito a sɔnxɔn gbo de!

Koni na waxatin bata a dan!’ ”

¹⁸ Mangana falan ni ito ra

naxan xili Alatala Senben Birin Kanna,

a naxa, “Habadan Ala nan n na,

n bata n kɔlɔ n yeteni,

fa fala muxuna nde fama

naxan senben gbo

alo Taboro geyana geyane tagi,

alo Karemele geyana baan dexɔn.

¹⁹ Misiran kaane, e goronne yitɔn

e siga konyiyani!

Bayo Nofi taan findima nen yire magenla ra,

a ganma nen,

muxu yo mi luma a yi.

²⁰ Misiran yamanan findixi jinge fajin nan na.

Sigin fama nen a xili ma

sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.

21 Misiran kaane bata xɔɲε sofa yεbaxine ramara e ganli

naxanye masuxi e xɔn

alo tura raturaxine.

Hali ne fan e xun xεtεma nεn,

e gi e bode xɔn.

E mi tiyε e funfuni yεngεn lɔxɔni,

bayo gbalon lɔxɔn bata fa e ma,

n na e kεwanle saranma e ra lɔxɔn naxan yi.

22 Misiran kaane e gima nεn

e yaxu sεnbεmane bun

alo saɲina.

E fama e xili ma nεn

e nun bunbine,

alo naxanye wudine sεgεma.

23 Alatalaa falan ni ito ra,

e a fɔtɔnna sεgεma nεn,

hali muxun mi nɔε soε fɔtɔnna naxan na

bayo e wuya alo tuguminne,

e yatεn mi nɔε kolonɲε.

24 Yagin nan a ra Misiran yamana fajin xa.

A bata sa yamaan sagoni,

naxanye sa kelixi kɔmεnna ma.”

25 Alatala Sεnbεn Birin Kanna, Isirayilaa Ala naxa, “N kelima nεn No taana ala xili ma, Amɔn

e nun Misiran yamanan nun a mangan nun a

alane nun a kuntigine e nun naxanye birin e yigi

sama Misiran mangani. 26 N na e sama nεn e

yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, Babilɔn

mangan Nebukadanesari nun a kuntigine. Na

xanbi ra, muxune mɔn yi dɔxɔ Misiran yi alo a

fɔlɔni,” Alatalaa falan nan na ra.

*Isirayila xunbana fe**Yeremi 30.10-11*

27 “Ɛ tan Yaxuba yixεtεne,
 n ma walikεne, ε nama gaxu,
 Isirayila kaane, ε nama kuisan!
 Bayo, n na ε rakisima nεn,
 n yi sa ε ba yire makuyeni,
 n yi ε bɔnsɔnna ba yamanani
 e sa konyiyani dεnaxan yi.
 Yaxuba bɔnsɔnna muxune mɔn xεtεma nεn,
 e yi lu maraxaran nun bɔnε xunbenli.
 E mi fa yimaxε sɔnɔn!
 28 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 ‘Ɛ tan Yaxuba yixεtεne,
 n ma walikεne, ε nama gaxu,
 bayo n luma nεn ε xɔn.
 N siyane birin naxɔrε nεn,
 n na ε raxuyaxi ayi naxanye yε,
 koni n mi ε tan naxɔrima.
 N na ε xuruma nεn
 alo a lan kii naxan yi,
 bayo n mi ε yatεma sɔntarene ra.’ ”

47*Nabiya falana Filisitine xili ma*

1 Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan
 Filisitine ma, benun Misiran mangan xa Gasa taan
 yεngε:

2 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Walanne bata keli sogeteden kɔmεnna ma,
 e luma nεn alo fufana,
 e sa yamanan xun ma,
 e nun naxanye birin a yi,
 e nun taane nun e muxune.

Yamaan sɔnxɔma nɛn,
yamanan muxune birin yi gbelegbele.

³ Soone torone xuiin minima nɛn,
yaxune yɛngɛ so wontorone gi xuine yi mɛ.
Fafane mi e diine danxunma na lɔxɔni
bayo e tunnaxɔlɔma e ma nɛn fefe!

⁴ Amasɔtɔ Filisiti yamanan birin naxɔri lɔxɔn bata
a li,

han muxu yo mi lu
naxan Tire taan nun Sidɔn taan maliyɛ.
Bayo Alatala Filisiti kaane halagima nɛn,
yamaan dɔnxɛn naxan sa kelixi Kafatoro fɔxɔ ige
tagi bɔxɔni.

⁵ Gasa kaane e xunna bima nɛn sununi,
Asikalɔn taan yi yidundu.

Ɛ tan yamaan muxu dɔnxɛn naxanye dɔxi
mɛrɛmɛrɛne yi,

ɛ luma ɛ yɛtɛ maxabɛ sununi
han waxatin mundun yi?

⁶ Ɛ a falama nɛn, ɛ naxa,
‘Ee! Alatalaa silanfanna luma nxu faxɛ
han waxatin mundun yi?

A xa so a tɛɛni,
a danna sa faxan na,
a raxara fa.’

⁷ Koni a xa a raxara di?
Bayo Alatala nan yamarin fixi

a yɛngɛn xa keli Asikalɔn taan nun baan binna xili
ma. ”

48

Nabiya falana Moyaba xili ma

¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito
nan falaxi lan Moyaba yamanan ma, a naxa,

“Gbalon Nebo taan xa,
bayo a bata kala!

Yarabin na a ra Kiriyaṭayimi taan xa,
e bata a suxu yengeni!

Yarabina e yire makantanxin xa e nun yigitena.

²Tantunna mi fa Moyaba yamanan xa,
bayo e fe ṣaxine nan yitonna a xili ma Xesibon
taani,

e naxa, ‘En siga,
en sa a raxori siyane ye!’

Ƙ tan Madimen kaane fan,
ƙ taani dunduma nen
bayo yengena ƙ fɔxo ra.

³Gbelegbele xuiin tema nen Xoronayin taani!

Halagin na a ra!

A birin kalama nen!

⁴Moyaba yamanan kalama nen!

A diine gbelegbele xuiin mema nen.

⁵E tema wuge nen Luxiti geyaan ma.

E godoma nen gbelegbele Xoronayin taani
ṣaxankatana fe ra.

⁶Ƙ gi! Birin xa a niin makata!

Ƙ luxun alo wudi dungin burunna ra!

⁷Amasoto ƙ yigi saxi ƙ kewanle nun ƙ nafunle nin,

ƙ fan suxuma nen yengeni,

ƙ suxuren Kemosi fan yi xali konyiyani

e nun a ki muxune nun e kuntigine.

⁸Halagi tiin soma nen ƙ taane birin yi,

taa yo mi luye.

Bonbon kuine kalama nen,

meremerene yi halagi,

bayo Alatala na nan falaxi.

⁹Ƙ Moyaba mali

a xa a gi alo xəliin na tugan.
 A taane yigelima nən,
 muxu yo mi luma e yi.
 10 Dangan na kanna xa
 naxan na Alatalaa wanla rabərin.
 Dangan na kanna xa
 naxan tondima yəngən soe!”

11 “Moyaba yi bəne xunbelixi
 xabu a dii nərə waxatini,
 alo manpaan na ramara
 alogo a xa siga naxunne ayi.
 A mi baxi a yamanani,
 a siga gbete yi,
 a mi sigaxi konyiyani.
 Nanara, a mən naxun a kiini,
 a xirin mi masaraxi.”

12 Koni, Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, “Ləxəne fama,
 n muxune rafama e ma ləxən naxanye yi,
 e yi e ba e yamanani
 siga yamana gbete yi.
 E yi e yamanani geli,
 e yi a xunna kala.

13 Moyaba yagima nən Kemosi suxurena fe ra,
 alo Isirayila yamaan yagi kii naxan yi
 Beteli kidena fe ra,
 e yi e yete taxuxi naxan na.*

14 E a falama di nayi, e naxa,
 ‘Sofa fəpine nan nxu ra,
 yəngə so wekiləxine?’

* **48:13:** Na feen sebexi Mangane Singen 12.28-29 kui.

15 Moyaba yamanan kalama nɛn,
tutin yi te a taane yi.

E sigama a banxulan fajine ra nɛn e faxadeni,”
Mangana falan nan na ra,
naxan xili Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.

16 Moyaba halagi waxatin bata a li,
gbalon mafuraxin fama a xili ma.

17 Ɛ tan a rabilinna muxune,
ɛ a wuga,
ɛ tan naxanye birin a xili gbeen kolon!
Ɛ naxa, “Ee! Sɛnbɛ gbee sifani ito bata kala!
Mangaya gbeeni ito bata halagi!”

18 “Ɛ tan Dibon kaane,
ɛ keli ɛ binyeni,
ɛ godo han
ɛ sa dɔxɔ bɔxɔ xareni,
bayo Moyaba yamanan kala muxun fama nɛn ɛ
xili ma.

A ɛ taa makantanxine kalama nɛn.

19 Aroyeri kaane,
ɛ ti kiraan matodeni,
muxu gixi dangumatɔɔn naxanye e futuxuluxi,
ɛ ne maxɔdin,
ɛ naxa, ‘Nanfe ligaxi?’

20 Yagin nan a ra Moyaba xa,
bayo a bata yigitɛgɛ.
Ɛ xuini te! Ɛ gbelegbele!
Ɛ a rali Arinon xuden dɛ
a Moyaba bata kala!”

21 “Kitin bata keli yamanan xili ma
naxan lantani,
a bata fa Xolon nun Yahasi nun Mefaati xili ma,

22 e nun Dibon nun Nebo nun Beti-Dibilatayimi,
 23 e nun Kiriyaṭayimi nun Beti-Gamulu nun Beti-Meyon,
 24 e nun Keriyoti nun Bosara,
 e nun Moyaba yamanan taane birin,
 naxanye maso, naxanye makuya.
 25 Moyaba senben bata kala,
 a fangan bata ba a ra,”
 Alatalaa falan nan na ra.

26 “E Alaa xolon dolon so a yii,
 a xa a xun magi a ra
 bayo a bata murute Alatala xili ma!
 Moyaba xa a makutukutu a baxunni,
 birin yi gele a ma.
 27 E tan xa mi yi Isirayila yamanan magelema ba?
 E a toxi suxi muṣadene nan ye ba,
 e to e xunne yimaxama a mageledeni,
 e na a fe fala?
 28 E tan Moyaba kaane,
 e taane rabejin,
 e sa doxo fanye yinle ra,
 e ganbane raliga
 naxanye e teen sama gemε longonne ra.”

Nabi Esayi 16.6-12

29 “Nxu bata Moyaba kaane wasona fe me
 naxan gbo han,
 e nun e yete yigboon nun e wason
 nun e yete yitena, e nun e yandana.”
 30 Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, “N na wasona fe kolon,
 koni e yete matoxoma fuun nin.”

31 “Nanara, n Moyaba wugama,
n gbelegbelema sununi Moyaba birin xa.
N kutunma Kiri-Hareseti kaane fe ra.

32 N wugama Sibima manpa binle fe ra
dangu Yaaseri kaane ra,
bayo e yiine bata yi siga
han baan xanbi ra,
e yiine yi sigaxi han Fɔxɔ Daraan kidi ma.
Koni halagi tiin bata e bogi fajine kala.

33 Sɛwan nun ɲaxaɲaxan bata ɲan
Moyaba wudi bili nakone nun xεene yi.
N bata manpa igen ɲan manpa ige badene yi,
muxu yo mi fa manpa bogi igen bama sɛwani.
Yεngε so sɔnxɔ xuiin nan fa mɛma na yi.

34 Xesibɔn kaane gbelegbele xuiin sigama
han Eleyale taani,
e xuiin sa mɛma han Yahasi taani,
keli Soyari taan ma
siga han Xoronayin taani,
siga Egilati-Selisiya taani,
bayo hali Nimirimi daraan fan bata xɔri.

35 N Moyaba yamanan naxɔrima nɛn,
e tan naxanye saraxane bama taane suxure ki-
dene yi
e wusulanna gan e alane xa,”

Alatalaa falan nan na ra.

36 “Nanara, n bɔɲɛn wugama Moyaba fe ra.
N ma mawuga xuiin luxi nɛn
alo xulen xuina sununi.
N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra,
bayo e nafunla naxan malan,
na bata tunun.

37 Bayo muxune birin bata e xunne bi,

e birin yi e de xabene bi sununi,
 e yi e yiine birin maxaba,
 e kasa benbɛli dugine so sununi.

38 Saya feen nan tun fa mɛma Moyaba banxine
 nun a yama malandene yi,
 bayo n bata Moyaba yamanan kala
 alo fɛɛna

muxe mako mi fa naxan ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.

39 Ee! E naxankataxi!

E gbelegbelema han!

E yagixin bata e xun xanbi so!

Moyaba yamanana fe findima magelen

nun gaxu xunna ra nen a rabilinna birin xa!

40 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“E yaxun sinma nen e ma alo singbinna

naxan a gabutene yifulunma Moyaba xun ma.

41 Keriyoti suxuma nen, a yire makantanxine yi
 tongo.

Moyaba sofane bɔɛn luma nen na loxɔni

alo naxanla naxan dii barini.

42 Moyaba kalama nen,

a mi fa findima siyaan na sɔnɔn,

bayo a bata murute Alatala xili ma.

43 E tan Moyaba kaane,

gbalon nun yinla nun luti ratixina e yee ra.”

Alatalaa falan nan na ra.

44 “Naxan na a gi gbalon bun,

na yi sa sin yinla ra!

Naxan na te yinla ra,

na yi sa a suxu luti ratixin na.

Bayo n Moyaba kaane kewanle saranma e ra neen
 naxan na,
 na a limatɔn ni i ra,”
 Alatalaa falan nan na ra.

⁴⁵ “Muxu gixine taganxin yigiyaan fenma nen
 Xesibɔn taani,
 koni teen minima nen Xesibɔn taani,
 tee degen yi mini Sixɔn ma manga banxini,
 a Moyaba kaane xunna kala,
 a yi gbalotɔni itoe gan.

⁴⁶ Gbalona ε tan Moyaba kaane xa!
 Kemosi suxurena yamaan bata tunun,
 bayo ε diine bata xali konyiyani.

⁴⁷ Koni waxati famatɔni,
 n mɔn Moyaba muxu suxine raxetema nen.
 Na kitin nan saxi Moyaba sanna.”
 Alatalaa falan nan na ra.

49

Nabiya falana Amonine xili ma

¹ Alatala ito nan falaxi Amonine xili ma, a naxa,
 “Dii mi fa Isirayila kaane yii sɔnɔn ba?

Keε tongo yo mi fa e xa sɔnɔn ba?

Nanfera nayi,

Amonine dɔxi Isirayila taane yi?

Nanfera Mɔlɔkɔ suxurena yamaan bata Gadi ya-
 manan tongo?”

² Nanara, Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, “Lɔxɔne fama,

n yεngε so sɔnxɔ xuiin natema lɔxɔn naxanye yi

Amonine taan Rabaha xili ma,

a yi findi taa xɔnna ra,

a rabilinna taane yi gan.

Nayi, Isirayila kaane yi e kedi muxune kedi,”

Alatala naxa na kiini.

³“Xesibon kaane, ε gbelegbele,
bayo Ayi taan bata kala!

Rabaha kaane ε sunu xuini te,
ε kasa benbɛli duginε ragodo ε ma,
ε wuga.

ε gi taan makantan yinna yiren birin yi
bayo yaxune bata fa ε suxuren Mɔɔkɔ suxudeni,
e siga a ra konyiyani,
e nun a ki muxune nun a kuntigine.

⁴Nanfera ε kanbama ε lanbanne nun ε xεene yi,
e to rafexi bogise xaba daxine ra?

ε tan Raba kaane,
yama murutεxina,
ε tan naxanye ε yigi saxi ε nafunle yi
ε naxa, ‘Nde nɔε nxu yεngε?’ ”

⁵Marigina, Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito
ra, a naxa,

“N fe magaxuxin nafama nɛn ε xili ma,
sa keli ε rabilinne birin yi,
ε birin yi kedi,
muxu yo mi muxu gixine xun lanɲε.

⁶Koni na na dangu,
n mɔn Amonine muxu suxine raxεtεma nɛn,”
Alatalaa falan nan na ra.

Nabiya falana lan Edon ma

⁷Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi Edon
yamanan xili ma, a naxa,

“Fekolonne bata dasa Teman yamanani ba?
Maxadi tiine mi fa na xaxilimane yε ba?
E fe kolonna bata kala ba?

⁸ε xεtε ε giyε,
ε luxun faran yinle ra,

ε tan Dedan kaane!
 Bayo n gbalon nafama nen Esayu yixetene xili ma,
 n na e kewanle saran e ra waxatin naxan yi.”

Nabi Abadi 1.5-6

9 “Xa muxune fa ε nakoni ε manpa bogine
 mujadeni,
 e mi bogi dando xan gbansan luma na ba?
 Xa mujadene fa i konni kœen na,
 e mi e waxonna xan tongoma ba?”

10 Nba, n tan Ala Esayu yixetene yii seene birin
 naxarima nen,
 n yi e luxundene birin namini kenenni.
 E mi fa nœe e luxunje.
 E bœnsonna nun e ngaxakedenne
 nun e dœœ bodene birin halagima nen,
 muxu yo mi lu Esayu bœnsœnni.

11 Ε ε kiridine lu na,
 n na n yengi dœœ e xœn.
 Ε kaœa gilene xa e yigi sa n yi.”

12 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N tan
 mi naxanye yalagixi kitini, xa ne karahan xœœ
 igelengenna mindeni, ε tan yatœ sœntaren na nayi
 ba? En-en de! Ε mi suxuma sœntarene ra de! Ε
 a minma nen yati!” 13 Bayo Alatalaa falan ni ito
 ra, a naxa, “N bata n kœœ n yeteni, fa fala Bosara
 taan naxarima nen, a rayarabi, a danga, a halagi.
 A taane birin kalama nen habadan!”

Nabi Abadi 1.1-4

14 N bata xœrayana nde a fe mœ fata Alatala ra,
 xœraan bata rasiga siyane ma,
 a xa sa a fala, a naxa,
 “Ε keli, ε sa Edœn kaane yœngœ!
 Ε keli ε sa yœngœn so!”

15 Ala naxa, “Edœn kaane,

n na ε senben xurunma nen siyane birin xa.
Birin ε rajaxuma nen.

¹⁶ E to muxune magaxuma,
wason naxan ε bɔɲeni,
na bata ε ratantan
ε tan naxanye dɔxi faran yinle ra,
e nun geyane fari.
Hali ε ε tɛɛn sa kore alo singbinna,
n na ε ragodoma nen,”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Edɔn yamanan kalama nen, naxan yo na
dangu a dexɔn ma, ne yigitɛgɛma nen, e kabɛ, e
kolin a fitina feene ma.” ¹⁸ Alatala yi a fala, a naxa,
“Muxu yo mi fa luyɛ be. Adamadi yo mi dɔxɛ a
yi alo Sodoma nun Gomora nun e rabilinna taane
halagi kii naxan yi.

¹⁹ N luma nen alo yatan
naxan xaɲɛxin minima fɔtɔnni Yurudɛn baan dɛ,
a siga sube fendeni yire fajini.
N Edɔn kaane kedima nen e yamanani sanɲa ma
kedenni,
n naxan sugandixi,
n sa na dɔxɔ na yi.
Bayo, nde maliga n tan na?
Nde n yamarɛ?
Xuruse rabaan mundun n yɛɛ ratiyɛ?”

²⁰ Nanara, ε tuli mati Alatalaa fe ragidixin na lan
Edɔn kaane ma,
e nun a feen naxanye yitɔnxi Teman kaane xili
ma!
E luma nen
alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,
e dɔxɔden yi yigeli yati!

21 E kala xuiin bəxəni maxama nən,
e gbelegbele xuiin yi siga han Gbala Baana.

22 A luma nən alo singbinna nan tema a sa sin e
ma, a yi a gabutene yifulun Bosara taan xun ma.
Na ləxəni Edən sofane bəjən luma nən alo jaxanla
naxan dii barini.

Nabiya falana lan Damasi ma

23 Falana lan Damasi taan ma:
“Xamata kaane nun Arapada kaane bata yagi,
bayo e bata xibaru jaxina fe mε.
E bata kəntəfli,
e yimaxa alo baan na walanjε ayi.

24 Damasi kaane sənben bata jan,
e bata e xun xanbi so,
e waxi e gi feni.
Gaxun nun kuisanna nun xələn bata e suxu,
alo jaxanla naxan dii barini.

25 Taa xili kanni ito fa rabəjinxɪ di,
n ma sεwa taana?”

26 “A banxulanne birama nən taan xun xən yati!
A sofane birin yi faxa na ləxəni,” Alatala sənben
Birin Kanna falan nan na ra. 27 “N tεen soma nən
Damasi taan makantan yinne ra, a yi Ben-Hadada
manga banxin gan.”

Nabiya falana Arabune xili ma

28 Alatala ito nan falaxi Kedari bənsənna nun
Xasori mangayane xili ma Babilən mangan
Nebukadanesari naxanye yengε a yi e nə, a naxa,
“E keli, ε Kedari bənsənna yengε!
E sogeteden yamanan muxune halagi!

29 E e xuruse kurune nun e kidi bubune tongo e yii,
e nun e yigiyadene nun e goronne nun e jəgəmene
birin.

Muxune sɔnxɔn natema nɛn e ma,
e naxa, ‘Gaxun yiren birin yi!’ ”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Ɛ tan Xasori kaane,
ε gi mafurɛn!

Ɛ sa ε luxun faran yinle ra!

Bayo Babilɔn mangan Nebukadanesari bata
yɛngɛni tɔn ε xili ma.

³¹ Ɛ keli, ε fu siyani ito ma
naxan dɔxi bɔɲɛ xunbenli.

A taane so dɛɛne mi nɔɛ balanɲɛ,
e mi sɔxɔnxi,
e dɔxi e danna nɛn,”

Alatalaa falan nan na ra.

³² “Yaxune e ɲɔgɔmɛne tongoma nɛn yɛngɛni,
e nun e xuruse kuru wuyaxine.

Naxanye e xunne dɛxɔn bima,
n ne raxuyama ayi nɛn foyeni,
n gbalon nafa e ma
keli yiren birin yi,”

Alatalaa falan nan na ra.

³³ Xasori taan findima nɛn kankone kuruden na,
yire rabɛɲinxina han habadan.

Muxu yo mi dɔxɛ a yi,
adamadi yo mi luyɛ na.

Nabiya falana Elan xili ma

³⁴ Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa lan Elan
yamanan ma Yuda mangan Sedeki a mangayaan
fɔlɔ waxatini, a naxa,

³⁵ Alatala sɛnɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a
naxa,

“N Elan yamananana xanli girama nɛn,
naxan findixi e sɛnɛn binla ra.

³⁶ N foye naanin nafama nɛn Elan xili ma
keli kore xɔnna tongon naaninne ma,
n yi e raxuya ayi foyeni.

Yamana yo mi luyɛ

Elan muxu gixine mi sigan dɛnaxan yi.

³⁷ N Elan kaane rayarabima nɛn e yaxune yɛɛ ra
naxanye waxi e faxa feni.

N gbalon nafama nɛn e ma n ma xɔɔ gbeeni,
n yi yɛngɛn bira e fɔxɔ ra,
han n yi e ranan.”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁸ “N Elan mangan nun a kuntigine halagima nɛn,
n yi n ma manga gbɛdɛn dɔxɔ na,”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁹ “Koni waxati famatɔni,
n fama nɛn Elan muxu suxine ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

50

Babilɔn kalama nɛn

¹ Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan
Babilɔn nun a rabilinna taane ma, a naxa,

² “Ɛ xibaruni ito rali siyane ma,
ɛ a rawanga!

Ɛ taxamasenni te,

ɛ a fe rali birin ma,

ɛ nama sese luxun,

ɛ a fala, ɛ naxa,

‘Babilɔn taan suxuma nɛn!

Yarabin na a ra Beli suxuren xa,

Merodaki suxuren gaxuma nɛn!

Yarabin na a ra e alane sawurane xa,

gaxuna e suxurene suxuma nɛn!’

³ Bayo siyana nde fama nɛn a yɛngɛdeni

sa keli sogeteden kəmenna ma,
 a e yamanan naxɔrima nɛn,
 muxu yo mi lu a yi.
 Muxune nun xuruseene birin e gima nɛn.”

⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Na lɔxɔne nun na waxatini,
 Isirayila kaane nun Yuda kaane fama nɛn e bode
 xɔn,
 e siga wugɛ,
 e Alatala fen, e Ala.

⁵ E maxɔdinna tima nɛn Siyon kirana fe yi,
 e yi e yɛɛ rafindi mɛn binna ma,
 e yi e yɛtɛ findi Alatala gbeen na habadan layirin
 xɔn
 naxan mi jinanma muxune ra mumɛ!

⁶ N ma yamaan yi luxi nɛn
 alo xuruse tununxine.
 E xuruse rabane bata yi e ralɔ ayi,
 e yi lu sigɛ geyane nun yire matexine xun xɔn
 e jinan e matabuden ma.

⁷ Naxan yo na yi e to,
 a yi e faxa,
 e yi a fala, e naxa,
 ‘Nxu mi kala tixi,
 bayo e bata yulubin liga Alatala ra,
 tinxinna kannu, Alatala,
 e benbane yigina.’ ”

⁸ “Ɛ gi, ɛ keli Babilɔn yi,
 ɛ keli Babilɔn kaane yamanani,
 ɛ lu alo kɔtɔne xuruse kurun yɛɛ ra.

⁹ Bayo n siya gbeene rakelima nɛn,
 n na e malan,

n yi e radin Babilon taan xili ma
 sa keli sogeteden komenna ma.
 E taan yengema nen,
 e yi a tongo.

E xalimakunle mi fule mume
 alo sofa yebaxin to mi xete a yii genla ra keli
 yengeni.

¹⁰ E fuma Babilon taan ma nen,
 a kala muxune birin yi wasa,”
 Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ “E sewa, e naxan,
 e tan naxanye fuma n ma yamaan ma!
 E tunganje ayi sewani
 alo ninge diin sexen de.
 E naxan xuiin xa gbo ayi
 alo soo kenden wuga xuina.

¹² Koni e nga yarabima nen,
 naxan e barixi,
 na yagima nen.
 E findima siya donxen nan na siyane birin tagi,
 e yamanan yi findi burunna nun yire xaren nun
 tonbonna ra.

¹³ Muxu yo mi fa luma a yi sonon,
 bayo Alatala a findima nen yire magenla ra a
 xoloni.

Naxan yo na dangu Babilon yi,
 na kannan yigitegema nen,
 a kolin a kala kii ma.”

¹⁴ “E ti Babilon yenge xinla ma a rabilinna birin yi,
 e tan xali wonle!
 E a bun,
 e xalimakunle birin woli a ma!
 Bayo a bata yulubin liga Alatala ra.

15 Ε yεngε so sαnxαn nate a ma yiren birin yi!
E minima nεn e yeτε dentεgεdeni
e yiine yitexi.

A sangansone birama nεn,
a taa makantan yinne yi kala.
Bayo Alatala bata a gbeen nαxα.
Ε gbeen nαxα a ma!

Ε a liga a ra
alo a ligaxi bonne ra kii naxan yi.

16 Ε sansi siine nun bogise xabane raxαri e bode
xαn Babilαn yi.

Halagi tiina silanfanna fama nεn,
birin xa xετε a konni,
birin xa a gi, siga a yamanani.”

17 “Isirayila yamaan bata findi xuruse tununxin
na

yatane naxan kedixi.

Asiriya mangan nan singe yi a yεngεma.

Dαnxεn na, Babilαn mangan Nebukadanesari nan
a halagi.”

18 Nanara, Alatala Sεnbεn Birin Kanna, Isirayi-
laa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N Babilαn mangan
nun a yamanan muxune kεwanle saranma e ra
nεn alo n Asiriya mangan liga kii naxan yi.

19 Koni, n mαn xετεma nεn Isirayila ra

alo xuruse kuruna a sansanni,

e yi e dεge Karemele geyaan nun Basan yire ma-
texin fari.

E lugoma nεn Efirmi geya yiren nun Galadi ya-
manani.”

20 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Na lαxαne nun na waxatini,

muxune Isirayila yamaan hakene funfun fenma
 nen,
 koni a sese mi luma na.
 E Yuda yamaan yulubine xon fenma nen,
 koni sese mi toe.
 Bayo n na yamaan muxu donxen naxanye lu e nii
 ra,
 n ne yulubine xafarima nen.”

21 “E fu Meratayin yamanan ma,
 e nun Pekodo kaane!
 E e sagatan, e e birin naxori.
 N na e yamarixi naxan birin na,
 e ne liga.”

Alatalaa falan nan na ra.

22 “Yenge so sonxone nan tun tema yamanani.

Naxankata gbeen na a ra.

23 Ee! Yamanan naxan senbe gbo a birin xa,
 na bata kala, a halagi!

Ee! Babilon bata findi yamana rabejinxin na!

24 Babilon kaane,
 n bata lutin nati e yee ra,
 e yi e suxu a ra,

benun e xa a fe kolon.

E yi e li na, e yi e suxu,

amasoto e bata n tan Alatala yenge.

25 Alatala bata a yenge so seene ramini e rama-
 radeni a xoloni.

Marigina Alatala senben Birin Kanna wanla kema
 nen

Babilon kaane yamanani.

26 E fa a xili ma keli yire makuyene yi.

E a sagane rabi,

e yi a nafunle yitaxun

alo sansi kesene

ε yi e birin kala,
sese nama lu a yii.

27 Ε a turane birin faxa,
ε e birin xali e faxadeni!
Gbalon na a ra e xa,
bayo e λoxon bata a li,
e κewanle saranma e ra waxatin naxan yi.”

28 “Muxu gixine xuiin nan ito ra,
naxanye minixi yengeni Babilon yi,
e fa a rali Siyon taani
a Alatala en ma Ala bata a gbeen ηoxo a batu
banxina fe ra.

29 Ε xali wonle xili e xa fa Babilon xili ma,
naxanye fatan xalimakunla wolε.
Ε daaxadene yiton a rabilinni,
muxu yo xun nama mini ayi.
Ε e saranna fi e κewanle ra,
ε a liga e ra
alo e a liga bonne ra kii naxan yi!
Bayo a bata murutε Alatala xili ma,
Isirayila Sariηandena.

30 Nanara, yaxune a banxulanne faxama nen taan
yama malandene yi,
a sofane birin yi halagi na λoxoni,”
Alatalaa falan nan na ra.

31 Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito
ra, a naxa,
“Ε tan yetε yigbone,
n bata keli ε xili ma.
Ε κewanle saranma ε ra waxatin naxan yi,
na bata a li.

32 Yetε yigbone e sanna radinma nen,

e bira,
 muxu yo mi e rakelima.
 N tɛɛn soma nɛn e taane ra,
 a yi e rabilinne birin gan.”

³³ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna yi falani ito ti, a
 naxa,
 “Isirayila kaane nun Yuda kaane birin
 ɲaxankataxi.

Muxun naxanye e suxi konyiyani,
 ne tondixi e beɲiɲɛ.

³⁴ Koni e xunbamaan sɛnbɛn gbo,
 a xili nɛn Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.
 A e xun mayɛngɛma nɛn
 alogo a xa bɔɲɛ xunbenla sɔɔ e yamanan xa,
 a yi Babilɔn kaane yimaxa.”

³⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Yɛngɛn kelima nɛn Babilɔn kaane xili ma!
 Yɛngɛn kelima nɛn muxune birin xili ma
 naxanye dɔxi Babilɔn yi,
 e nun e kuntigine nun e fekolonne.

³⁶ Yɛngɛn kelima nɛn e yiimatone xili ma,
 e yi findi daxune ra!
 Yɛngɛn kelima nɛn e sofane xili ma,
 e yi lu gaxuni!

³⁷ Yɛngɛn kelima nɛn e soone nun e yɛngɛ so won-
 torone xili ma,
 e nun siya basanxine birin xili ma
 naxanye dɔxi a yi,
 e sofane yi lu alo ɲaxanle!
 Yɛngɛn kelima nɛn e nafunle xili ma,
 e birin yi ba e yii!

³⁸ Ala xa igen ɲan e xudene yi,

e xəri!

Bayo suxure yamanan nan a ra,
e xaxinla bata ꝑan gaxu feene bun.

³⁹ Nanara, burunna subene nun kankone luma
nen Babilon yi,

a findi dangaranfulene konna ra.

Muxu yo mi fa luma a yi,

a yigelima nen

han mayixeten nun mayixete,

⁴⁰ alo Ala Sodoma nun Gomora nun e rabilinna
taane halagi kii naxan yi.

Muxu yo mi fa luma a yi,

adamadi yo mi fa daxe na,”

Alatalaa falan nan na ra.

⁴¹ “Yamaan fama nen

sa keli sogeteden kamenna ma,

siya gbeen nun manga senbemanane fama nen

sa keli fo boxon danna ra.

⁴² E sofane fama nen xanle nun degemane ra e yii.

E ꝑaxu,

e mi kininkininna kolon.

E xuiin minima nen alo foxo igena,

e nema fama e soone fari.

E fama nen safa yeen ma,

e yengen so e bode xon

alo muxu kedenna.

E fama Babilon taa fajin nan yengede yi!

⁴³ Babilon mangan to na feen xibarun me,

a gaxu, a fangan yi ꝑan

alo ꝑaxanla naxan dii barini.

⁴⁴ N luma nen alo yatan

naxan xaxexin minima fotonni Yuruden baan de,

a siga sube fendeni yire fajini.

N ne kedima nen e yamanani sanpa ma kedenni,

n naxan sugandixi,
 n sa na dɔxɔ na.
 Bayo, nde maliga n tan na?
 Nde n yamarɛ?
 Xuruse rabaan mundun n yɛɛ ratiyɛ?”

⁴⁵ Nanara, ɛ tuli mati Alatalaa fe ragidixin na
 Babilɔn xili ma,
 a feen naxanye yitɔnxi Babilɔn kaane yamanan
 xili ma.

E luma nɛn
 alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,
 e dɔxɔden yi yigeli yati!

⁴⁶ Dunuɟa muxune na a mɛ
 a Babilɔn bata suxu yɛngɛni,
 siyane yimaxama nɛn,
 e gbelegbele xuini te.

51

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N kala ti foyen nafama nɛn Babilɔn
 nun Lebo-Kamayi* muxune birin xili ma.

² N xɔɟɛne xɛma nɛn Babilɔn xili ma
 naxanye a fintanma alo maala,
 a muxune birin yi kedi
 alo se dagina.

Bayo e fuma nɛn a ma
 keli yiren birin yi gbalon lɔxɔni.

³ ɛ xalimakunle woli ɛ yaxune xalimakuli wonle
 xili ma,

* **51:1:** Lebo-Kamayi findixi wundo falan nan na naxan bunna
 nɛn fa fala “Babilɔn kaane.”

e nun wasodene kanke ye masansanne ragodoxi
naxanye ma!

Ɛ nama dija e sofa yo ma!

Ɛ e sofa ganla birin faxa.

⁴ E maxɔlɔxine xa lu biraxi Babilɔn yamanan xun
xɔn,

e sɔxɔnxin yi lu saxi Babilɔn taan kirane xɔn.

⁵ Bayo Ala mi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan
nabejinxi,

Alatala Senben Birin Kanna,

hali e yamanan to rafexi yulubine ra Isirayilaa
Sariɗanden yeε ra yi.

⁶ Ɛ gi, ε mini Babilɔn yi,

birin xa a niin makata,

alogo ε nama faxa Babilɔn kaane hakene fe ra!

Bayo Alatala gbeeɗɔxɔ waxatin bata a li,

Ala Babilɔn kaane saranma nen

alo a lan e ma kii naxan yi.

⁷ Babilɔn yi findixi xema igelengenna nan na
Alatala yii,

dunuja muxune birin xunna firifiri naxan kui
dɔlɔ ra.

Siyane bata a dɔlɔn min,

e xunne yi keli e ra.

⁸ Babilɔn taan bata kala,

a bata kala!

Ɛ gbelegbele a fe ra!

Ɛ senna fen naxan sama a furen dε!

Waxatina nde, a yalanma nen.

⁹ Nxu wa nen Babilɔn dandan feni,

koni a mi nɔε yiyalanje.

Nayi, en na a rabenin.

Birin xa siga a konyi.

Bayo kitin naxan nagidixi a xili ma,

na feen bata te han kore xonna.’
 10 ‘Alatala bata en xun mayenge kitin sa.
 E fa, en sa Alatala,
 en ma Ala kewanla yeba Siyon taani.’ ”

11 “E xalimakunle ralemun!
 E wure lefane tongo!
 Alatala bata Mede mangane radin Babilon xili ma
 bayo a bata a kala feen nagidi.
 Alatala a gbeen joxoma nen a batu banxina fe ra.

12 E taxamasenne yite
 alogo muxune xa siga yenge sodeni
 Babilon taan makantan yinne xon!
 E xun makantan muxune fari sa,
 e yi kantan tiine ti!
 E sofane yiton yaxune xili ma!
 Bayo Alatala naxan nagidixi,
 a na rakamalima nen
 a naxan falaxi lan Babilon kaane ma.
 13 E tan naxanye dxi baa gbeene de
 nafulu gbeena e tan naxanye yii,
 e rajanna bata a li,
 danna fa sama e siimayaan na nen.”

14 Alatala Senben Birin Kanna bata a kolɔ a yete yi,
 a naxa,
 “N taani ito rafema nen yaxune ra yati,
 e wuya alo tuguminne,
 e yi e no soto xuini te e xili ma sewani.”

Nabi Yeremi 10.12-16

15 “Ala nan boxo xonna daxi a senbeni,
 a yi dunuɓa beten sa a fe kolonna xon,
 a kore walaxani bandun a xaxilimayani.

16 A na a xui ramini,
 tulen yi a malan kore,
 a kundaan nafa,
 sa keli bəxən danne ra.
 A yi galanna nun tulen nafa,
 a foyen namini a ramaradeni.

17 Muxune birin bata findi xaxilitarene nun
 fekolontarene ra.

Xema rawanle birin yagixi
 lan e sawura rafalaxine fe ma,
 bayo wulen nan e suxurene ra,
 nii yo mi e yi.

18 Fe fuun nan e ra,
 wali magelexina.

E halagi waxatin na a li,
 e raxərima nən.

19 Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi
 alo e tan.

Bayo a tan nan seen birin daxi.
 A tan nan gbee Isirayila bənsəne ra.
 A xili nən Alatala Sənben Birin Kanna.”

Babilən taan naɲanna fe

20 “Babilən kaane, ε lu nən n xa
 alo sinbena, yenge so se fajina,
 n yi siyane raxuya ayi ε ra,
 n yi yamanane kala ε xən.

21 N soone nun soo ragine raxuyaxi ayi ε tan nan
 na,

e nun yenge so wontorone nun a ragi muxune,

22 e nun xemene nun ɲaxanle,

e nun fonne nun dii ɲərene,

e nun banxulanne nun sungutunne,

23 e nun xuruseene nun xuruse rabane,

e nun xεε biine nun e ɲingene,

e nun yamana kanne nun kuntigine.

²⁴ Babilɔn taan nun a muxune fe ɲaxin naxanye
ligaxi Siyon taan na,

n na kɛwanle saranma nɛn e ra ε yetagi,”

Alatalaa falan nan na ra.

²⁵ “N kelima nɛn ε xili ma, Babilɔn kaane.

Ɛ tan naxanye maxɔdɔxɔ kala tideni
alo geyana,

ε tan naxanye bɔxɔn birin halagima!

N na n yiini bandunma nɛn ε xili ma,

n yi ε taan makutukutu

keli gɛmɛne xuntagi

n yi ε konna findi geya ganxin na,”

Alatalaa falan nan na ra.

²⁶ “Gɛmɛ mi sɔtɛ ε konni,

naxan finde banxin tongon ma gɛmɛ kenden na

banxin nɔɛ betɛn sɛ gɛmɛn naxan na.

Amasɔtɔ ε konna luma nɛn kalaxi han habadan,”

Alatalaa falan nan na ra.

²⁷ “Ɛ taxamasenni te yamanani!

Ɛ xɔtaan fe siyane tagi!

Ɛ siyane yitɔn, e xa a yɛngɛ,

ε Ararati nun Minni nun Asikenasi yamanane xili
a yɛngɛdeni!

Ɛ sofa ganle kuntigin dɔxɔ

a xa yɛngɛn xun mato a ra Babilɔn xili ma!

Ɛ soone rasiga a xili ma

naxanye wuya alo tuguminne.

²⁸ Ɛ siyane yitɔn, e xa sa a yɛngɛ,

Medene mangane nun e yamana kanne nun e
kitisane birin

e nun yamanan naxanye birin e nɔɔn bun ma.

29 Alatala yengen naxan yitoxi Babilon kaane xili ma,
na na rakamali waxatin naxan yi,
a Babilon yamanan findi yire yigenla ra
muxu yo mi luma denaxan yi habadan,
nayi baxo xonna xuruxurunma nen,
a yimaxa.

30 Babilon sofane bama nen yengen soe,
e so e yire makantanxine yi,
e senben na jan.

E luma nen alo jaxanle.

Teen soma nen e taan banxine ra,
e taa makantanxin yinne so deene birin kalama
nen.

31 Xerane gixin fama nen xerane foxo ra
a faladeni Babilon mangan xa,
fa fala yaxune bata e taan yiren birin tongo
yengeni,

32 kirane bata suxu,
tee dara yirene ganma,
gaxun bata sofane suxu.”

33 Amasoto Alatala Senben Birin Kanna, Isirayi-
laa Ala ito nan falaxi, a naxa,
“Babilon taan malaxunma nen
alo se bonbo lonna
a nema yibodonma waxatin naxan yi.
Se xaba waxatina a limaan ni i ra a xa.”

34 Yerusalen kaane a falama, e naxa,
“Babilon mangan Nebukadanesari bata en naxari,
a yi en ma taani maxa
alo goron kui genla.
A bata en gerun alo ninginangana,
a lugo en yii se fajine ra,

a mən yi en baxun.”

³⁵ Siyon kaane a falama, e naxa,
“Babilən kaane gbalon naxan saxi en fari,
Ala xa na sa e fan fari!”

Yerusalən kaane a falama, e naxa,
“Babilən kaane faxan naxanye ti en konni,
Ala xa na wunla goronna lu e xun ma.”

³⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N na ε xun mayεngεma nən,
n na ε gbeen ɲɔxɔma nən,
n yi Babilən yamanan baa gbeen xəri,
n yi a baan xunna xara.

³⁷ N Babilən taan kalama nən,
a findi gεmε malanxine ra,
e nun kankone kurudena.
A fe yi magaxu ayi,
muxune yi kolin a kala kii ma.
Muxu yo mi dɔxε a yi.

³⁸ A muxune xarε alo yatane,
e wurundunma alo yata sɛnbεmane.

³⁹ Koni e na kunfa ɲaxi ra,
n donse donna yitənma nən e xa
e yi n ma xɔlən dɔlən min
han e xunna yi keli e ra,
e yi xi habadan,
e mi fa kele mume!”
Alatalaa falan nan na ra.

⁴⁰ “N yi e xali
alo yεxεε diine na siga e faxadeni,
alo kontonne nun kɔtɔne.”

⁴¹ “Ee! Sesaki† taan suxuma nən!

† **51:41:** Sesaki findixi wundo falan nan na naxan bunna nən fa fala “Babilən taana.”

A tan naxan matəxəma bəxə xənnə taane birin ye!
Ee! Babilən taan naxərima nən siyane tagi!”

42 “Fəxə igen sama nən Babilən bəxən xun ma,
a mərənne yi dangu a fari.†

43 A taane kalama nən,
a findi bəxə xaren nun tonbonna ra,
muxu yo mi dəxə yamanan naxan yi,
adamadi yo mi danguə dənaxan yi.

44 N Beli suxuren ɲaxankatama nən,
Babilən taana ala.
A naxan gerunxi,
n na bama a də nən.
Siyane mi fa luma sigə a ma sənən.
Babilən taan makantan yinne yatin birama nən.

45 N ma yamana, ε mini a yi,
birin xa a niin makata!
E masiga Alatalaa xələ gbeen na!

46 E nama tunnaxələ ε ma,
ε nama gaxu feene yεε ra
naxanye xinla mεma yamanani!
Bayo fena nde xinla mεma nən to fari,
fe gbətε xinla yi mε faraxi.
E naxa, a gbalon na a ra yamanani, hanma
mangana nde bata keli nde xili ma.

47 Nanara, ləxəne fama,
n Babilən suxurene ɲaxankatama ləxən naxanye
yi.

N na e yamanan birin nayarabima nən
a faxa muxune binbine birin yi lu biraxi taan xun
xən.

48 Naxanye birin kore xənnə nun bəxə xənnə ma,

† 51:42: Igen mərənne: alo foyen na so igeni.

ne e xuini tema nɛn Babilɔn xili ma sɛwani,
 bayo halagi tiine fama nɛn a xili ma
 sa keli sogeteden kɔmɛnna ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.

⁴⁹“Babilɔn taan kalama nɛn Isirayila faxa muxune
 fe ra
 alo muxune bata faxa dunuɲa yiren birin yi
 Babilɔn taana fe ra kii naxan yi.

⁵⁰Ɛ tan naxanye mi faxaxi yɛngɛni,
 ɛ gi, ɛ nama ti de!
 Ɛ nɛma sa yamana makuyeni,
 ɛ miri Alatala ma,
 Yerusalɛn ma fe yi lu ɛ bɔɲɛni!”

⁵¹Yamana a falama nɛn, e naxa,
 “En yagi nɛn,
 en to konbi ti xuine mɛ,
 yagin yi lu en yɛtagi,
 bayo xɔɲɛne bata so yire sariɲanxine yi Alatalaa
 banxini.”

⁵²Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Lɔxɔne fama,
 n suxureni itoe ɲaxankatama lɔxɔn naxanye yi,
 muxu maxɔlɔxine kutun xuiin yi mini e yamanan
 birin yi.

⁵³Hali Babilɔn taan te tiyɛ
 han kore xɔnna,
 a yire makantanxine yi so raxɔlɔ ayi,
 n halagi tiine rafama nɛn a xili ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.

⁵⁴“Gbelegbele xuiin tema nɛn Babilɔn taani,
 gbalo gbeen naba xuiin mɛma nɛn Babilɔn kaane
 yamanani.

⁵⁵Bayo Alatala Babilɔn kalama nɛn,
 a yi a xui gbeen dan.

Yaxune fa xuiin minima nɛn
alo fɔxɔ igen mɔrɔnne xuxu xuina,
e yi sɔnxɔ alo kuye sarinna.

⁵⁶ Halagi tiin fama nɛn Babilɔn taan xili ma,
a yi a sofane suxu, a yi e xanle kala.

Bayo Ala nan Alatala ra
naxan a gbeen jɔxɔma,
a muxune birin saran e kɛwanle ra.

⁵⁷ N na n ma xɔlɔn dɔlɔn fima a kuntigine
nun a fe kolonne ma nɛn
han e xunne yi keli e ra,

e nun a yamana kanne nun a kitisane nun a
sofane,

e yi xi habadan,

e mi fa keɛ sɔnɔn!”

Mangana falan nan na ra,
naxan xili Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.

⁵⁸ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a
naxa,

“Babilɔn taan makantan yin gbeene rabirama
nɛn,

a taan so de gbeene yi gan.

Nayi, siyane e yete yixadanma fuyanna nin,
yamanane muxune wali xɔnne sa luma tɛɛn nin.”

⁵⁹ Nabi Yeremi na falane nan xɛraya so Neriya
dii xɛmɛn Seraya yii, Maxiseya mamandenna,
kuntigi gbeena nde, a to siga Babilɔn yi e nun Yuda
mangan Sedeki, na mangayaan jɛɛ naaninden
ma. ⁶⁰ Gbalon naxan birin yi lanma a xa Babilɔn

sɔtɔ, Yeremi yi ne birin sɛbɛ kɛdin kui, a falan
naxanye birin sɛbɛ lan Babilɔn ma. ⁶¹ Yeremi yi a

fala Seraya xa, a naxa, “I na so Babilɔn yi waxatin
naxan yi, falani itoe birin xaran i xuini texin na,

⁶² i yi a fala, i naxa, ‘Alatala, i tan yetɛɛn nan

falan tixi be xili ma alogo a xa kala, alogo muxune nun dali seene nama fa lu a yi s̄on̄on, a findi yire rabejinxin na han habadan!’⁶³ I na yelin kedini ito xaran̄ε, i ḡemen xidi a ra, i yi a woli Efirati baan tagi.⁶⁴ Na xanbi ra, i naxa, ‘Awa, Babil̄on taana fe godoma ikiini, a mi a s̄ate gbalon na mumε, Ala naxan nafama a xili ma. A yamaan taganma nen.’”

Yeremi a falane danna ni ito ra.

52

*Babil̄on mangan yi Sedeki suxu
Mangane Firinden 24.18-20 nun Taruxune
Firinden 36.11-16*

¹ Sedeki findi mangan na a j̄εε m̄ox̄aj̄en nun kedenden nan ma, a yi j̄εε fu nun keden ti mangayani Yerusal̄en yi. A nga yi xili nen Xamutali Yeremi a dii t̄em̄ena, Libina kaana.

² Naxan j̄axu Alatala ȳεε ra yi, a yi na liga alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi. ³ Na liga Alatala x̄ol̄on nan ma fe ra Yerusal̄en nun Yuda xili ma, a yi wama naxanye ba feni a yetagi. Sedeki fan yi murut̄ε Babil̄on mangan xili ma.

*Yeremi 39.1-10 nun Mangane Firinden 25.1-21
nun Taruxune Firinden 36.17-20*

⁴ Sedeki a mangayaan j̄εε solomanaaninden kike fuden xi fude l̄ox̄oni, Babil̄on mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusal̄en xili ma, e yi daaxadeni t̄on a yetagi, e yi yire makantanxine ti a rabilinna birin yi. ⁵ E lu taan ȳenḡε han Manga Sedeki a mangayaan j̄εε fu nun kedendena.

⁶ Na ꝑɛɛn kike naaninden xi solomanaaninde lɔxɔni, kamɛn yi gbo ayi taani, donse mi yi fa yamanan muxune yii. ⁷ Nayi, Babilɔn ganla yi taan yinna yirena nde rabira. Kɔɛɛn na, hali Babilɔn kaane to yi taan nabilinxi, Yuda sofane birin yi e gi, e dangu taan makantan yin firinne longonna ra, e sa mini taan so dɛɛn na mangana nakɔɔn dɛxɔn. Sofane yi e gi, e nun mangan yi siga Araba tonbonna lantaan mabinni.

⁸ Koni, Babilɔn sofa ganla yi mangan sagatan, e sa Manga Sedeki li Yeriko mɛrɛmɛrɛne yi, a ganla birin yi xuya ayi e masiga a ra. ⁹ E yi mangan suxu e siga a ra Babilɔn mangan fɛma Ribila taani, Xamata yamanani, a yi sa a makiti mɛnni. ¹⁰ Babilɔn mangan yi Sedeki a diine kɔɛ raxaba a yɛtagi, a mɔn yi Yuda yamanan muxu gbeene fan birin faxa Ribila taani. ¹¹ A yi Sedeki yɛɛne sɔxɔnɛ ayi, a yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra, a siga a ra Babilɔn yi, a sa a sa kasoon na han a faxa.

Yerusalɛn kala fena

Mangane Firinden 25.8-21 nun Yeremi 39.8-10

¹² Kike suulunden xi fude lɔxɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari a mangayaan ꝑɛɛ fu nun solomanaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxan yi walima Babilɔn mangan xa, na yi fa Yerusalɛn yi. ¹³ A yi tɛɛn so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun Yerusalɛn banxine birin. A yi banxi kɛndɛne birin gan. ¹⁴ Babilɔn sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna fɔxɔ ra, ne yi Yerusalɛn yinne birin kala.

15 Yiigelitona ndee nun yamaan muxu dɔnxɛn naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, e nun yiirawali dɔnxɛne, e nun naxanye bata yi e yɛɛ sa Babilɔn mangan sagoni. 16 Koni Nebusaradan yi yiigelitona ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xɛɛ biine.

17 Sula sɛnbɛtɛnna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilɔn kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan birin na Babilɔn yi. 18 E yi tundene nun tɛɛ kɔ seene nun lɛnpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini. 19 Mangan kantan muxune xunna mɔn yi baramane nun wusulanna gan wurene nun wuli xuya goronne nun tundene nun lɛnpu dɔxɔ seene nun se sa lefane nun minse saraxa rabɔxɔn goronne tongo, a xɛma daxine nun gbeti fixɛ daxine birin. 20 Sɛnbɛtɛn firinna nun ige ramara se gbeen nun turaan sawura fu nun firinna naxanye yi tixi a bun e nun ige maxali wontorone Manga Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi nɔɛ yatɛ. 21 Sɛnbɛtɛn kedenna yi mate nɔngɔnna yɛ fu nun solomasɛxɛ, lutin nɔngɔnna yɛ fu nun firin nan yi a rabilinɛ, a kui genla nan yi a ra, a yigboon yi yii soli naanin sa liyɛ. 22 Konden yi a xunna, naxan yi mate nɔngɔnna yɛ suulun, a konden yi rayabuxi sula yɔlɔnxɔn yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Sɛnbɛtɛn firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina. 23 Girenada

wudi bogin sawura tonge solomanaanin e nun sennin nan yi rafalaxi senbetenna dexonne ma. E birin malanxina, girenada wudi bogin sawura keme nan yi sula yalaan nabilinni.

²⁴ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntigin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun deen kantan muxu saxanne. ²⁵ A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xeme solofere mangana muxune ye naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sebeli tiina, naxan yi sofa nenene xinle sebema, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

²⁶ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilon mangan fema Ribila taani. ²⁷ Babilon Mangan yi yamarin fi, e yi e faxa Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

²⁸ Nebukadanesari muxun naxanye suxu, a siga e ra konyiyani, ne nan itoe ra: A mangayaan ne soloferedeni, a siga Yahudiyani muxu wuli saxan muxu maxonen nun saxan nan na. ²⁹ Nebukadanesari a mangayaan ne fu nun solomasedeni, a siga muxu keme solomasexe muxu tonge saxan e nun firin nan na, a naxanye suxu Yerusalen yi. ³⁰ Nebukadanesari a mangayaan ne maxonen nun saxandeni, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan siga Yahudiyani muxu keme solofere muxu tonge naanin nun suulun nan na konyiyani. E birin malanxina, muxu wuli naanin muxu keme sennin.

*Babilon Yoyakin xaraya fena
Mangane Firinden 25.27-30*

³¹ Yuda mangan Yoyakin suxun ꞑꞑ tonge saxan e nun soloferedeni, Babilɔn mangana Ewili-Merodaki a mangayaan ꞑꞑ fɔlɔni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na ꞑꞑɛn kike fu nun firinden xi mɔxɔꞑꞑɛn nun suulunde lɔxɔni. ³² A yi fala fajin ti a xa, mangan bonna naxanye yi a fɛma Babilɔn yi, a yi a tiden mate ne birin xa. ³³ A yi a kasorasa dugine masara, Yoyakin yi a dɛge mangana tabanla ra a siimayaan birin yi. ³⁴ A makoon yi seen naxanye ma lɔxɔ yo lɔxɔ, Babilɔn mangan yi lu ne soɛ a yii a siimayaan birin yi han a faxa lɔxɔn naxan yi.

Kisin Kiraan Kitabuna

The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.

La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012

Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de la Bible. Cette création est mise à disposition selon le Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas de Modification 3.0 Unported disponible en ligne

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou par courrier postal à Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78